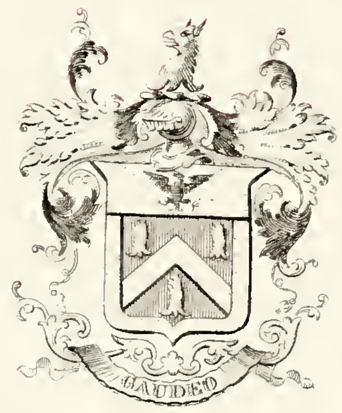
1048

John Carter Brown
Library
Brown University

JOHN CARTER BROWN
LIBRARY

Purchased from the
Trust Fund of
Lathrop Colgate Harper
LITT. D.

Proto 18/8

LIBELLVS DE BEL-
LI IVSTITIA INIV-
STITIAVE, PER
FRANCISCVM ARI-
AS DE VALDE-
RAS HISPA-
NVM .V.I.
CONSVL-
TVM,
FOELICITER, EDIT-
TVS. PLVS PONDE-
RIS IN SECESSV,
QVAM IN FRON-
TE HABENS.

Jacobus Balfourius Ky-
nardiae Miles Leo
Armorum Rex.
1630.

Franciſcus Arias de Valderas Legionen̄. I.V.Doctor.
Ampliſſimo in Chriſto patri. Illuſtriſſimoq; Domino Domino ſuo. Stephano Gabrieli Merino tt. Sancti Vitalis. ſacroſancte Romane Eccleſie Presbitero Cardinali. Giennen̄. Indiarumq; Pateiarche. meritiſſ.

S.P.D.

MOris erat apud parthos ātiſtes grauiſſime Regē ſine munere ſalutare neminē. quē ego morē immitatus, cū tuas deoſculaturus manus acceſſurus eſſem. quod me tuorum numero pro ſumma tua Virtute ac. ſingulari Pietate vltro digatus es, Libellum noſtrum de Iuſto & Iniuſto Bello. quem ſub Garſia Loayſa, Seguntino Cardinali viro vndecunq; ornatiſſimo militans ſubciſiuis horis cōpoſui. pro munere quo te Principem meum ſtudioſorum bonorūq; omnium fautorem ſalutarem gaudebundus accepi, Hoc ratus & abſenti illi te ob ſingulares Virtutes tuas maxime colenti. & tibi fore gratiſſimum. qui ut ſtudioſos omnes amas præter ceteros eorundem labores non niſi habere in precio potes. michi quoq; cōuenientiſſimū. qui cum ætatē meam ſub vmbra Muſarū ab ipſis (vt ſic dicam) incunabulis ſūmis cum Laboribus nunc usq; tranſegerim. ſolos Literarum & meorum laborum foetus afferre pote

ram, ſatis etiam actum fœliciter cum Libello noſtro intel ligens ſi tuis auſpiciis in manus Hominum prodiret, hoc ergo quicquid muneris ideſt Pater ampliſſime, religionis & obſeruantie, erga te noſtræ haud dubium pignus be- nigne ſuſcipito, alia in poſterum quæ meliora forſan uide buntur (Muſis bene fauentibus) a nobis habiture, Vbi cum decreta Sanctorum Patrum, cum Beatorum Pontifi cum Sanctiones, cũ Sapientum Finitiones clariſſimas per legeris, que cauſam qua de agitur continet magnopere oble ctaberis certo ſcio, quiq; in Hiſpaniarum moderatione u- nus ex Secretioribus Inuictiſſimi Cæſaris Conſiliariis, in tractandis Negotiis ſtrenuus, in Conſultando Pruden tiſſimus, in Sententiis ferendis Grauiſſimus, & admira bilis modeſtiæ ab omnibus iudicatus es, ab eodemq; ipſo In uictiſſimo Charolo eam obrem non vulgariter Dilectus Pontificiq; Clementi. VII. Optimo Maximo Principi, ita comendatus vt inter Patres grauiſſimos Chriſtiane rei publice Conſultores eiusdem beneficio cooptatus reſ- plendeas, Nichil habebis Antiquius q̃ audire intueri con ſiderare, Auguſtini, Hieronimi, Gregorij, & Ambro ſij placita, Romanorum Pontificum Decreta multorumq; Eruditiſſimorum Argumenta, que in huius noſtre que- ſtionis (difficili Tractatu.) recenſentur. Ex ille hoc qui- dem ſatis munus, Sed ſi cum dantis maximo animo iũ xe-

ris, que tua erit ſingularis uirtus magnum reputabis, & Deditum tuum. Franciſcum Beneuolentia & Fauore Perpetuo proſequeris.

Vale.

Ad Lectorem.

CVm in propſita queſtione inferius ex agitanda, de Belli Iuſtititia, Iniuſtitiaue tractetur. aſsūpſimus (exempli gratia) Summi Pontificis, atq; Imperatoris perſonas quod ſub eadem dictione Iuris utriuſq; Conſulti eamdem Queſtionem non ſine latiſſima verborum confuſione di uentilent, vt ex ipſis Iuribus iuxta cuiuſq; ingenium examinatis varie elicuerunt, Ego vero conſulens vtilitati publicæ, & breuitati, nouum iter huius aperiende difficulta tis aggreſſus ſum. Dedi ſi quidem Studio quanto maxime potui meam qualemcūq; vires tulere operam. ut Iura que ad rem attinent cuncta coniungerem, Iuribusq; Iura conſe rem. ac Doctorum Sententias quas ab eisdem ex hauſere ſuccinte recenſerem. hiſq; facile animaduerſis prudens lec tor. tum Queſtionis veritatem. Tum Doctorum diffini ta perſpicere poſſit. que firmiora minuſue firma litteris ſint de mandata, In cunctis vero quid mea paruitas ſentiret nō diſſimulaui, illius tamen modeſtie nō oblitus qua non prorſus ignarus uti Iure debet qui tot inter Sapiētum lumina de eodemq; quo ipſi negotio ſcripſere ſim uerba facturus. Vbi prius pro altera parte Quinque fundamen

tis nullo pacto Bellum eſſe comittendum arguo. Ex altera vero. his expoſitis veritatem Queſtionis depromo, tuũ pie erit lector ſi nõ nihil tibi fructus Libelli noſtri partus attulerit. afferet autem, vt ſpero non exiguum eiuſdem auctorem merita Laude minime defraudare. vale, & Lege Fœliciter.

FRANCISCVS ARIAS IVRIS Conſultus in Tractatu de bello & eius Iuſtitia incipit.

SIquidem in illo ſolēni diſceptationis actu quem publice diſputando excuſſi. in conuentu cardinalium. frequenti Epiſcoporum Iuris ſapientum & omnifariā literatorū incurſu. Ro. anno Domini. M. D. xxxij. die uero. xi. menſis Iunij cum inter alia Centum quinquaginta dubia ex toto corpore Iuris Elicita, eſſet unum huiſmodi utrum iuſtum ſit bellum inductum ab imperatore contra Papam vel econuerſo, Quidam ſubtilis doctor quo ad primam ſui partem aſumendo eam negatiue argumentatus eſt nec tamen res potuit attenta materie diffuſione et temporis breuitate & in oportunitate expediri. Qua de cauſa iuſſu tuo ampliſſime preſul ſummo omnium fauore et plauſu progreſſus, hoc tractatu ad huius examen punti ſum ad cuius propoſitum cetera que memorie occurrūt breuiter et quaſi ſumarie in materia referam, que quia de ſe eſt longa, et habetur late per docto. maxime in. c. olim el. 1. de reſti. ſpo. & in. c. ſicut el. 3. de iu. iu. & in. c. pro humani

de homicidio in.6.& in.l.hoſtes.ff.de capti.et in.l.hoſtes ff.de uerbo.et in.l.ex hoc iure.ff.de iuſti.et iu.et in alijs diuerſis locis diuerſimode. Primo bellum eſt iniurie propulſatio, uel uindicte illatio, iniuria autem uel a propria perſona, uel a ſotio repellitur. quod utrunque euangelica lege prohibetur cum dicitur ſiquis te percuſſerit in unā maxillam prebe ei et alteram, & iterum qui angariauerit te mille paſſus, uade cū eo duo milia, Item apoſtolus ad ro. nō uos defendentes cariſſimi: ſed date locum ire. Item Petro gladio magiſtrum defendenti, Chriſtus dixit conuerte gladium tuum in uaginam, an putas non poſſum rogare patrem meum & exhibebit mihi plus quam duodecim legiones angelorum. Denique ſicut de beato Andrea legitur, cum fieret concurſus populorum, ut de manibus iniqui iudicis eum eriperet, et ab iniuria mortis illum defenderet. Ipſe econtra exemplo et verbo patientiam docens rogabat eos, ne ſuum martirium impedirent. Itē in prouerbiis dicitur, mihi uindictā et ego retribuam. dicit dominus et in euangelio nolite iudicare & non iudicabimini. Item cum pater familias dicat ſeruis uolentibus colligere zizaniam, ſinite utraque creſcere uſque ad meſſem: et tunc dicā meſſoribus colligite Zizaniam et alligate faſciculos ad comburendum. Item cū rex ille qui nuptias fecerat filio ſuo miſſis exercitibus suis angelorū videlicet dicatur perditurus ho

micidas prophetarũ et apoſtolornm,qui vocati ad nupti as uenire contempſerunt credendo. Item cum Paulus etiã ad Ro.dicat nolite inuicem iudicare. Item tu qui es,qui iu dicas alienum ſeruum dominus ſuus ſtat aut cadit? ſiue ergo uiuimus ſiue morimur domini ſumus in hoc.n. Chriſtus mortuus eſt et reſurrexit, ut & uiuis & mortuis dominetur. In his omnibus quid aliud precipitur q̃ ut uindictã delinquentiũ diuino referatur examini? Cum ergo bellum uideatur indultum uel ob iniuriam propulſandam,uel propter uindictam inferendam, utrunq̧ autẽ lege Euangelica prohibetur,apparet q̧ militare peccatum eſt,Hinc Grego.niſi bella iſta carnalia:figuram ſpiritualium bellorũ gereret,nunq̃(ut opinor)iudaicarum iſtoriarum libri diſcipulis Chriſti,qui uenit pacem docere,legendi in eccleſiis fuiſſẽt ab apoſtolis traditi.Quomodo.n.bellorum eis proficeret iſta deſcriptio?quibus dicitur a Ieſu pacem meam do uobis, pacem meam relinqo uobis, et quibus per apoſtolum inhibetur et dicitur non uos metipſos uindicantes, ſed magis iniuriã percipite et magis fraudem patimini. Et ideo iudiciorum uigor poſitus eſt in medio:ne quis ſibi ulctionem ſumere preſumat,ad hoc enim locorũ gradus, rationis ordo diſtinxit & iudicia eſſe conſtituit, ut neq̧ prepoſiti in oprimendos ſe fruſtra ualeant occupare ſubiectos,neq̧ ſubiecti iterum contra ſuos propoſi-

tos efrenata ſit reſultādi licētia.c.ad hoc.x.6.q.i.l.nulla. C.de.iu.Vnde deniq̃ ſciēs apoſtolus nobis iam ultra bella nō eſſe carnaliter peragenda ſed uare certamina cōtra ſpirituales aduerſarios deſudanda velut magiſter militie preceptū dat militibus Chriſti,dicens,induite uos armatura X̄pi ut poſſitis ſtare aduerſus aſtutias diaboli. Quod uero iniuria ſotiorū armis propulſanda non ſit, exemplis et autoritatibus probatur, Dominus.n.cū ab Herode quereretur ad interficiendum non patrocinīū ſibi queſiuit armorum cum occulto inſtinctu poſſet in eos conuertiſſe manus iudeorū ſed profugiens in Egiptū latuit ibi per ſeptennium, ſic etiam cum a iudeis lapidibus peteretur abſcondit ſe et exiuit de templo, ſic etiam cum duceretur ad crucē, noluit cōmuoere aduerſus ſeniores turbam que nuper ei obuiam proceſſerat:et cum palmis et laudibus eum receperat. ſic etiam interrogatus a Pilato:an rex eſſet, ait regnum meum non eſt de hoc mundo:ſi.n.eſſet de hoc mundo miniſtri mei utiq̃ decertarent, ut non traderer iudeis, inſinuans illos ad regnum huius mundi pertinere, qui auxilio humanarum uirium:non diuino preſidio ab iminenti iniuria se tueri contendunt. Item cum diſcipulis ait ſi uos perſecuti fuerint in unam Ciuitatem:fugite in aliam:nō arma armis: ſed fugam perſecutoribus docuit opponi. ſic legitur in Eſaya Egiptus a nabuchodonoſor deueſtata eſt

quia filiis Iſrael contra aſirios et caldeos protectionis et defenſionis auxilium promiſſit unde dictum eſt baculus arundineus rex Egipti, ſuper quem ſi aliquis inixus fuerit confringetur & perforabit manus imictentis, ipſi.n. iudei captiui ducti ſunt, quia ſpē sue liberationis nō in ſolo deo, ſed homine poſuerunt. Sic etiam de primis credentibus legitur, ꝙ rapinam suorum bonorum cum gaudio ſuscipiebant non querentes ſibi aliorum patrocinia, ſed gaudentes quoniam digni inueniebantur pro nomine Iesu cōtumeliam pati, Sic et apoſtolus in prima Epiſtola ſuadet corinthis: ut iniuriā et fraudē patienter ferrent potius ꝙ̄ repetendo fratres scādalizent, Sic ab idolaticis et a qualibet eſca cenſet abſtinendum potius ꝙ̄ cum scandalo frūedamus, Sic & asumptibus abſtinet ne aliquod ofendiculum euangelio Chriſti preſtaret, Cum ergo ille qui ab iniuria armis arcetur nō minus scandalizetur ꝙ ille a quo ablata coram iudice repoſcuntur: patet ꝙ ad propulſandā iniuriam non ſunt petenda armorum auxilia, Quod autem petendum non eſt, illud iure preſtari non debet.

¶ Quod autē uindicta inferenda: nō ſit multis modis probatur, Mali.n. tollerandi ſunt non abiciendi increpatione puniendi non corporaliter expellendi.

¶ Quod autem nulli liceat aliquem occidere, illo precepto probatur, ꝙ Dominus in.le. homicidiū prohibuit, di

cens,non occides. Item in Euangelio,omnis qui acceperit gladium gladio peribit.

¶ De Epiſcopis uero & quibuslibet clericis q̃ neq; ſua auctoritate:nec auctoritate romãi Pontificis arma arripere ualeant,facile probatur.Cũ.n.Petrus qui primus apoſtolorum a domino fuerat electus:materialem gladium exerceret,ut magiſtrum a iudeornm iniuria defenſaret:audiuit,Conuerte gladium tuum in uaginam,omnis enim qui gladium accipit,gladio peribit: ac ſi aperte diceretur, hactenus tibi tuiſq; predeceſſoribus inimicos dei gladio licuit corporali perſequi,deinceps in exemplum patientie gladium tuum.i.tibi hactenus conceſſum in uaginam cõuerte, ſpirituale tantum gladium,q̃ eſt uerbum dei in matatione ueteris uite exerce. unde Inno. papa. Cum a iudeis inquit Dominus caperetur & Petrus cuiuſdam in obedientis aurem abſcinderet:ferire prohibuit & forma omnium ſacerdotum,quorum prior erat,etiam pro ſe ipſo arma carnalia capi prohibuit. Item illud apoſtoli, non uosmetipsos defendentes fratres cariſſimi,q̃uis omnibus generaliter dicatur, ſpetialiter tamen prelatis dictum intelligitur.hinc.Io.P.angelberge.impatrici.excuſas.io. Epiſcopum remoueri de militia dicit,Nimium certe ueretur & iure formidat contra profeſſionem sui ordinis ſecularem militiam exercere,terram defendere,de preliis,

tractare, de armis terrenis portare. Item Ambro. Nõ pilea querunt ferrea, nõ arma Chriſti milites, conatus repugnare non noui, ſed dolor fletus orationes lachrime fuerũt mihi arma aduerſus milites. Talia. n. ſunt munimẽta sacerdotũ, aliter neq; debeo, neq; poſſum reſiſtere. fugere autẽ et relinquere eccleſiam non ſoleo, seruus Chriſti non cuſtodia temporali: ſed domini prouidentia perire conſueuit. Item Nicolaus Papa ad Carolum imperatorem Reprẽheſibile ualde conſtat eſſe quod ſub intuliſti dicendo maiorem partem Epiſcoporum oiũ. die noctuq; cum omnibus aliis fidelibus tuis contra Piratas maritimos in uigilare, & ob id Epiſcopi impediantur uenire, cũ militũ Chriſti ſit Chriſto ſeruire, milites uero ſeculi ſeruiant. ſeculo ſecundũ q; ſcriptum eſt, Nemo militans Deo, implicet ſe negotiis ſecularibus, q; ſi seculi milites militie ſtudent, quid ad Epiſcopos & milites Chriſti niſi ut orationibus uacent? Item Grego. Si in morte longobardorum me miſcere uoluiſſem gens neq; ducẽ neq; regẽ haberẽt: sed q̃m timeo Deũ in morte cuiuslibet hominis me miſcere formido. Itẽ in Conci. tole. His a quibus domini ſacrã tractanda ſunt, iudicium sanguinis agitare non licet, et ideo magnoopere talibus exceſſibus prohibendũ ẽ, ne indiſcrete preſumptionis motibus agitati aut q; morte plectendum eſt ſentẽtia propria iudicare preſumãt, aut per ſe inferãt membrorũ

truncationes quibuslibet perſonis aut inferendas precipiant, ꝙ ſi quiſꝗ̃ inmemor horum preceptorum aut in eccleſie ſue famulis, aut inquibuslibet perſonis tale aliquid fecerit, conceſſi ordinis & honore priuetur & loco. ſub perpetuo quoqꝫ dannationis teneantur ergaſtulo relegatus cui tamen communio exeunti ex hac uita non eſt deneganda propter domini miſericordiam, que non uult peccatoris mortem, ſed ut conuertatur et uiuat. Item ex eodem. Clerici qui in quacunqꝫ factione arma uolentes ſumpſerint, reperti, amiſſo ordinis ſui gradu in mōaſtero perpetuo tradantur. Item ex conci. triburien. quicunqꝫ clericus aut in bello aut in rixa aut gentilium ludis mortuus fuerit, nec in oblatiōe neqꝫ in oratione pro eo poſtuletur ſed in manus incidat iudicis ſepultura tamen non priuetur hinc et Augu. ad marce. comi. De donatiſtis captis circūbelliōes illos et clericos partis donati quos de hiponenſi ciuitate ad iudicium profactis eorum publice diſcipline cauſa deduxerat a tua nobilitate comperi auditos, et plurimos eorum de homicidio, quod in reſtitutum presbiterum catholicum commiſerunt & decede Inno. alterius catholici presbiteri atqꝫ de oculo eius Efoſſo & digito preciſo fuiſſe confeſſos, unde mihi ſollicitudo maxima in cauſa eſt ne forte ſublimitas tua cenſeat eos tanta legum ſeueritate eſſe plectēdos, ut qualia fecerint talia patiantur. ideoqꝫ his litteris ob

teſtor fidẽ tuam, quam habes cum Chriſto per ipſius do mini noſtri miſericordiam, vt hoc nõ facias. nec omnino fieri permittas. Quamuis .n. ab illorum interitu diſsimulare poſſemus, quia non accuſantibus noſtris, ſed illorum notarijs, ad quos tuende publice pacis uigilancia pertinebat, presentati uideãtur examini, nolumus tamẽ paſsiones ſeruorum Dei, quaſi in aliene partis ſupplicijs uindicarj, Hinc & Gregor. Papa reos ſanguinis deffendat Eccleſia, ne effuſione eius particeps fiat

¶ Ad primum precepta pacientie non tam obſtentatiõe Corporis, ꝙ preparatiõe cordis sũt retinẽda. unde. Aug. ait in ſermone de puero Centurionis, Paratus debet eſſe homo iuſtus et pius patienter eorum maliciam ſubſtinere, quos bonos fieri querit, ut pocius nũerus creſcat bonorum non ut pari malicia, ſe in numero addat malorun, Deniq; iſta precepta magis ſunt ad preparationem cordis, ꝙ ad opus, quod in aperto fit, ut teneatur in ſecreto, animi patientia cũ beniuolentia, in manifeſto aũt id fiat, quod eis uidetur prodeſſe, quibus bene uelle debemus, Hinc liquido oſtenditur, ꝙ ipſe Dominus Iheſus exemplum ſingulare patientie. Cum ipſe percuteretur in facie, reſpondit Si male loquutus ſum, ex proba me de malo, si aũt bene, quid me cedis? nequaꝙ igitur preceptum (si uerba intueamur) impleuit nec. n. prebuit percutienti alterã partem,

ſed potius prohibuit ne faceret et iniuriam augeret, et tamen paratus aduenerat nõ ſolum percuti in faciẽ, uerum etiam pro his, a quibus patiebatur Crucifixus, occidi, pro quibus ait in Cruce pendens, Pater ignoſce illis, quia neſciunt, quid facint, Nec Paulus apoſtolus preceptum Domini, et magiſtri eius uidetur impleſſe, ubi et percuſſus in facie dixit principi ſacerdotũ, percutiat te deus paries dealbata ſedes: me iudicare ſecundum legem, et contra legem Iubes me percuti, & cum a circunſtantibus diceretur, iniuriam facis principi ſacerdotum, Irridens eos admonere uoluit, ꝙ dixerit, ut qui ſaperent, et intelligerẽt iam dextruendum eſſe in aduentum Chriſti parietem dealbatũ, Hoc eſt hippocreſim ſacerdotij Iudeorum. Ait quippe neſciui fratres, quia princeps eſt ſcriptum eſt. n. principi populi tui non maledices, cum proculdubio, qui eodẽ populo creuerat, atq; in lege fuerat eruditus, illum principem ſacerdotũ neſcire non poſſet eos quibus ita notus fuerat, ullo modo falleret. ¶ Sunt ergo iſta precepta patiẽtie ſemper in cordis preparatione retinenda, ipſa quoq; beniuolentia ne reddat malum pro malo ſemper in uolũtate complenda, agenda ſunt aũt multa etiam cum in uictis quadã benigna aſperitate plectendis, quorũ potius utilitati conſulendum eſt, ꝙ uoluntati, nãm corripiẽdo filium quemlibet aſpere, nunꝙ profecto paternus amor amittitur, fiat tamen quod

nolit & doleat, quia etiam Inuitus dolore uidet ſ. nandus, Ac per hoc ſi terrene iſta res publica Chriſtiana precepta cuſtodiat, etiam ipſa bella ſine beniuolencia non gererentur, Sed ut ad pietatis Iuſtitie q; facilius ſocietatem uirtus conſulatur, Nā cui licentia iniquitatis eripitur, utilius uincitur, Quoniā nihil eſt infelicius felicitate peccātium huia penalis nutritur mpunitas, & mala uoluntas uelut interior hoſtis roboratur, Nam ſi Chriſtiana diſciplina omnia bella culparet, Hoc potius conſilium ſalutis petentibus in euangelio diceretur, ut abijceret arma, Seq; militie omnino ſubtraherēt, dictū eſt aūt eis neminē concuſſerit, eſtote contenti ſtipendijs ueſtris, quibus propriū ſtipendium ſufficere debere precepit, militare itaq; non prohibuerat, Idem noli exiſtimare neminē deo placer' poſſe qui armis bellicis miniſtrat in hijs erat ſanctus Dauid cui Dominus tam magnum perhibuit teſtimonium, In his etiam plurimi illius temporis iuſti, in hijs erat ſanctus ille Centurio, qui Domino dixit, nō ſum dignus, ut intres ſub tectum meum. ¶ Duplex eſt ergo bellum, publicum, quod proprie dicitur, Illud quod inducitur auctoritate principis ſuperiorem non recognoſcentis.

Aliud eſt Bellū particulare, quod improprie dicitur bellum, Multiplex q; eſt, ut Duellum repreſalie, & omne bellum motum, uel aceptatum auctoritate non publica,

ſed alicuius inferioris principis ſuperiorem recognoſcen tis de quo infra, Iuſtitia .n. publici belli fundatur primo ex iuſta Cauſa, que prouenit ex neceſſitate, nō ex uolun tate, vnde Aug. ad Bonif. Hoc ergo primum cogita quan do armaris ad pugnam, quia uirtus tua, et ipſa corporalis donum Dei eſt, Si. n. cogitabis de dono Dei, nō facies con tra Dominum, fides. n. quando promittitur, etiā hoſti ſer uanda eſt, contra quem bellū geritur, quanto magis amico pro quo pugnatur? pacem habere uoluntatis eſt, bellum autem debet eſſe neceſſitatis, ut liberet Deus á neceſſitate & conſeruet in pace, non. n. pax queritur, ut bellū exerce atur, ſed bellū geritur, ut pax acquiratur, eſto ergo in bel lando pacificus, ut eos quos expugnas ad pacis utilitatem uincendo perducas, Beati. n. pacifici ait Dominus, quoni- am filij Dei uocabuntur, Si autem pax hūana tam dulcis eſt pro temporali ſalute mortalium? Quanto dulcior eſt pax diuina pro eterna ſalute angelorum? Itaq; hoſtem pugantem neceſſitas deprimat, nō uoluntas, Sicut bellāti & reſiſtenti uiolentia reditur, ita uictori capto miſericor- dia Iam detur, maxime in quo pacis perturbatio non time tur. at idem militare non eſt delictum, ſed propter pre- dā militare peccatum eſt, Item apud uos dei cultores etiam ipſa bella paccata ſunt, que non cupiditate aut auiditate, ſed pacis ſtudio geruntur, ut mali coherceantur et boni ſu

bleuentur, unde Nicolaus Papa ad coſulta bulgarorũ. Si nulla urget neceſsitas non ſolum quadrageſimali tempore ſed etiam omni tempore eſt aprelijs abſtinendũ, ſi autem in euitabilis urget inportunitas: neq; quadrageſimali tempore pro defenſione tam ſua, q̃ patrie ſeu legum paternarum eſt bellorum proculdubio preparationi parcendum ne uidelicet homo videatur Deum tentare, ſi habet quod faciat & ſue ac aliorum ſaluti conſulere non procurat et ſante religionis detrimenta non precauet, hinc & Ambro. Fortitudo que bello tuetur a barbaris patriam uel domi defendit infirmos, vel a latronibus ſocios plena iuſtitia eſt, & ut qui inpugnantur hoc mereantur hinc idem Augu. iuſta bella ſolent diffiniri, que ulciſcuntur iniurias, ſic gens & ciuitas petenda eſt, que vel vindicare neglexerit, quod a ſuis improbe factum eſt, uel reddere quod per iniurias ablatum eſt vel male poſſidetur & illicite. unde idẽ ad uincẽ. contra here. quicũq; uos occaſiõe huius legis Imperialis non dilectione cordis. ſed odio inimicandi perſequitur diſplicet nobis, & q̃uis res quecunq; terrena non recte a quoq̃ poſſidere poſſit, niſi iure diuino, quo cunta iuſtorum ſunt, vel iure humano, quod in poteſtate eſt regum terre: ideoq; falſo res appallatis ueſtras, quas neq; iuſte poſſidetis & ſecundum legem terrenorum regũ amittere iuſſi eſtis, fruſtraq; dicitis nos in eis congregandis la-

borauimus,cum ſcriptum legatis,labores impiorum iuſti edunt,ſed tamen quis quis ex occaſſione legis huius,quam reges terre Chriſto ſeruientes ad emendandā inpietatem veſtram promulgauerunt,res proprias veſtras cupide appetit diſplicet nobis,q̄ſq̄s d'eiq; res ipſas pauperū,uel baſilicas congregationum,quas ſub nomine eccleſie tenebatis,que omnino non debentur niſi ei eccleſie,que vera eſt Chriſti eccleſia,nō per iuſtitiam ſed per auaritiam tenet diſplicet nobis quiſquis pro aliquo flagitio,uel facinore deiectum a uobis ita ſuſcipit ſicut ſuſcipiunt, qui excepto errore quo a nobis ſeparamini ſine crimine apud uos uixerůt diſplicet nobis,itē cōtra petilianum.Si de rebus uel locis eccleſiaſticis,que non tenetis,querimini poſſunt & iudei iuſtos ſe dicere,et iniquitatē nobis obijcere,quia locum in quo impij regnauerūt modo Chriſtiani poſſidēt, quid ergo indignum ſi ea que tenebant,eretici ſecundum parem voluntatem domini chatolici tenent, ad omnes iniquos & impios illa vox domini valet,auferetur a vobis regnum Domini & dabitur genti facienti iuſtitiam, an fruſtra ſcriptum eſt labores iniuſtorum pij edēt? qua propter magis mirari debetis q̄ ad huc tenetis aliquid,q̄ q̄ aliquid amiſiſtis,item ſi qua iam preciſi poſſidere cepiſtis,quia vobis ablata nobis dominus dedit,non ideo poſſidemus aliena et concupiſcimus,quia illius imperio cuius ſunt,omnia facta

ſunt noſtra, & iuſte noſtra ſunt. vos. n. vtebamini ad preciſſionem, nos ad vnitatem. alioquin & primo populo Dei poſſent illi obijcire aliene rei concupiſcientiam, qui diuina poteſtate ab eorum facie, qui ea terra male vtebātur expulſi ſunt, & ipſi iudei a quibus ablatum eſt regnum ſecundum verbum Domini & datum eſt genti facienti iuſtitiam poſunt obijcere aliene rei concupiscentiam, quia Chriſti eccleſia poſſidet ubi perſecutores Chriſti prius regnabant: non recte ergo obijciunt, quod res eorum concupiſcamus, & auferamus, sed utinam chatolici fiant & non ſolum que dicunt ſua, ſed etiam noſtra in pace et charitate nobis cum poſideant, vſq; adeo autem calumniandi cupiditate cecantur & non atendent, q̄ ſint interſe cōtraria, que loquntur, ipſi certe dicunt & in uidioſiſsimi ſibi conqueri uidentur, q eos in noſtra communione violento legum imperio cohartamus, hoc itaq; nullomodo faceremus, ſi res eorum poſsidere uellemus, quis enim auarus querit compoſſeſorem? quis dominandi cupiditate inflamatus, uel faſtu dominationis elatus deſiderat habere conſortem? ipſosq; certe attendant quondā ſuos modo etiam sotios noſtros & Fraterna nobis dilectione coniuntos quemadmodum ſua teneant, non ſolum que habebant, ſed etiam noſtra, que non habebant. qui tamen ſi pauperum compares ſumus etiam noſtra ſunt et illorum: ſi aūt

priuatim que nobis ſuficiant poſsidemus, non ſunt illa noſtra, ſed pauperum, quorum procurationem quodamodo gerimus, non proprietatē nobis uſurpatione damnabili vendicamus, quidquid igitur nomine ecleſiarū partis donati poſsidebant Chriſtiani imperatores legibus religioſis cum ipſis clericis ad chatolicam eccleſiam transferre iuſſerunt, cum ergo nobiſcum ſunt plebs earūdem eccleſiarum nobiſcum ſunt pauperes, qui de eisdem poſeſsiunculis alebantur, ipſi potius foris poſiti deſinant concupiſcere aliena, ſed intrent vnitatis ſocietatem: ut pariter gubernemus non illa tantum quidem, que dicunt ſua verum etiam que dicunt & noſtra. Scriptum eſt.n. omnia ueſtra, uos aūt Chriſti, Chriſtus autem Dei. quemadmodū ergo mēbrum ſi precidatur ab hōinis uiui corpore, nō poteſt tenere ſpiritum vite, sic homo ſi preciditur de Chriſti iuſti corpore nullomodo poteſt tenere ſpiritum iuſtitie, etiam ſi figuram membri teneat, quam ſumpſit in corpore, in huius ergo compage corporis veniant & labores ſuos non dominandi cupiditate, ſed bene viuendi pietate poſsideant nos aūt voluntatem noſtram ut iam dictum eſt ab huius cupiditatis ſordibus quolibet inimicorum Iudicante purgamus, quādo eos ipſos, quorum labores dicuntur ut nobis cum et illis & noſtris in ſocietate chatolica utātur quantum ualemus inquirimus, ſed hoc eſt in quiunt quod vos mouet,

si iniuſte

ſi iniuſti ſuus, quare nos queritis? quibus r̄n demus, queri mus uos iniuſtos ne permaneatis iniuſti, querimus perdi tos, ut de inuẽtis gaudere poſsimus, dicẽtes, mortuus erat frater & reuixit, perierat & inuentus eſt, quare ergo me inquit non baptizas ut me abluas a peccatis? r̄n Deo quia non facio iniuriam charateri imperatoris, cum erro rẽ corrigo deſertoris, quare inquit apud te uel penitẽtiam non ago? immo niſi egeris ſaluus eſſe non poteris, quomo do.n.gaudebis te eſse correptum, niſi doleas te fuiſſe per uerſum? quid ergo inquiunt apud uos cũ ad uos tranſimus accipimus? Reſpõdeo nõ equidẽ, accipitis baptiſimum, quod vobis extra compagem corporis Chriſti in eſſe po tuit prodeſſe non potuit, ſed accipitis vnitatẽ ſpiritus in vinculum pacis, ſine qua nemo poterit videre Deum & charitatem que ut ſcriptum eſt operit multitudinem pec catorum, ſi aũt conſideremus quod ſcriptum eſt in libro ſapientie, ideo iuſti tullerunt ſpolia impiorum, item quod legitur in prouerbijs teſaurizantur aũt iuſtis diuitie im piorum tunc videbimus non eſſe querendum qui habeant res hereticorũ, ſed qui ſint in ſocietate iuſtorum. et ſi cor pus Chriſti tollit ſpolia impiorum, & ſi corporis Criſti theſaurizentur diuitie impiorum non debent impij fo ras remanere ut calumnientur ſed intrare potius ut iuſti ficentur, quibus auctoritatibus liquido monſtratur, ꝙ ea

que ab hereticis male poſſidētur a chatolicis iuſte auferuntur, neq; ideo aliena poſſidere dicūtur. Belli et enim et particularis iuſtitia eſt ut reſiſtatur iniuſto inuaſori, fundatur q; in regula iuris naturalis, & poſitiui, hoc eſt vim ui repellere licet. c. ius naturale. I. di. l. ut uim. de iuſt. et iu. neq; requiritur auctoritas ſuperioris, alioquin iam partilare bellum erit publicum et comune, unde ſecundum abb. ubi ſupra, si per inferiores recogoſcentes ſuperiorem non habentes iuſtam cauſam neceſſitatiue preciſam pugnandi ut quia non pugnant ad ſuam, uel rerum ſuarū defenſionē, inducatur tale bellū iniuſtū eſt et ipſi latrunculi dicūtur vt in. l. hoſtes. ff. De capti, habentes uero talem iuſtam cauſam pugnandi, ut quia non pugnant, niſi ad proſecutionem, & defenſionem neceſſariam iurium ſuorum, iuſtum eſt & ſecundum. inno. is qui bellum infert, ſi habet iuriſditionem ſuper eos quos impugnat tanq̃ contumaces & rebelles, poteſt cuiq; concedere, ut res eorum inuadat, & ſuas faciat & eos captos detineat, quo vſq; tali domino iuriſditionem temporllem habenti aſſignet, hinc & alias iuſte pugnantibus ſe, uel ſua defendendo licet repellendo etiam occidere hominem, neq; licet capere aduerſariū aut bona & capiendo ſua facere, niſi in ſui uel ſuorum recompenſationē, c. ius gentium. i. di. c. ſi de rebus. 23. q. 7. nec ex ipſa inuaſione, ui, bonorum raptorum competit, iniu-

riarum quoq; actio denegatur cũ exceptio paris criminis obſtet ut de adul.intetelleximus,bene tamen poteſt uendicare,cum earum rerum,ſicut eſt prius remaneat dominus,que et in clericis locũ habet,ut tenet.idem.Inno.alias ſequeretur,ꝙ clerici ſe defendere nõ poſſet cum hoc competat iure naturali ut ſupra, & quo ad actus naturales etiam nec religioſi cenſeantur mortui.c.placiuit.26.q.1. unde uidetur ꝙ non ſolum laici,ſed etiam clerici poſſint repellere iniurias,& rei et perſone.ut in iuribus ſupra, & in di.c.olim & .c.ſi uero.2.& .c.extenore de ſen. exco.nec ob.tex.in c.ſeditionarios.46.di.qui loquitur de uindicta inferenda,non de iniuria expellenda nec tex.in c,ſuſcepimus de homicidio,nam loquitur in iniuria rerum in cuius expulſione modum exceſſit,unde licet licitum ſit clericis uim illatam & inferendam rebus repellere & potius illatam ꝙ̃ inferendam,non tamen usq; ad,ofenſionem alterius,maxime in perſonam,quia non euitatur irregularitas,ſi occidat,uel mutilet cum alias euitare mortem ualeat ut in cle.i.de ho.non autẽ incurrit in excomunicationem ſeruato moderamine,cũ ad hoc requiratur diabolica ſuaſio,iniuriam uero perſone ꝙ̃ꝙ repellere liceat prius ꝙ̃ ſit illata,unde licitum eſt,occiſſorem inſidiantenem,occidere,ut.ſſ.ad.l.aqui.l.4.& 5.repercutiendo tamen nulli licet,ſed ſi aliquis uim factam repellat potius preſumi

debet, ꝙ defendendi, ꝙ̃ ulciſcendi cauſa fecerit ut ff. ad. l. aqui. ſi ex plagis §. tabernarius, & hoc ſi primus percuſſor uolebat denuo percutere, alioquin potius eſt uindicta ꝙ̃ repulſio iniurie, et ita intelligitur tex. in. l. 2. §. cum igitur. ff. de ui. & ui. arma. ꝙ incontinenti uis eſt repellenda, ſic licet repercutiendo, uim repellere, opinio uero, hugo. tenentis ꝙ peccat mortaliter occidens ne occidatur, reprobatur expreſſe in di. cle. per quem tex. mortem aliter uitare non ualens, ſuum poteſt occidere, uel mutilare inuaſorem, & etiam illarum perſonarum quarum iniuria propria eſt iuxta. no. per Inno. in di. c. ſi uero, & per glo. in di. cle. licet nullus, ad hoc teneatur ſilicet ut ocidat, ne occidatur & eſſet maioris perfectionis ſecundum ſanttum tho. ſi ſe permiteret occidi, ꝙ̃ ſi ſe defendendo occideret, cum aliter euadere non poſſet ut in. c. de occidendis. 23. q. 8. neq; fit diſtintio loci in tali neceſſitate. nec obſtat eccleſie pollutio, cum ſit magis ponderanda hominis conſeruatio irreſtaurabilis, ꝙ̃ ecleſie reſtaurabilis, maxime cum iuxta no. in c. unico. de conſe. ecle. uel alta. in 6. ad hoc requiratur efuſſio ſanguinis iniurioſi, licitaq; eſt occupatio & in quocunq; officio, ueluti baptizandi, confirmandi, ordinandi penitentiam iniungendi, ſingulaq; ſacramenta conferendi, ſi inuadantur quia licite poſt ponunt illorum ſacramentorum collationem in choatam propter ſui tute-

lam,hinc ꝙ celebranti ſi inuadatur & aliter mortem eua dere non poteſt,licitum eſt ſe defendere quia propter impedimentum corporale ſuperueniens,in choatū officium dimititur in expletum,ut in.c. illud & .c.nihil.7.q.i.& ſi ſe defendendo occiderit poteſt (reaſumpto officio) celebrare,dummodo habeat locum predi.cle,quia ut in ea probatur,neq̧ peccatum,neq̧ irregularitatē incurrit,ſed predicta habent locum quando ex imperfetione uel non collatione huiuſmodi non ſequeretur alias periculum anime alicuius,ſtante obligatiōe,quia ex morte ſacerdotis unum ſequitur malum tantum,et eſt temporale,aliter uero duo ſpiritualia,ſi licet mors anime,& neglectus cure, quod obligatis eſt mortale ut in.c.cum ſit de eta.& quali.preeligendū eſt minus malum maiori,per totum.13.di.idem indubio ſuficienti per regu.iu.quando uero fugiendo in ua ſus euadere poſſit, panor.in di.c.olim, diſtinguere quosdam dicit utrum ſit uerecundia fugere uel ne.Bar.uero in diſtincte ꝙ fugere quis non tenetur,quia fugere eſt iniuria .l.item apud labeonem.ff.de iniu.conſequenter ad eam repellendam & pro pulſandam percutere licet.nam ſi pro rerum defenſione licitū eſt armis reſiſtere ut indi.c.olim &.c.dilecto de ſen.exco.in.6.etiam uſq̧ ad occiſsionem ſi res alias ſalue eſſe non poſſunt iuxta nota.in.l. furem ff.ad.l.corne.de ſicca.& quelibet iniuria corporalis ma-

ior eſt rerum iactura.l.in ſeruorum ff.de pe.ergo pro hac propulſanda & licitum eſt percutere, ꝙ & temperandum cenſent iuxta nota.per eundem Bar.in.l.i.ff.eo. in quo caſu & panor.ꝙ licet euitetur peccatum non tamen irregularitas,cum non habeat locum,di.cle.ſed ſi bene aduertamus, prima diſtintio Bar. eſt uerißima, maxime in clericis, cum ex ditta cle,solum licentia concedatur in caſu,in quo aliter quis euadere non poteſt,& iniuria in iſto caſu perueniat ex facti proprij uerecudia, que non datta ut ſuponit preditta diſtin.ceſſat iniuria.neq; de tali loquitur tex.indi.l.inſeruorum,sed,aduertendum ſecundum Io.delig.ꝙ predicta defenſio pro rebus aut cōpetit iuſte poſidēti,aut iniuſte.ſi iuſte, et incōtinēti cū moderamine inculpate tutele poteſt quis et pro rebus ſuis & ſibi depoſitis,& comodatis & pro rebus amicorum,propinquorum,uicinorum,& proximorum,& pro repellenda eorum iniuria impartiri ſuum auxilium.imo ſi poteſt & n gligit uidetur iniuriantem fouere di.c.diletto. &.c.conſentire 83.di.& afortiori in perſonali.inquibus licet euitetur peccatum,ꝙ in realibus non credo mutilando uel occidendo non tamen iregularitas.licet excomunicatio ſicut dictum eſt ſic ad quam requiritur diabolica perſuaſio neq; a iure inponatur ſine peccato mortali.c.nemo.11.q.3.cū nō ſit in euitabilis neceſſitas et iuxta glo.

in.§.i.23.q.8.homo homini officium debeat ſi poteſt ſine periculo ſui.l.cum ſeruis.ff.de ſer.c.non eſt inferenda.23.q.3.c.relegētes.23.q.5.quinimo ſecundū cinum in.l.i.C.unde ui. & *glo.indi.§.primo* & Bar. *n.l.ſiquis in ſeruitute in fine.ff.de furtis* & *indi.l.ut uim, ubi* & *glo.quilibet de popuulo poteſt quemlibet impugne defendere* & *percutiendo,licet conſultius fiat,ſecundum* Bar. *Si inuaſus clamet, defendite, ſucurrite,* & *ſimilia ad tollendum omne dubium ut no.etiam* Bal.*indi.l.i.argu.l.gracus.de adul.* & *hoc quo ad euitandam penam corporalem,aut pecuniariam ſine perſonarum diſcrimine ſecundum modum ditte.l.ut uim limitatum per legem.in priuatis.ff.de iudi.inter defendendo autem iuxta potiorem obligationempotius uni,ꝙ̄ alio,ſi autem poſſidet quis iniuſte aut poſſidet iniuſte ab alio aliquo,ꝙ̄ ab eo,contra quē uult uim ui pro poulſare,* & *tunc licet contra illum aliū quandocunqꝫ uolentem uiolentiam inferre uim ui. ut ſupra repellere,aut ab eo contra quem vult uim ui repellere,* & *tunc aut poſſidet ui,aut precario, aut clam.in primo caſu ſi ſtatim uenit ut recuperet,nō licet reſiſtere.C. unde ui. l.i.aut ex interuallo ſic,quia tunc non licet alicui auttoritate propria ablata recuperare.in ſecundo uero caſu poſt denegatam reſtitutionem licet petenti rē ſuam ſtatim uim ui repellere neqꝫ poſſidenti licet reſiſtere quia denegando*

uidetur ſpoliare, ſed ante denegatam reſtitutionem non, licet poſſit reuocare precarium, in tertio uero licitum eſt ingredi, neq; licet uim ui repellere, quia commiteretur uiolentia, vnde ſecundum panor. indi. c. ſicut. ſi recuperatio fiat in continenti, uim ui iſte dicitur repellerere, alias per iudicē debet res recuperari ſi poteſt, alioquin in defectum iudicis, ſi aliter non poteſt uiolenter poteſt dominus rem ſuā recuperare ar. l. nullus, C. de iudi; et. l ait pretor. ff. de his qui in frau. cre. notat Inno. indi. c. olim. uel furto, mendacio, non, cum hoc non liceat pro alterius uita ſaluanda ut in. c. ne quis. 22. q. 2. unde glo. c. cupientes de ele. in. 6. intelligitur de cauillatiōe ſimulandi uel occultandi ſed predicta militant in ualentibus habere bona, ut excludantur ſerui, monachi, & ſimiles, pari formiterq; licet pro rebus ſicut pro perſonis reſpectu eorum cui reſiſtitur data ui & abſq; diſcrimine. unde licita eſt predicta defenſio contra ſuperiorem, quando conſtat q; iniuſte inuadit. l. prohibitū. C. de iure fiſci. maxime cum aliquid ad ipſum non expectans extra officium ſuum agit, alias ſi iuſte, ei reſiſtendum nō eſt. 2. q. 3. qui reſiſtit, eodē modo contra iudicē uel poteſtatem irrecuperabiliter inuadentem, ſic et contra ceteros habentes poteſtatem conceſſam cum excedunt, quia tunc comuni regula regulantur ueluti pater, abb. dominus, magis, & cetera, ſed cum licere huiuſmodi

defenſionis

defeſionis reguletur cum moderamine inculpate tutele, ut impredictis iuribus, quod eſt quando id fit quo omiſſo iniuria repelli non poterat, ſine periculo perſone, uel rerum ſecundum glo. in. c. ſignificaſti de homi. & Bar. indi. l. priet panor in. c. olim. quia hoc nulli imputatur iuxta. l. ſcien tiam. § qui cũ aliter. ff. ad l. aqui. ſi quis tamen moderamen excedit non ex propoſito non tenetur ut. ff. ad. l. aqui. ſi explagis, § tabernarius. & ſecundum Inno. & hoſti. & do. an. & hoc quantum ad dannum illatum, & ſi perſona eccleſiaſtica percuſa ſit, quo ad ſententiam excomunicationis ſecundum Rai. quantum uero quoad penam et iregularitatem, ſi mors ſequatur ſecus, cũ tutius hoc ſit. ſi aũt expropoſito, tenetur arbitrio Iudicis, ut indi. c. olim per Bal. in. c. i. de pa. in uſibus fæudo, diuerſificandum q eſt huiuſmodi moderamen attenta uaria perſonarum qualitate, quia aliter & mitius. contra patrem. q̃ contra penitus extraneum, & ſic de alijs, neq in hoc certa poteſt regula dari, ſed poſumus diſtinguere, quia ſi uis infertur perſone incontinenti poteſt quis anteq̃ percutiatur percutere ad euadendum iniuriam uel percuſſionem, cum hoc non ſit inferre, ſed potius repellere iniuriã ut ſupra dictũ eſt ſecundũ Bar. ſed hoc ſi ueriſimilia precedunt inditia, & manifeſti actus, q ille uolebat ofendere, & iſte aliter ſe defendere non poterat, facta uero iniuria, etiam incontinenti non

eſt hoc licitum, quia eſſet uindicta, non defenſio niſi ut dictum eſt ſecundum glo. indi. §. primo Inno. & Bar. percuſſio geminata timeretur. ſed ſi percuſus inſequitur percuſſorem percutere iam nolentem. ut culpabilis, non ut dolo ſus punitur, cum inconſultus calor calumnie uitio careat. l. 1. ff. ad turpi. ſi autem rebus, & illatam & inferendam licitum eſt repellere in continenti ſed potius illatam ꝙ inferendam ut in prin. ditte glo. & indi. c. olim, maxime ſi aliter res ſalua eſſe non poſſet, aduertendum tamen ꝙ hoc quod dicitur in cōtincti, glo. indi. c. ſignificaſti habet ꝙ ſit quā citius poterit iuxta rei conformitatē, dum tamen ad alia non diuertatur ſecundum Io. an. & hoſti. alias, eſſet uinditta & guerra, quod relinquendum eſt arbitrio boni uiri, rerum qualitate penſata, cum dictum Bar. in ditta. l. prima non omnibus poſſit conuenire, & hoc niſi res per uiam iudicialem non poſſit rehaberi ſecus in ipſo actu rapiendi.

¶ Ad ſecundum licet petendum non ſit illud ꝙ iure preſtari non debet, enim uero, multa rite preſtātur que tamen iure non petuntur bonus. n. non rite iniurie uindictam petit quia malum pro malo redderet, quam tamen iudex rite inflingeret nec niſi bonum pro malo redderet, hinc Augu. in expoſitione pſal. c. 8. ait ſex diferentie ſunt, reddere bona pro malis, non reddere mala pro malis, hec bonorum

ſunt & prius melius, non reddere bona pro bonis, & reddere mala pro bonis, hec duo malorum ſunt, ſed poſterius deterius, reddere bona pro bonis, & pro malis mala hec duo mediocrum ſunt, prius propinquum bonis, quod Chriſtus non arguit, ſed plus oportere dicit, quia ethenici hoc faciũt, poſterius propinquius malis, conuenit tamen etiam bonis. unde & lex modum ultionis ſtatuit, oculum pro oculo que. ſi dici poteſt iniuſtorum iuſtitia eſt. nõ quia iniqua eſt ulctio, quam lex ſtatuit. ſed quia uitioſa libido ulciſcendi, magiſq; ad iudicem pertinet hoc inter homines diſcernere, ꝙ bonum hominem ſibi ex petere hic. n. malum pro malo redderet, iudex uero non, ſed delectatione iuſtitie iuſtum pro iniuſto, quod eſt bonũ pro malo quod etiam Deus iudex facit, item ab aliquo capto iniuſte ſua exigun tur, pro uita tamen reddimenda iuſte oferuntur, item uaſa ſacra ab aliquo barbaro iniuſte exigũtur, pro redẽptione tamen captiuorum iuſte preſtantur, ſic & iniurie pro pulſatio licet iniuſte poſtuletur iure tamen preſtatur, ꝗ̃ꝙ & ipſa poſtulatio non uſq; quaq; iniuſta probetur, aliud enim eſt iniuriam repellere, ut ſibi liceat uoluptuoſe uiuere, aliud ut aliorum utilitati libere poſſit uacare, ſic aliud eſt ſufragium ab homine tanꝙ aminiſtro iuſtitie poſtulare ut mala noluntas aduerſantium eius miniſterio careat efectu & bonorum uoluntas eius ſufragio ſortiatur

effectum, aliud ſpem ſuam adeo in hominem transferre, ut aduerſa, que inferuntur a Deo ad uite correptionẽ humano pellantur auxilio nulla precedente correptione, ſicut Iſraelite, qui per captiuitatem ſibi iminentem Egiptiorum ſufragio ſe euadere poſſe putabãt ſine penitẽtia preterite uite nõ reuocantes ad memoriam, da nobis auxilium de tribulatione quia uana ſalus hominis, item hi in curribus & hi in equis, nos autem in nomine Dei noſtri inuocabimus, petere ergo uel preſtare in tribulatione ſubſidium ut uoluptuoſe quis in crimine uiuat dannabile eſt, petere aũt uel preſtare ſolatium, ut malis facultas delinquendi adimatur, ut eccleſiam pacem adipiſcatur, ut aliquis multorum utilitati ſeruetur utile eſt & honeſtum, diſſimulare uero eſt grauiſſimum, hinc de paulo legitur, ꝙ cum quidam iudeorum iuraſſent ſe non comeſturos panem niſi eum interficerent, petyt milites a prettore quorum præſidio illeſus ſeruaretur ab iniuria iudeorum, non ſue uoluptati ſed omnium utilitati uicturus, hinc & in euangelio mercenarius uocatur, qui uidet lupum uenientem, & dimitit oues & fugit, hinc eccleſia ab Imperatore ad ſui defenſionẽ auxilium petere monetur unde idem ad Boniſa. ait, maximianus Epiſcopus uagienſis auxilium petit ab Imperatore Chriſtiano contra hoſtes eccleſie, non tam ſui ulciſcendi cauſa, ꝙ tuende eccleſie ſibi credite, quod ſi pretermiſſiſ-

ſet non eius fuiſset laudanda patientia,ſed neglientia merito culpanda,neq;.n.apoſtolus Paulus uite ſue tranſitorie,ſed eccleſie Dei conſuluit,qui contra illos,qui eum occidere conſpirauerant,conſilium eorum ut tribuno proderetur effecit,unde factum eſt ut eum ad locum quo fuerat producendus deduceret miles,armatus ne illorum pateretur inſidijs,idem ad emetrium.Noſtri,aduerſus illicitas, & priuatas ueſtrorum uiolentias,quas & uos ibi,qui talia facitis,doletis & gemitis a poteſtatibus ordinatis ultionem petunt, non ꝙ hos perſequantur,ſed quia ſe defendant,& contra petilianum,pro membris Chriſti aduerſus vos ſeuiunt,& uobis reſiſtunt, quicunq; in eccleſia eo animo ſunt,quo tunc Petrus fuit,cũ ferrum pro Chriſti nomine ſtrinxit.ſed multum intereſt inter ueſtrã perſecutionem,& illorum uos ſimiles eſtis ſeruo ſacerdotis qui ſeruiente principibus ueſtris.aduerſus eccleſiam chatolicam.i.aduerſus corpus Chriſti armamini, iſti autem tales ſunt,qualis tũc Petrus fuit,qui pro Chriſti corpore .i.pro eccleſia etiam corporaliter pugnauit.hinc Ambro. in li.primo de offi.non inferenda ſed depellenda iniuria, lex uertutis eſt qui.n.non repellit a ſocio iniuriam ſi poteſt,tam eſt in uitio,ꝙ ille qui facit unde ſantus Moyſes hinc prius orſus eſt tentamenta in bellicis fortitudinis, nam cum uidiſset hebreum ab egiptio iniuriam accipietem

deſendit ita ut egiptium proſterneret atq; in arena abſcon
deret. Salomon quoq; ait, eripe eũ, qui ducitur ad mortem.
tem Anaſtaſius & Damaſus, Papa. Qui poteſt obui-
are & perturbare peruerſos, & non facit, nihil aliud eſt,
q̃ fauere impietati eorum, neq; caret ſcrupulo ſocietatis
occulte qui manifeſto facinori deſinit obuiare. itẽ excon.
cartha. v. Ab imperatoribus uniuerſis iuſtum eſt auxili-
um poſtulandum. propter afflictionem pauperũ, quorum
moleſtijs ſine intermiſſione fatigatur eccleſia, ut defenſo-
res eius aduerſus potentias diuitum cum Epiſcoporũ pro
uiſſionem delegentur, Ecce q nonunq̃ iniuria ſociorum ar
mis eſt propulſanda, ut malis ſit adempta facultas delin-
quendi, proſit et bonis optata facultas libere conſulendi et
eccleſie miniſtretur. hoc qui non facit conſentit ũde Augu.
in pſal. 81. Oſtendit propha neq; illos in munes aſcele-
re eſſe, qui permiſſerunt Chriſtum principibus interfice-
re cum pro multitudine timeretur, & poſſent illos a facto
&, ſe a conſenſu liberare. qui deſinit obuiare cum poteſt
conſentit. neq;. n. fas eſt õibus hominibus bellũ publicum
ſuſcipere ſine auctoritate principis ſuperiorem reco-
gnoſcentis, cum hoc. non pertineat ad perſonam particu-
larem, qui poteſt ius ſuum proſequi in iuditio ſuperioris,
nulliq; liceat uiolare ius principum, quod uiolat qui ſine iu
ris auctoritate manu regia ius ſibi dicit ubi habetur copia

ius dicentis, ſoli ergo principi cōpetit. ſua auctoritate cum non habeat ſuperiorem proconſ. quęda iuſtitia, cuiuſmodi eſt Papa, Imperator, Rex Hiſpanie, et ceteri huiuſmodi iura habentes. ut per docto. ubi ſupra hinc & Iſidorus in 20. li. et himo. iuſtum eſt bellum quod ex edicto geritur de rebus repetendis aut propulſandorum hominum cauſa unde Imperator valen. nulli prorſus inſcijs ac in conſultis quorumlibet armorum mouendorum copia tribuatur. l. i. ut armo. uſus. C. li. 11. item Augu. contra mannicheos. quid culpatur in bello an quia moriuntur quandoq; morituri ut dominentur in pace uicturi: hoc reprhendiſſe timidorum eſt, non religioſorum. nocendi cupiditas ulciſcēdi crudelitas. impacatus atq; implacabilis animus feritas rebellandi, libido dominandi, & ſi qua ſimilia. hec ſunt que imbellis iure culpantur. que plerumq; ut etiā iure puniantur aduerſus uiolētias reſiſtentium. Siue Deo ſiue aliquo legitimo imperio iubente, gerenda ipſa bella ſuſcipiuntur a bonis, cum in eo rerum humanarum ordine inueniuntur. ubi eos uel iubere aliquid tale, uel in talibus, obedire iuſte ipſe ordo conſtringit unde neq; Iohannes ab armis iubet diſcedere milites. & Chriſtus tributa Ceſari monet reddi quia propter bella neceſſariū militi ſtipendium debetur, ordo autem ille naturalis mortalium paci accomodatus hoc poſcit, ut ſuſcipiendi belli auctoritas atq; conſili-

um penes principes ſit, ſed ſi humana cupiditate bellū geritur nō nocet ſanctis, in quos nō habet quiſꝗ poteſtatem niſi deſuper datam. non. n. poteſtas niſi a deo ſiue iubente, ſiue ſinente, ergo uir iuſtus ſi forte etiam ſub rege ſacrilego militet, recte poteſt illo iubente bellare, ſi uice pacis ordinem ſeruans. ꝙ ſibi iubetur uel non eſſe contra Dei preceptum certum eſt. uel utrum ſit certum non eſt ita ut fortaſſe reum faciat regem iniquitas imperandi, innocentem autem militem oſtendat ordo ſeruiendi propterea. n. quadam prouidentia militantibus ſunt ſtipendia conſtituta. ne dum ſumptus queritur predo craſetur, item dominus ipſe redite que ſunt Dei Deo, & que ſunt Cæſſaris Cæſari, igitur quod Ceſar precipit ferendum eſt, quod Imperator tollerandum eſt. ſed fit intollerabile dum predā exactores acummulant. Item interrogauerunt ioannem milites dicentes, quid faciemus & nos ait illis nemminem concutiatis, aut calumniam faciatis, ſed eſtote cōtempti ſtipendijs ueſtris. ſic autem cognoſcere ſe debet omnis homo, qui militat. non n. de hys tantum militātibus ſcriptura loquitur, qui armata militia detinentur ſed quiſquis militie ſue cingulo utitur dignitatis ſue miles aſcribitur, atq; ideo hec ſententia poteſt dici uerbi gratia, militibus protectoribus cuntiſq; rectoribus, quicunq; ſibi ſtipendia publice decreta conſequitur, ſi āplius querit tanꝗ calūniator et cōcuſſor,

Ioannis

Ioannis ſententia condennatur. item Grego. uniuerſis mili tibus neapoli. Sume militie laus inter alia bona merita hec eſt obedientiam rei publi. utilitatibus exhibere quicquid ſi bi utiliter imperatum fuerit ob temperare.

¶ Iuſtificatur ad idem & bellum ex animo. & ſic ad tertium & quartum, ut non animo nec uindicandi, ſed ut bonum promoueatur, uel malum euitetur, quod ſolum requiritur ad euitandam culpam non autem ad licite retinenda que capiuntur in bello quia iniqua intentio non uariat rerum in equalitatē uel equalitatē ex quibus dependet ius retentionis, & reſtitutionis, unde Aug. in. li. de uerbis domini, tollerandi ſunt quidem mali pro pace, neq; corporaliter ab eis recedatur ſed ſpiritualiter, ſpiritualiter exire eſt facere quod pertinet ad correptionem malorum quantum licet pro gradu cuiuſq; ſalua pace, diſplicere eſt non tangere, non. n. prophete qui hoc dicebant populum ſuum dimiſerunt. non tetigiſti in mundum, Redarguiſti, monuiſti, Corripuiſti, Adhibuiſti, etiam ſi res exigit congruam & que unitatem non uiolat diſciplinam, clamauit Moyſes iſta, clamauit Eſayas iſta, clamauit Ezechiel, uideamus ſi dimiſerunt populum Dei, & ſe ad gentes alias tranſtulerunt: q̄ multa q̄ uehementer Iheremias increpauit in peccatores & ſceleratos populi inter eos tamen erat unum cum eis templum, intrabat eadem ſacramenta,

celebrabat, & eadem ſceleratorum hominum congregatione uiuebat ſed clamando ex ibat, inde hoc eſt exire inde hoc eſt inmundum non tangere. ore non parcere. & uoluntati male non conſentire. item tu bonus tollera malum, nam & Christus iudam cum ſciret furem eſſe tolleravit, et ad predicandum miſſit, eiq; cum alijs eucharistiam dedit item ſuper, Io. Quid ergo uoluit Dominus noster Ihesus Christus fratres chariſſimi ad monere eccleſiam, ſuam, q̃do unũ perditum inter duodecim habere uoluit niſi ut malos tolleremus, neq; corpus Christi diuidãus, ecce inter ſanctos eſt iudas, ecce fur eſt iudas, & ne contendas, fur & ſacrilegus, & non qualis cunq; fur ſed loculorum, dominicorum ſilicet ſacrorum ſic crimina diſcernuntur in fure, neq; qualiſcunq; furti ſed & peculatus, peculatus. n. furtum dicitur de re publica & non ſic iudicatur furtum rei priuate quomodo publice, quanto uehementius eſt iudicandus ſacrilegus fur? non undecunq; tollere hoc eſt ſacrilegium comittere ſed de eccleſia qui aliquid furatur iude proditori comparatur. item ecce inquiunt dicit propheta recedite, exite inde & inmundum netetigeritis quomodo ergo malos pro pace tollerabimus, aquibus exire & recedere iubemur, ne tangamus inmundum? nos iſtam receſſionem ſpiritualiter intelligimus, illi corporaliter. nam & ego clamo cum propheta. Equalia ſumus uaſa uti-

tur nobis Deus indiſpenſatione ueſtra, clamamus & nos & dicimus uobis, recedite & exite inde. & in mūdum netetigeritis ſed contactu cordis non corporis quid.n. eſt tangere in mundum, niſi conſentire peccatis? quid eſt autem exire, niſi facere quod pertinet ad correptionem malorum quantum pro unius cuiuſq; gradu & perſona ſalua pace fieri poteſt? Ergo fratres mei quot quot habetis inter uos, qui ad huc amore ſeculi pregrauantur auaros, periuros, adulteros, inſpectatores nugarum, conſultatores mathemathicorum, augurium, phanaticorum, aurijspicum, erixoſos, luxurioſos, quicquid inter uos malorū eſſe noſtis quantum poteſtis improbate, ut corde recedatis, & redarguite, ut exeatis inde, & nolite conſentire ut in mundum ne tangatis, item contra parmenianum, Quis quis uel quod poteſt arguendo corrigit. uel q̄ corrigere non poteſt ſaluo pacis uinculo excludit, uel quod ſaluo pacis uinculo excludere non poteſt. Equitate improbat firmitate ſuportat hic eſt pacificus. & ab iſto maledito in munis de quo ſcriptura dicit. ue his qui dicunt q̄ nequā eſt bonū & quod bonum eſt neq̄, omnino liber. prorſus ſecurus. penitus eſt alienus quomodo. n. inquit parmenianus incorruptus poteris permanere, qui corruptis ſociaris. plane ita ſociatur quis malis, ſi mali aliquid cum eis comittit, aut comitentibus fauet ſi autem neutrum facit nullomodo ſociatur porro ſiada,

tertium ut non ſit in uindicando piger. ſed uel corripiat iuſtus in miſericordia. & arguat. uel etiam ſi eam perſonam gerit & ratio conſeruande pacis admitit, & coram omnibus peccatibus arguat ut ceteri timeant, remoueatur etiã uel ab aliquo gradu honoris, uel ab ipſa comunione ſacramẽtorum, ſed ſi, hec omnia cum dilectione corrigendi, non cum odio perſequendi faciat, pleniſſimum, officium non ſolum caſtiſſime innocentie ſed etiam diligentiſſime ſeueritatis, impleuit, ubi autẽ cetera impediuntur, illa duo ſemper retenta in corruptum caſtumq; cuſtodiunt. ut neq; faciat malum, neq; aprobet factum. item contra donatiſtas, Si quis a chatolica eccleſia fuerit ſeperatus, quantum libet laudabiliter ſe uiuere exiſtimet, hoc ſolo ſcelere, q a Chriſti unitate ſeiuntus eſt, non habebit uitam. ſed Dei ira manet ſuper eum, quiſquis autem in hac ſanta eccleſia bene uixerit. nil ei preiudicãt aliena peccata, quia in ea unusquiſq; proprium onus portabit, ſicut ait apoſtolus. ergo comunio malorum non maculat aliquem participatiõe ſacramentorum ſed confeſio factorum, nam ſi in malis factis non eis quiſq; conſentiat portat malus cauſam ſuam, neq; preiudicat alteri, quem in conſenſione mali operis ſocium non habet criminis, item in ſermone de verbis Euengelij. A malis ſemper corde diſiungimini, ad tempus caute corpore copulamini. duobus modis non te maculat malus,

Si ei non conſentias, & ſi redarguas. hoc eſt non comunicare non conſentire, comunicatur quippe quando facto eius conſortium uoluutatis uel aprobationis adiungitur. ne ergo conſentientes ſitis malis ut aprobetis neq́ negligentes ut non arguatis. neq́ ſuperbientes ut inſultanter arguatis. item q̃ magnum eſt crimen ab iſtorum innocentiũ cõunio ne ſeperari nam etiam facta nocentium, que innocentibus demonſtrari uel ab innocentibus credi non poſunt non co inquinant quemq̃, ſi propter innocentes etiam cognita ſuſtinentur. non. n. propter malos, boni ſunt deferendi ſed propter bonos mali tollerandi ſunt. ſicut tollerauerunt eos prophete contra quos tanta dicebant neq́ comunionẽ illius populi relinquebant ſicut Iheſus nocentem iudam. uſq́ ad condignum eius exitum tollerauit & eum ſacram cenam cum innocentibus comunicare permiſſit. ſicut tolleua runt apoſtoli eos qui propter inuidiam, que ipſius diaboli eſt uitium Chriſtum anuntiabant, item in li. de unico bap tiſmo, Forte in populo Dei ſtat iuxta te auarus. raptor inhians rebus alienis. quem noſti talem & fidelis eſt uel potius fidelis uocatur non eum potes de eccleſia pellere, non habes aliquem actum caſtigando & corripiendo illum cor rigere. acceſſurus eſt tecũ ad altare, noli timere unus quis q́ onus ſuum portabit. Item quomodo inquis ferrem quem noui malum, nonne melius eſt, ut ipſum ferres, q̃ te foras

eſferres, aſtende apoſtolum dicentem unus quiſq; onus ſuum portabit liberet te iſta, ſententia .non.n. comunicaris cum illo auaritiā, ſed comunicaris, Chriſti menſā. & quid tibi abeſſet, ſicum illo comunicaris Chriſti menſam. apoſtolus dicit qui.n. maducat & bibit indigne iuditium ſibi manducat & bibit ſibi nō tibi. ſane iudex es. ſi iudicandi poteſtatem accepiſti. eccleſiaſtica regula, ſi apud te accuſatur ſi ueris documentis teſtibusq; conuincitur coherce, corripe, excomunica, degrada. tres, n. perſonas dixit Dominus & debemus illas inueſtigare in Euangelio paſtoris mercenarij & furis. paſtorem dixit animam ſuam ponere pro ouibus ſuis, & intrare per ianuam. furem dixit & latronem aſcendere per aliam partem. mercenarium dixit lupum uel etiam furem ſi uideat fugere, quia non eſt illi cura de ouibus mercenarius eſt autem non paſtor. ille intrat per ianuam, qui paſtor eſt, ille aſcendit per aliam partem, qui fur eſt. ille uidens eos, qui uolunt oues tollere timet & fugit. quia mercenarius eſt neq; illi eſt cura de ouibus mercenarius.n. eſt, ſi inuenerimus tres iſtas perſonas, inueniemus quos diligamus quos timeamus, quos caueamus. diligendus eſt paſtor, tollerandus eſt mercenarius, cauendus eſt latro. item diſcipuli non recepti a ſamaritanis ignem celitus ſuper eos deducere uoluerunt dicentes magiſtro, uis dicamus ut deſcendat ingnis de Celo & con-

ſumat eos, audierunt neſcitis cuius ſpiritus eſtis. item omnis qui gladium accipit gladio peribit. hinc & Ibero. ait qui ſecundum carnē natus eſt perſequebatur ſpiritualem nunq̄ uero ſpiritualis carnalem perſequitur ſed ignoſcit ei quaſi ruſtico fratri, ſcit eum proficere poſſe per tempus & ſi quando egiptie filium uiderit iraſcentem. recordabitur unius patris qui boues creauit ꝛ culices. ꝛ in magna domo non eſſe ſolum uaſa aurea ſed lignea & fictilia uoluit. item Augu. in li, de bap. quantus arrogātie tumor eſt, quanta humilitatis ꝛ lenitatis obliuio. ꝛ arrogantie quāta iactatio. ut quis ſe poſſe facere credat, quod neq; apoſtolis conceſſit dominus ut zizaniam a frumento putet ſe diſcernere poſſe. item Grego. hec autem uita que inter celum ꝛ infernum ſita eſt ſicut in medio ſubſiſtit ita utrarumq; partium ciues comuniter recipit, quos tamen ſanta eccleſia ꝛ indiſcrete ſuſcipit ꝛ poſtmodum in egreſſione diſcernit. ſi ergo boni eſtis. in hac uita q̄diu ſubſiſtitis equanimiter tollerate malos, nam quiſq; malos nō tollerat ipſe ſibi per intollerantiam teſtis eſt, quia bonus non eſt. Abel. n. eſſe renuit, quem Caim malitia non exercet, Chriſtus etiam in euangelio ait, audiſtis quia dictum eſt in lege, quē modum ultionis lege ſtatuit oculum pro oculo, dentē pro dente. ego autem hanc uiciſſitudinem. tollens & ad manſuetudinem & charitatis perfectionem uos inuitans dico uobis nolite

reſiſtere in malo.ſed diligite inimicos ueſtros, benefacite his qui hoderunt uos ut ſitis filij patris ueſtri.qui ſolem ſuum oriri facit ſuper bonos & malos & pluit ſuper iuſtos & iniuſtos.hinc Paulus ait ſi eſurierit inimicus tuus ciba illum,ſi ſitit potum da illi.omnis autem iniquus bonorum eſt inimicus.omnis aũt amicus huius ſeculi etiam inimicus eſt Dei inimicus autem Dei bonitatis & iuſtitie eſt inimicus.ac per hoc amatorem iuſtitie & bonitatis diligere non poteſt.cum ergo inimicos diligere uel illis benefacere cibum & potum ſub miniſtrare iubemur iniquis perſequi & illicite punire prohibemur,in lege.n. ueteris teſtamenti corporalis pena ſtatuta eſt.in lege uero euãgelij õni peccati per penitẽtiã uenia.promititur unde illa aſpere incipit dicens ego sũ dñus deus zelotes uiſitãs peccata patrum in filios uſq; in tertiam & quartam generationem.hec uero aleniate manſuetudinis & miſericordie ita inquiens beati pauperes ſpiritu beati mites beati miſericordes quoniam ipſi miſericordiam conſequentur, in illa dicebatur qui fecerit hoc uel illud morte moriatur.in iſta dicitur gaudeo ſuper uno peccatore penitentiam agente q̃ ſuper nonaginta & nouem iuſtis qui non indignent penitentiam.item non ueni uocare iuſtos ſed peccatores ad penitentiam.ſtote miſericordes ſicut & pater ueſter miſericors eſt.initium quoq; predicationis ſaluatoris noſtri et,

preconis

preconis eiuſdem ad penitentiam peccatores inuitauit. ſic & uterq; exorſus eſt dicens penitentiã agite apropinquabit.n.regnum celorum ſic & in actibus apoſtolorum cum iudei compũti de ſcelere mortis Chriſti diceret Petro quid faciemus uiri fratres legitur Petrus reſpondiſſe penitentiam agite & baptizetur unus quiſq; ueſtrum & ut uniuerſaliter dicatur.in lege populus ille rudis ſeruili timore penarum cogebatur.unde & legem inpedagogum accepit in euangelio autem populus gratie libere adultus filiali amore hereditatis certitudine ad cultũ diuine ſeruitutis inuitatur unde cum quidam legem quaſi cohercentem predicarent eſſe tenendam ſimul cum gratia :ait apoſtolus non .n.accepiſtis ſpiritum ſeruitutis iterum in timore.ſed accepiſtis ſpiritum adoptionis filiorum inquo clamamus abba pater.hinc & grego.in expoſitione euangelij. ſimile factum eſt regnum celorum homini regi qui facit nuptias filio ſuo ait,cum in lege ſcriptum ſit diliges amicum tuum & odio habebis inimicum tuum.acepta tunc licentia iuſtis fuerat ut dei ſuoſq; aduerſarios quãta poſſent uirtute conprimerent eoſq; iure gladij ferirent.quod in nouo proculdubio teſtamento conpeſcitur cum per ſemetipſam ueritas predicat dicens diligite inimicos ueſtros bene facite his qui oderũt uos,quid ergo per tauros niſi ueteris teſtamẽti patres ſignificãtur nã dũ ex permiſſione legis acceperant

quatenus aduerſarios ſuos odij retributione percuterent. ut ita dicam quid aliud ꝙ tauri erant qui inimicos ſuos cor poris uirtutis cornu feriebant. quid uero per altilia niſi pa tres noui teſtamenti figurantur qui dum gratiam interne pinguedinis percipiũt eternis deſiderijs initentes quaſi cō templationis pena ſeſe ad ſublimia ſubleuātur ex hijs om nibus colligitur ꝙ malorum uindicta Deo reſeruanda eſt ſalubri tantum admonitione corripiendi ſunt nō corpora libus flagellis animaduertendi ſed charitatis beneficio ad correptionem, inuitandi, quando indeliquentes uidelicet diſciplinam exercere nō poſſumus uel quia non ſunt noſ tri, uel quia eorum crimina et ſi nobis nota ſunt tamen ma nifeſtis indicijs probari non poſunt.. de his qui non ſunt noſtri iuris ait apoſtolus. in prima epiſtola ad corinthi os, quid. n. michi attinet de his qui foris ſunt iudicare de his dominus iudicabit. quod Augu. expon̄es ait. infideles non poſſumus Chriſto lucrari ſi colloquium eorum uitamus et conuiuium. unde et dominus cum publicanis & peccato ribus manducauit & bibit. hinc etiam cum propheta dicit facit dominus iuditium omnibus iniuriam pacientibus. ex ponendo addidit ab his qui nō ſunt ſui iuris in quos nequit diſciplina exerceri, in his uero que intus sūt. i. in, fidelibus putredo reſecanda eſt modo predicto ſi non ſuſicientibus inditijs conſtat ad quod Ambro. ſuper eundē, apoſtolum

ſiquis poteſtatem non habet quem ſcit reum, abijcere uel reprobare non ualet, inmunis eſt, & iudicis non eſt dannare ſine accuſatore ſicut neq Chriſtus iudam abiecit. ſi uero conſtat ait Augu. cõtra parmeniani epiſtolam. quando cuiuſq crimen eſt notum & omnibus execrabile apparet ut uel nullos prorſus uel non tales habeat defenſores per quos poſſit ſciſma contingere non dormiat ſeueritas diſciplinę. ſed omnia hec uidentur innaniter dicta cũ ſuperflua bonis, danandis hec inueniantur eſſe inutilia, predeſtinati enim ad uitã ſine correptione mutantur ſicut Petrus quẽ dominus reſpitiens nemine corripiente cõmouit ad lachrimas. preſciti ad mortem inter flagella deteriores fiũt ſicut pharao. unde Augu. Nabucho donoſor penitẽtiam meruit fructuoſam nõ ne poſt innumeras impietates flagellatus penituit & regnum quod perdiderat rurſus accepit, pharao. autem ipſis in flagellis durior eſt effectus & perijt, hic michi reddat rationem qui diuinum conſilium alto ſapientieq corde di iudicat cur medicamẽtum unius medici manu confectum alij ad interitum alij ualuerit ad ſalutem. niſi quia Chriſti bonus odor alijs eſt odor uitę in uitam alijs eſt odor mortis in mortem quantum ad naturam ambo homines erant quantum ad dignitatem ambo reges quãtum ad cauſam ambo captiuum Dei populũ poſſidebant quantum ad penam ambo flagellis clementer admoniti. quid er

go fines corũ fecit eſſe diuerſos niſi quod unus dei manum ſentieas in recordatione proprie iniquitatis ingemuit. alter libero contra Dei miſericordioſiſſimam pietatem & ueritatem pugnauit arbitrio. ad idem. vaſis ire, nunq̃ Deus redderet in interitum ſi non ſpontaneum inueniretur homo habere peccatum. quia neq; deus peccanti homini iuſte inferret iram. ſi homo expredistinatione dei cecidiſſet in culpam. idem predeſtinationem dei ſiue ad bonum ſiue ad malum in omnibus operari. ineptiſſime dicitur. ut ad utrumq; homines quedam neceſſitas uideatur impellere. cũ in bonis uolũtas ſit intelligenda non eſt ſine gratia. in malis autem uoluntas ſine gratia intelligenda eſt, cum uero aliquos adeo aut traditos deſiderijs ſuis. aut ob duratos legimus, aut relictos magis peccatis ſuis. hoc. ipſos meruiſſe profitemur quia talia eorum crimina preceſerunt. ut ipſi ſibi penam meruerunt q̃ eis etiam ſuplitium uerteretur inreatu. atq; ita neq; de iuditio Dei querimur quo deſerit meritos deſeri. & miſericordie eius gratias agimus qui liberat nos meritos liberari. uires itaq; obedientie non ideo cuiq̃ ſubtraxit quia eum non predeſtinauit. ſed ideo eum non predeſtinauit quia receſurum ab ipſa, obedientia eſſe preuidit. predeſtinatio quoq; dei ſemper in bono eſt que peccatum ſola uoluntate hominis cõmiſſum aut remittendum nouit cum laude miſericordie. aut plectendum cum

laude iuſtitie. in malis autem, operibus noſtris ſola pacientia Dei. intelligenda eſt quia ſicut preſciuit & predeſtinauit que ipſe fecit et ut faceremus dedit. ita preſciuit tantum non etiam predeſtinauit que neq; ipſe fecit neq; ut faceremus exegit. hi autem de quibus dicitur ex nobis exierunt ſed non fuerūt ex nobis, ſi. n. fuiſſent ex nobis manſiſent utiq; nobiſcum. cum uoluntate exierunt uoluntate ceciderunt & quia preſciti ſunt caſſuri, non ſunt predeſtinati. eſſent autem predeſtinati ſi eſſent reuerſuri & in ſanctitate ac ueritate mãſuri, ac per hoc predeſtintio Dei multis eſt cauſa ſtandi nemini eſt cauſa labendi. non ergo neceſitatem facit correptionis uel obdurationis diuina pre deſtinatto ſeu preſciencia cum boni per gratiam corrigantur & libero arbitrio mali pereant. neq;. n. quia predeſti nati o ſeu per ſcientia Dei falli non poteſt neceſſario ueni unt que predeſtinantur uel preſciuntur. ſicut neq; neceſſario predeſtinantur uel preſciuntur que futura ſunt ſed quia bona abſq; eius gratia. mala propter eius ſcientiam euenire non poſunt. quãuis ergo conuenienter dicatur. ſi hec predeſtinata ſunt uel preſcita neceſſario eueniēt que pre deſtinata ſunt uel preſcita quia hic neceſſitas refertur ad uerum euentum ibi ad intuitum diuine preſcientie. vnde Augu. Due ſunt in quit neceſſitates ſimplex una ueluti neceſſe eſt omnes homines eſſe mortales, altera cõditionis

ut ſi aliquem ambulare quis ſcit eum ambulare neceſſe eſt quod .n. quiſq; eſſe nouit id, eſſe aliter ꝙ̃ notum eſt nequit, ſed hec minime ſecum illam ſimplicem trahit hanc.n. neceſſitatem non propria facit natura ſed conditionis adiettio.nulla.n.neceſſitas cogit incedere uoluntate gradentem ꝙ̃ ꝙ̃ eum tunc cum gradiatur incedere neceſſarium ſit.eodem igitur modo ſiquis prouidentia preſens uidet, id neceſſe eſt eſſe tamen & ſi nullam nature habeat neceſſitatem.at quidem ea futura que ex libertate arbitrij proueniũt per ſcientiã contuẽtur.hic igitur ad intuitum relata diuinum neceſſaria fiunt per diſpoſitionem diuine notionis.pro ſe uero conſiderata abſolutam nature ſue libertatem non deſerunt fient igitur proculdubio cunta que futura Deus eſſe prenoſcit.ſed eorum quedam delibero proficiſcuntur arbitrio que quamuis eueniant exiſtendo tamen naturam propriam non amittunt.quam prius ꝙ̃ fuerant etiam non euenire potuiſſent.mala ergo noſtra libero aſcribuntur arbitrio.cum alibi & diuine aſcribantur indignationi.unde Grego.cum ſuperna indignatio ſeſe ut ita dixerint medullitus mouet hãc opinio uel,oppoſitio hummana non remouet nec ſe cuilibet utiliter deprecanti obijcit cum ſemel deus aliquid ab in timis iraſcendo diſponit.hinc eſt .n. ꝙ Moyſes qui reatum totius plebis apud dominum ſuis precibus terſit.dumq; ſe obiicem obtulit diuine iracũdie

uim placuit. & ad petram oreb ueniens & promiſſionis aque exhibitione diſſidens repromiſſionis terram ingredi Domino iraſcente non potuit. item Augu. de tiris uero & ſidonis quid aliud poſſumus dicere quam non eſſe eis datum deſuper ut crederent quos credituros fuiſse ipſa ueritas docet ſi talia qualia apud nō credentes facta ſunt uirtutum ſigna uidiſsent quare autem hoc eis negatum fuerit dicant ſi poſsunt qui calumniantur & oſtendant cur apud eos Dominus mirabilia quibus pro futura non erant fecerit, nos etenim ſi ratione facti profunditatem iuditij eius penetrare non poſsumus, manifeſtiſsime tamen ſcimus & uerum eſse quod dixit & iuſtum eſse quod fecit & non ſolum tiros & ſidonios, ſed etiam corozaim & bethſaida potuiſse conuerti & ex infidelibus fideles fieri ſi hoc in eis uoluiſset dominus operari neque.n. ulli falſum uideri poteſt quod ueritas ait nemo poteſt uenire ad me niſi fuerit ei datum apatre meo. & per prophetam iudaice plebi promiſsit ecce ego ſepiam uias tuas ſpinis et muniam eas lapidibus quadris.i. adimam tibi facultatem peccandi & per pſalmi. de dannandis dixit fient uie illorum tenebre & lubricum & angelus Domini perſequens eos, ſed in hijs omnibus uitia noſtra humane aſcribuntur mentis arbitrio quod diuina clementia in electis miſericorditer uertit ad bonum in dānandis iuſte relinquit ad malum. ſic er-

go quamuis certiſsime ſciamus neminem ultra terminum
adeo ſibi prefixum eſse uicturum omnibus tamen lãguen
tibus non incougrue medemur. ſic q̃uis nemo ſaluetur niſi
predeſtinatus ad uitam omni tamen delinquenti eſt adhi-
benda correptio, nõ malorum eſt negligenda diſciplina un
de Grego. ſicut non eſt ab oratione ceſsandũ pro eis quos
corrigi uolumus etiam ſi nullo hominum orãte pro Petro.
Dominus reſpexit eum & fecit eum ſuum flere peccatum
ita non eſt negligenda correptio q̃uis Deus quos uoluerit
non correptos ſciat eſse correptos tunc autẽ ex correttio
ne proficit homo cum miſeretur deus atq; adiuuat qui fa-
cit quem uoluerit etiam ſine correctione proficere. & in
dialo. obtineri nequaq̃ poſsunt que predeſtinata non fue
rint ſed ea que ſanti uiri orando eficiunt ita predeſtinata
ſunt ut precibus obtineantur. nam ipſa quoq; perennis re
gni predeſtinatio ita eſt ab omnipotenti Deo diſpoſita ut
ad hoc electi ex labore perueniant quatenus poſtulando
mereantur accipere quod eis omnipotens Deus ante ſecu-
la diſpoſuit donare ad idem Augu. ad boni. ipſa pietas ue-
ritas & charitas nos non permitit contra cecilianum &
eorum hominum accipere teſtimonium quos in eccleſia
non uidemus cui Dominus perhibet teſtimonium quos. n.
diuina teſtimonia nõ ſequntur pondus humani teſtimonij
perdiderunt item moleſtus eſt medicus furenti frenetico

& pater

& pater indiſciplinato filio. ille ligãdo. ille cedẽdo ſed ambo diligendo ſi autem illos negligant & per ire permitant iſta potius falſa mãſuetudo eſt crudelitas. item ſi poteſtatem quam propter religionem ac fidem regum. tempore quo debuit diuino munere accepit eccleſia, hij qui inueniuntur in uiis & ſepibus. i. in hereſibus & ſciſmatibus coguntur intrare non quia coguntur reprhendant ſed quare coguntur. attendant, conuiuium domini eſt vnitas corporis Chriſti non ſolum in ſacramento altaris ſed etiam in uinculo pacis. in eodem Theodoſius imperator legem generaliter in omnes hereticos prõulgauit. ut quis quis eorũ Episcopus uel clericus vbilibet eſſet inuentus Epiſcopus uel clericus. 10. libris auri multaretur. itẽ ſi duo aliqui in vna domo ſimul habitarent quã certiſſime ſciremus ruituram nobiſq; id pronuntiantibus nollent credere atq; in eam manere perſiſterent. ſi eos inde poſſumus eruere vel inuitos quibus inminentem illam ruinam predemonſtrauimus ut ulterius reddire ſub eius periculo non auderent puto niſi faceremus crudeles iudicaremur, porro ſi unus illorum nobis diceret. quando intraueritis eruere memetipſum continuo trucidabo alter autem neq; exire quidem inde neq; erui vellet ſed neq; necare ſe auderet, quid eligeremus vtrum ambos ruine oprimendos relinquere an vno ſaltim per noſtram, operam liberare, altero non noſtra culpa ſed

ſua potius interire permitteremus. nemo eſt tã infelix qui non quid fieri in talibus rebus, oporteat faciliſſime iudicet item poſt pauca. q̃ ſi plurimi eſſent in tali domo ruitura & inde unus ſaltim liberari poſſit atq; id cum facere conaremur alij ſemetipſos precipitio necarẽt. doleremur de ceteris uerum de unius ſaltim ſalute conſolaremur. non tamen ne ſe ipſos alij perderent perire vniuerſos nullo liberato permitteremus. quid igitur de opere miſericordie quod pro eterna vita adipiſcenda & pena eterna euitanda hominibus debemus impendere iudicandum eſt. ſi pro ſalute iſta non ſolum temporali ſed etiam breui & ad tempus exiguum. liberanda ſic nos ſubuenire hominibus ratio vera et benigna compellit. item ſi inquiunt donatiſte, oportet ut & nos extra eccleſiam et aduerſus eccleſiam fuiſſe peniteat ut ſalui eſſe poſſimus, quomodo poſt iſtam penitentiam apud vos Clerici vel etiam Epiſcopi permaneremus. hoc non fieret quoniam re vera quod fatendum eſt. fieri non debet vbi pauci ipſa conpenſatione ſanarentur. ſed ſibi hoc dicam & multum humiliter doleant qui in tanta morte preciſſionis iacent. ut iſto quodã vulnere matris eccleſie chatolice reuiuiſcãt. cum. n. preciſſus ramus inſeritur fit aliud vulnus in arbore quo poſſit recipi vt viuat qui ſine uita radicis peribat ſed cum receptus recipiẽti caluerit ille quidẽ areſcit ſed uita arboris permanebit eſt. n.

& tale inſerendi genus vt nullo preciſſo ramo qui intus eſt ille qui foris eſt inſeratur non tamen ullo ſed vel nouiſſimo vulnere arboris, ita etiam & iſti cum ad radicem chatolicam ueniunt neq; eis poſtq̃ uix erroris ſui penitet honor clericatus aut Epiſcopatus aufertur ſiquidẽ fit ali quid tanq̃ incortice arboris matris contra integritatem ſe ueritatis. uerumtamẽ quia neq; qui plãtat eſt aliquid neq; qui rigat. ad Dei miſericordiam precibus fuſſis caleſcente ſuorum pace ramorum charitas coperit multitudinem pec catorum. verum in huiuſmodi cauſis ubi per graues diſen ſionum ſciſſuras. nõ huius aut illius hominis eſt periculum ſed plurimorum ſtrages iacet detrahendum eſt aliquid ſe ueritati ut maioribus malis ſanandis ſincera charitas ſub ueniat, habeãt ergo. de preterito deteſtabili errore ſicut Pe trus habuit de mendatij timore amarum dolorem. & ueniant ad eccleſiam Chriſti veram i. chatolicam matrem. ſint in illa cleſia ſint Epiſcopi vtiliter qui cõtra eam fuerunt hoſtiliter nõ inuidemus immo amplectimur hortamur optamus & quos in uijs aut in ſepibus inuenimus intrare cogimus & ſic non dum quibusdam perſuademus quia non res eorum ſed ipſos querimus. idem, Fauſto, quid faciet eccleſie medicina ad ſalutem materna charitate con querens tanq̃ inter freneticos et litargicos ſtuans, nunquid contepnere nunquid deſiſtere uel debet uel poteſt utriſq;

ſi neceſſe eſt vt ſit moleſta que neutris eſt inimica nam & frenetici nolunt ligari & litargici nolunt excitari. ſed perſeuerat diligentia charitatis freneticū ligare litargicum ſtimulare ambos amare. ambo ofenduntur ſed ambo diliguntur. ambo moloſtari ꝗdiu egri ſunt indignātur ſed ambo ſanari gratulantur, Ecce ꝙ crimina ſunt punienda quādo ſalua pace fieri poteſt in quo tamen diſcreptio adhibenda eſt. ſed quando ſalua pace mala puniri non poſunt tolleranda ſunt potius ꝗ uiolata pace puniēda ait. n. et Aug. quidam cum malorum bonorumq; comixtionem in eccleſia demonſtratam uel predicatam eſſe proſpexerint & patientie precepta didicerint que nos firmiſſimos redunt ut etiam ſi uideatur in eccleſia zizania tamen non impediatur fides aut charitas noſtra & quoniam zizaniam in eccleſia eſſe cernimus nō ideo ipſi de eccleſia recedamus. deſtituendam putant eccleſie diſciplinam quamdam perverſiſſimam ſecuritatē prepoſitis tribuētes ut ad nos non pertineat niſi dicere quid cauendum ſit quid ue faciendum ſit quomodolibet aūt quiſq; faciat nō curare, nos uero ad ſanam doctrinam pertinere arbitramur uarijsq; teſtimonijs uitam ſententiamq; moderari. vt & canes in eccleſia propter pacem eccleſie telleremus & canibus ſantum ubi eſt pax eccleſie tuta non demus. cū uero per neglientiam prepoſitorum ſiue per aliam in excuſabilem neceſſitatē ſiu:

per occultas ſub retiones inuenimus in eccleſia malos quos in eccleſiaſtica diſciplina corrigere aut cohercere non poſſumus tunc ne aſcendat in cor noſtrum impia & pernitioſa preſumptio quas timemus nos ab hijs eſſe ſeparandos ut peccatis eorum non coinquinemur atque ita post nos trahere conemur ueluti mundos ſantoſque diſcipulos ab unitatis compage quaſi a malorum coniuntione ſegregandos: veniant in mentem ille de ſcripturis ſimilitudines & diuina oracula uel certiſſima exempla quibus demoſtratum & pronuntiatum eſt. malos in eccleſia bonis permixtos uſque ad finem ſeculi tempuſque iuditij futuri tollerandos. nihilque bonis in vnitate ac participatione ſacramētorum qui eorum factis non conſenſerint ob futuros, cū uero eis per quos eccleſia regitur adeſt pace ſalua poteſtas diſcipline aduerſus improbos aut nepharios exercende tunc rurſus neque ſecordia neque ſeuitia dormiamus ſed aculeis preceptorum que ad ſeueritatē cohertionis pertinent excitandi ſumus vt egreſſus noſtros in uia Domini ex utriſque teſtimonijs illo duce atque adiuttore dirigente neque patientie nomine torpeſcamus neque obtentu diligentie ſeuiamus, ad idem contra Epi. parme. cum quiſque fratrum & Chriſtianorum intus in eccleſie ſotietate conſtitutorum in aliquo tali peccato fuerit deprhēſus ut ana thema dignus habeatur fiat hoc ubi periculum ſciſmatis nullum eſt, item te delinquentium

multitudo diu per ptientiam eſt expectanda unde non eſt inferenda ſententia quando multitudo eſt in culpa uel quando ille peccat qui ſociam habet multitudinem iuxta eundem ibi ſic dicentem non poteſt eſſe ſalubris amultis correptio, niſi cum ille corripitur qui non habet ſotiã multitudinem cum uero idem morbus plurimos, occupauerit nihil aliud bonis reſtat quam dolor & gemitus. vt per illud ſignum quod Ezechieli ſanto reuelatur illeſi euadere ab eorum uaſtatione mereátur et infra, reuera cum contagio peccandi multitudinem inuaſerit diuine diſcipline ſeuera miſericordia neceſſaria eſt, nam conſilia ſeparationis & innania ſunt & pernitioſa atq; ſacrilega quia impia & ſuperba ſunt & plus perturbant infirmos bonos q̃ꝑ corrigant animoſos malos, turba autem iniquorum cum facultas eſt in populis promendi ſermonem generali obiurgatione ferienda eſt. & maxime ſi occaſionem atq; oportunitatem prebuerit aliquod flagellum deſuper domini quo eos appareant pro ſuis meritis vapulari, aliquando uero in paucis eſt punienda culpa, vt ſupra. ut eorum exemplo ceteri terreantur & ad penitentiam prouocentur. vnde Paulus dum a ſuo contemptu pia admonitione & multi moda ſua comendatione corinthos reuocaret magnum illum eliman qui credituros a fide retrahebat cecitate percuſſit ut ceteri perterriti predicationi eius non impedirēt ſed in

Chriſtum credentes anime cecitatem efugerent, quod & Moyſes exemplo docuit qui peccatum idolatrie in paucos cultores rituli, uindicauit, morte paucorum expiãs pecca ta multorum impreſens terrens in poſterum diſciplinam ſantiens, ſic & ipſe Chriſtus peccata totius populi morte paucorum puniuit dum pro fornicatione totius populi, vna die. 33. milia perierunt ſic & pro peccato murmurationis uel tentationis nonnulli puniti ſunt ut eorũ exem plo ceteri ad penitentiam cogerentur ſic et quotidie nõnul los punit Deus ut diuina prouidentia etiam circa humana uigilare cognoſcatur. & nonnullos etiam per longa tem pora ad penietntiam expetat ut patientiam ſue benignitatis oſtendat ſicut etiam. Helias culturam Baal uindicauit Sacerdotes & Prophetas eius interficiens morte paucorum expians peccata imitantium populorum. hinc cum di ſcipuli celeſti igne ſamaritanos uellent conſumere probibiti ſunt & ſamaritani ad penitentiam ſunt expectati. ut Chriſto predicante cõuerterentur ad fidẽ. vnde Ambro. ait quod Chriſtus diſcipulos ſuos increpauit quia ignem de celo ſuper eos deſcendere geſtiebant qui ipſum non receperunt oſtendit nobis non ſemper in eos qui peccãt uin dicandum eſſe quia nonunq̃ amplius prodeſt clementia ti bi ad penitentiam quam lapſo ad correptionem. deniq; ſa maritani citius crediderunt aquibus hoc loco ignis arcetur.

neq; diſcipuli peccant, qui legem ſequntur, ſciebant.n. & fines reputatum ad iuſtitiam q ſacrilegos interimerat & ad preces Helie ignem deſcendiſſe de celo. poteſt & in hac probibitione apoſtolorum aliud intelligi. apoſtoli non zelo iuſtitie ſed amaritudinis odio ob iniuriam.ſue expulſionis uindicandam ſamaritanos igne conſumere uoluerũt Dominus autem uolens eos iniuriã proprie perſone cum patientia & gaudio tollerare, iniuriam uero ſeruitutis diuine non in ultam relinquere ait neſcitis cuius Spiritus eſtis. hinc etiam Petrus qui cũ alijs audierat. beati eritis cum male dixerint uobis homines & dixerint omne malũ ad uerſum uos gaudete in illa die & exultate quoniam merces ueſtra copioſa eſt in celis contumelias ſibi illatas cum gaudio ſuſcipiebat peccata uero que in Deum comitebãtur acerrime puniebat unde annaniam & ſaphiram Spiritui ſanto mentientes mortis ſententiam protulit ſic etiã Paulus corrinthum illum fornicatorem quia in Deum peccauerat ſathane ad uexandum tradidit, hinc & Grego. ſcribit Ianuario Epiſcopo reprehendens eũ quod ob iniuriam proprie perſone quendam excomunicauerat dicens. inter querelas multiplices Iſidorus uir chariſſimus a fraternitate tua fruſtaſe excomunicatũ anathematizatũq; con queſtus eſt. quod, quam obrem factum fuerit dum a clerico tuo qui preſẽs erat uoluiſſemus addiccre pro nulla alia

causa

cauſa niſi pro eo ꝙ te iniuriauerat factum innotuit que res nos uehementer aflixit, quod ſi ita eſt nil te cogitare de celeſtibus oſtendis ſed terrenam te habere conuerſationem ſignificas, idem, in homelijs ſi is qui prelatus eſt debitori Domino ei culpas impugne dimitit nō mediocriter profecto, ofendit qui debita celeſtis regis, & Domini ſua preſumptione reſoluit, ea namq̧ que in nobis comituntur facile poſſunt dimitere. ea uero que in deum comiſſa ſunt magna cum diſcretione nec ſine penitentia poſſumus relaxare. culpa uero ſemel dimiſſa recidiuo dolore iterum ad animū reuocari non debet. vnde Gelaſius geruntie Ioāni germano & Petro Epiſcopis. ſi illic vbi hec acta ſunt preſentibus utriſq̧ conſtiterit & ſatisfeciſſe Stephanum ē ſuplicatione ſuſcepta eum qui male tractatus eſt ignouiſſe ſemel in oblatione remiſſa punitio recidiuo dolore non oportet iterari. ſecundum imitationem diuine clemētie que dimiſſa peccata in ultionem reddire non patitur. ſin uero nichil uel de ſatisfatione probabitur uel de remiſſiōe tranſatum dilectionis ueſtre ſermone monſtretur quatenus ſiue nūc ſaltim poterit competēti ſatisfatiōe preuenire illud potius exerceatur ubi animum ſanari poſſit aflitti. ſiue irremiſſibilis preſtat acerbitas ibi nichilominus uindicetur ubi plectibilis orta eſt preſumptio. illud uero Helie tunc intelligitur factum quando Acab. rex Iſrael poſt ſterili-

tatem illam trium annorum et ſex menſium que facta eſt quando precibus Helie clauſum eſt celum annis tribus & menſibus ſex quo facto non cuius meriti apud Deum eſſet voluit cōcedere ſed quod ille eſſet uerus Deus quem colebat non ille ad cuius culturam ſtrupo proprij corporis. Izabel nonnullos prouocabat euidentiſſimis inditijs monſtrare curauit. iniuria ergo Prophete nō alia ꝙ iniuria domini ipſius intelligitur que in paucis uindicata eſt vt ceteri terreantur, precepta uero euangelica de dilectione inimicorum & miſericordia impendenda proximis exhortationes quoqꝫ Apoſtoli decibandis uel potandis inimicis non eatenus intelligēda ſunt ut peccandi relaxetur impunitas ſed ut delinquenti correctio & nature miniſtretur ſubſidium donec per ſentētiam iudicis adempta ſpecorreptionis malorum tollatur exercitium. in hoc ergo iubemur, diligere inimicos & miſereri eorum. ut de eorum perditione doleamus eorumqꝫ ſalutem deſideremus pro eorum correctione quotidie laboremus & oremus. penitentibus ſolatia impendamus alter alterius onera portantes. non vt pertinaces & in malo perſiſtentes impunitati donemus, ſicut. n. erga penitentes nō seueri ſed miſericordes eſſe monemur iuxta illud. nolli eſſe nimis iuſtus. quia eſt nimis iuſtus qui perijt iniuſtita ſua. & iterum iuditium ſine miſericordia erit ei qui non fecit miſericordiam, et illud Apo-

ſtoli in.2.epiſtola.ad corin,cui aliquid donatis & ego nam
ego ſi quid donaui propter uos donaui ac ſi ipſe Chriſtus
donaret ut non circum ueniamur a Sathan.non.n.ignora-
mus cogitationes eius qui quos nequit conſentiendo decipe-
re facit nimis aſperos ſicut in q̄ penitentibus vt dictū eſt
miſericordes eſſe iubemur.ſic in penitentibus & obſtina
tis in malo miſericordiam impendere prohibemur. vnde
Ambro.in li.i.de offi.eſt iniuſta miſericordia. deniq; in
lege ſcriptum eſt de quodam non miſereberis illius. & in
li.regum legitur.quia Saul contraxit , offenſam q̄ miſe-
ratus eſt Agag.hoſtium regem quem prohibuerat diuina
ſententia ſeruari.itaq; ſiquis latronem filijs deprecantibus
motus & lachrimis coniugis eius inflexus abſoluendum
putat cum ad huc latrotinādi aſpiret affectus. nōne inno
centes tradet exitio qui liberat multorum exitia cogitātem
certe ſi gladium reprimit uincula diſoluit laxat exilium.
cur latrotinandi qua poteſt clementiori uia non eripit fa-
cultatem qui uoluntatem extorquere non potuit:deinde.
inter duos accuſatorem & reum pari periculo decapite cer
tantes.a laterumſi non probaſſet.alterum ab accuſatore
conuictus ſi non quod iuſtitie eſt iudex exequatur ſed mi-
ſeretur alterius aut dannabit probantem aut dum accuſa-
tori fauet q̄ probari non poſſit adijcit & innoxium.non
poteſt igitur hec dici iuſta miſericordia in ipſa eccleſia ubi

maxime quis miſereri debet tenerique maxime debet forma iuſtitie ne quis a conſortio comunionis uel criminationis abſtratus breui lacchimula atque ad tempus perata uel etiam uberioribus flettibus comunionem quam plurimis debet poſtulare temporibus. a facilitate preſidentis extorqueat nonne etiam cum uni indulget indigno ad prolapſionis cõtagium prouocat uniuerſos. facilitas. n. uenie in centiuum tribuit delinquendi, porro illud quo negatur eccleſiam aliquem perſequi non ita intelligendum eſt ut generaliter eccleſia nullum perſequatur. ſed quod nullum iniuſte perſequatur non. n. perſecutio culpabilis eſt ſed rationabiliter hereticos perſequimur ſicut & Chriſtus corporaliter perſecutus eſt eos quos de templo expulit unde Augu. ſuper Ioa. quando vult deus concitare aliquam poteſtatẽ aduerſus hereticos aduerſus ſciſmaticos aduerſus diſſipatores eccleſie aduerſus exuflatores Chriſti aduerſus blaſphematores Chriſti. blasfemi non mirentur quia Deus concitat. ut a ſara. uerberetur agar. cognoſcat ſe agar ſupponat ceruicem que. cum humiliata diſcederet ad naturã ſuã occurrit ei angelus & dixit. quid tibi eſt agar ancilla ſare: cũ conqueſta eſſet de domina quid. audiuit ab angello: reuertere ad dominam tuam, ad hoc ergo afligitur ut reuertatur atque utinam reuertatur, quia proles eius ſicut proles Iacob cum fratribus hereditatem tenebit. mirantur. autem quia

commouentur poteſtates Chriſtiane contra diſſipatores eccleſie deteſtandos. ſi non commouerentur quomodo redderent rationem de imperio ſuo Deo, intendat charitas ue ſtra quid dicã. quia hoc pertinet ad reges ſeculi ſilicet chriſtianos ut temporibus ſuis pacatam uelint matrem ſuam eccleſiam habere, unde ſpiritualiter nati ſunt. & Paulo poſt. nabuchodonoſor rex decreuit dicens quicunq; dixerint blaſqhemiam, in Deum Sidrach Miſac & Abdenago in interitu erunt & domus eorum indeſperſione. ecce quomodo rex alienigena ſeuit ne blaſphemetur Deus Iſrael, qui potuit tres pueros de ignẽ liberari, & nolunt ut ſeuiant reges Chriſtiani quia Chriſtus exuflatur a quo non tres pueri ſed totus orbis terrarum cum ipſis regibus agehennarum igne liberantur quomodo ergo iſti reges non moueantur qui non tanto tres pueros attendunt liberatos de flama ſed ſe ipſos de flama gehenne. quãdo uidẽt Chriſtũ a quo liberati ſunt exuflari in Chriſtianis: quando audiunt dici Chriſtiano dic. te. non eſſe Chriſtianum. talia facere uolũt ſed talia pati nolunt. nam uidete qualia faciunt & qualia patiũtur occidunt animas. afliguntur in corpore. ſempiternas mortes faciunt, & temporales ſe perpeti, conquerunt. item qui peccat non peccat legis auctoritate ſed contra legis auctoritatem quia uero interrogas que ſit ratio perſequendi. uiciſſim, te interrogo cuius ſit uox in pſal. dicentis

detrahentem ſecreto proximo ſuo hunc perſequebar. quere itaq; cauſam & modum perſecutionis & noli tanta imperitia malorum generaliter perſecutiones reprehendere. non.n perſequimur uos niſi quemadmodū ueritas perſequitur falſitatem. item petilianus dixit, ſi Apoſtoli perſecuti ſunt aliquem. aut aliquē tradidit Chriſtus, reſpondit Augu. poſſem quidem. dicere ipſum ſathanam. omnibus malis hominibus eſſe peiorem. cui tamen traddidit Apoſtolus hominem in interitu carnis ut ſpiritus ſaluus fiat in die Domini noſtri Iheſu Chriſti uē. alios de quibus dicit quos tradidi ſathane ut diſcam non blaſphemare. & Dominus flagellatos expulit de templo improbos mercatores. ubi etiam connexum eſt teſtimonium ſcripture dicentis zelus domus tue comedit me. ecce inuenimus Apoſtolum traditorem Chriſtum perſecutorem quare per uiolentiſſimis turbas etiam ultro improbi eſtis eccleſiis chatolicis. ubi poteritis aduertere quod innumerabilibus exēplis res ipſa indicat. ſed dicitis uos loca ueſtra defendere. & reſiſtitis fuſtibus & cedibus quibuſcunq; poteſtis. quare non audiſtis ibi uocem Domini dicentis. Ego autem dico uobis non reſiſtere malo aut ſi fieri poteſt ut aliquando recte per uim corporalē reſiſtatur uiolentie. nec ideo preceptum uioletur quod audiuimus a Domino. Ego autem dico uobis non reſiſtere malo. cur non etiam hoc fieri poteſt?

ut per legitimas & ordinatas poteſtates de ſedibus que illicite uſurpantur. uel ad iniuriam Dei retinẽtur pius expellat impium iuſtus iniuſtum: neq; n. comodo perſecutionem paſſi ſunt pſeudo prophete ab Helia quomodo ipſe Helias a rege nequiſſimo. aut quia flagellatus eſt Dominus a perſecutoribus paſſionibus eius comparandi ſunt quos ipſe de templo flagellatus eiecit. reſtat ergo ut nichil aliud requirẽdum eſſe fateamini. niſi utrũ iuſte an impie feceritis. non mirẽini ſi non deſunt miniſtri Deo per quos flagellamini, quia perſecutionem patimini non a nobis ſed ſicut ſcriptum eſt ab ipſis factis ueſtris. de perſecutione ueſtra querela ſedabitur ſi cogitetis prius & intelligatis non omnem perſecutionem eſſe culpabilem. alioquin uero non laudabiliter diceretur detrahentem ſecreto proximo ſuo hunc perſequebar. nam quotidie uidemus & filium de patre tanq̃ de perſecutore ſuo conqueri & coniugem de marito & ſeruum de domino & colonum de poſſeſſore & reum de iudice & militem uel prouincialem de duce uel rege cum illi plerumq; ordinatiſſima poteſtate homines ſibi ſubditos per terrores leuium penarum a grauioribus malis prohibeant atq; compeſcant. plerumq; autem a bona uita. & bonis factis minando & ſeuiendo deterrent ſed cum a malo & illicito prohibent correptores & conſultores ſunt. cum autem a bono & licito perſecutores &

opreſſores ſunt. ſed culpantur etiam qui prohibent amalo ſi modum peccati modus correpitionis excedat. idem. in epiſtola ad uincen. non inuenitur exẽplum in Euãgelicis & Apoſtolicis litteris, aliquid petitum a regibus terre pro eccleſia contra inimicos eccleſie, quis negat non inueniri: ſed non dum implebatur illa prophetia. & nunc reges intelligite erudimini qui iudicatis terram. & adhuc. n. implebatur illud quod in eod. pſal. Paulo ſuperius dicitur quare fremuerunt gentes & populi meditati ſunt inania aſtiterunt reges terre & principes conuenerunt in unum, uerũtamen ſi facta preterita in propheticis libris figure fuerunt futturorũ in rege illo qui apellabatur Nabuchodonoſor tempus prefiguratum eſt & quod ſub Apoſtolis habuit & quod nunc habet eccleſia, temporibus itaq; Apoſtolorũ et Martirũ tẽpore illud implebatur quod figuratum eſt quando rex memoratus pios & iuſtos cogebat adorare ſimulacrum & recuſantes mittebat in ignem. nunc illud implettur quod Paulo poſt in eodem rege prefiguratum eſt cum conuerſus ad adorandum Deum uerum decreuit in regno ſuo ut quicunq; blaſphmaret Deũ Sidrach. Miſach, & Abdenago, penis debitis ſubiaceret. prius ergo tempus illius regis ſignificabat prior a tempora infideli um regum quo pattebantur Chriſtiani pro impiis, poſterius uero tempus, eiusdem regis ſignificabat tẽpora regum

fidelium

derant aliud fuiſſe tunc temporis. & omnia ſuis conueni re temporibus. quis. n. tunc in Chriſtum crediderat impe- rator? quis. n. pro pietate contra impietatem leges ferendo ſe uiret. tunc. n. ſicut dictum eſt ad huc illud. propheticum implebatur quare fremuerunt gentes & populi meditati ſunt innania aſtiterunt reges terre & principes conuene- runt in unum. aduerſus Dominū & aduerſus Chriſtum eius non dum. n. agebatur quod Paulo poſt in eodē pſal. dicitur & nunc reges intelligite erudimini qui iudicatis ter ram ſeruite Domino in timore exultate ei cum tremore quomodo ergo reges domino ſeruiunt in timore niſi ea que contra Domini iuſſa. fuerint. religioſa ſeueritate prohibē- do atq; plettēdo aliter. n. ſeruit quia homo eſt aliter etiam quia rex eſt. quia homo eſt ſeruit uiuendo fideliter, quia rex eſt ſeruit leges iuſta precipientes & conraria prohi bentes conuenienti uigore ſantiendo. unde Grego. gēna. pat ritio. ſicut excellētiam ueſtram ex hoſtilibus bellis in hac uita, Dominus uitoriarum fecit luce fulgere ita oportet ini micis ecclſie eius omni uiuacitate mentis & corporis ob uiare. quatenus eius ex utroq; triumpho magis ac magis enteſcat ;opinio , cum & forenſibus bellis aduerſariis cha tolice eccleſie pro Chriſtiano populo uehemēter obſiſtitis & eccleſiaſtica prelia ſicut bellatores Domini fortiter di micatis. notū eſt. n. heretice religionis uiros. ſi eis quod ab-

ſit ſuppetit nocendi licentia. contra chatolicam fidem uehementer inſurgere, quatenus hereſeos ſue uenena adtabi facienda ſi ualuerint Chriſtiani corporis membra transfundant. cognouimus. n. eos cōtra chatolicam eccleſiam Domino eis aduerſante colla ſubrigere & fidem uelle Chriſtiani nominis inclinare. ſed eminentia ueſtra conatus eorum comprimat & ſuperbas eorum ceruices iugo. rectitudinis primat concilium uero chatolicorum Epiſcoporum admonere percipite ut primatem nō exordine loci poſt poſitis uite meritis faciat quoniam apud Deum non gradus elegantior ſed uite melioris attio comprobatur, ipſe vero primas non paſſim ſicut moris eſt per uillas. ſed in vna iuxta illorum electionem ciuitate reſideat quatenus adepte dignitatis maioris. ingenio. reſiſtendi donatiſtis poſſibilitas diſponatur ex concilio uero numidie ſiqui deſiderant ad Apoſtolicam ſedem uenire permitite. & ſiquilibet eorum uie cōtradicere uoluerint uel putauerint obuiare. magis igitur profecto excellentia ueſtra apud creatorem gloria proficit ſi per eam diſperſarum eccleſiarum potuerit ſotietas reſtaurari, cum. n. largita munera ad nominis ſui gloriā conſpicit reuocari tanto largiora tribuit quāto per ea religionis ſue dignitatem uiderit ampliari. perſoluentes propterea paterne charitatis affectum, Dominū petimus quo brachium ueſtrum ad comprimendos hoſtes forte efi

fideliũ quo patiũtur impii pro Chriſtianis. porro ſi prop terea perſecutor non fuit Nabuchodonoſor quia ſcelus. in ſantum Danielem comiſſum uindicauit iuſtiſſime. quomo do uindicandum eſt a regibus ꝙ Chriſti ſacramenta exu flantur ſi prophete membra quia in periculo miſſa sũt ſic uindicari meruerunt. ſed plane in eis qui ſub nõine Chri- ſti erant ſedutti a peruerſis ne forte oues Chriſti ſint er- rantes & ad gregem aliarum reuocande ſint. & tempe- rata ſeueritas & magis manſuetudo ſeruatur ut cohertio ne exiliorũ atq; dannorũ admoneantur conſiderare quid quare patiantur & diſcam preponere rumoribus & ca lumniis hominum ſcripturas quas legunt. quis. n. ueſtrum non laudat leges ab Imperatoribus datas aduerſus ſacrifi- cia paganorum & certe longe ibi pena ſe uerior conſtitu- ta eſt illius quippe impietatis capitale ſuplitium conſtitu tum eſt. de uobis autem corripiendis atq; cohercendis ha- bita ratio eſt qua potius admonemini ab errore diſcedere ꝙ pro ſcelere puniremini. & ad Boniſatium comitem. ſi eccleſia uera eſt ipſa eſt que perſecutionem patitur non que fecit. queratur ab Apoſtolo quam eccleam ſignificabat ſara quando perſecutionem faciebat ancille. liberam quip- pe matrem ueram celeſtem. Ieruſalem. i. ueram dei eccleſi am in illam mulierẽ dicit eſſe figuratam que afligebat an cillam. ſi autem melius diſcutiamus magis illa perſequaba

tur ſaram ſuperbiendo q̄ ſara illam cohercendo illa.n. do mine faciebat iniuriā. iſta imponebat ſuperbe diſciplinam de inde quero ſi boni & ſanti uiri nemini faciunt perſecutionem ſed tantūmodo patiuntur cuius putant in pſal. uocem eſſe. ubi legitur perſequar inimicos meos et cōprehendan illos & non conuertar donec deficiant ergo ſi uerum eſt dicere uel agnoſcere uolumus eſt perſecutio iniuſta quam faciunt ecclesie Chriſti impii. iſta namq̃ beata eſt que perſecutionem patitur propter iuſtitiam ille uero miſeri qui perſecutionem patiūtur propter iniuſtitiam, proinde iſta perſequitur diligendo illa ſeuiendo, iſta ut corrigat illa ut euertat iſta ut reuocet ab errorem illa ut precipitet in errore unde pelagius nō uos hominum uani loquaretardent dicētium quia perſecutionē eccleſia faciat. dum uel ea que comituntur reprimit uel animarum ſalute requirit. errant huiuſmodi rumorū fabulatores. nō perſequitur niſi qui ad malum cogit. qui uero mala uel ſi facta iam punit uel probibet ne fiant. non perſequitur iſte ſed diligit. nam ſi ut ille putat nemo reprehendendus eſt a malo neq̃ retrahendus amalo ad bonum humanas & diuinas leges neceſſe eſt euacuari que & malis penam. & bonis premia iuſtitia ſuadente conſtituunt. item Augu. quod autem dicunt qui contra ſuas impietates leges iuſtas conſtitui nolunt non petiſſe a regibus terre Apoſtolos talia. non conſi

ſti altaria erexiſſe & a Chriſtiana unitate que toto orbe difunditur. ſacrilego ſciſmate ſeparatos eſſe & corpori Chriſti quod eſt eccleſia toto orbe diffuſa rebaptizando et blaſphemando & quantū poteſtis aduerſarios expugnando ſanta & canonica ſcriptura conuincit. uos impij atq; ſacrilegi eſtis illi autem qui uos pro tanto ſcelere tan leuiter dannorum admonitionibus uel locorum uel honorū uel pecunnie priuatione deterrendos cohercendosq; diſcernūt ut cogitantes quare iſta patiamini ſacrilegium ueſtrum cognitum fugiatis, & ab eterna dannatione liberemini. diligentiſſimi rettores & piiſſimi conſultores deputantur unde & Gelaſius. Papa. narſe patritio. diuine & humane leges ſtatuerunt ut ab eccleſie unitate diuiſi & eius pace nequiſſime perturbātes facientes ſciſuras in ſanta eccleſia non ſolum exiliis ſed etiam proſcritiōe rerum & dura cuſtodia a ſecularibus poteſtatibus cōprimantur. neq; quiſq; magis eſt unde deo ſacrificium poſitis oferre q̄ ſi id ordinetis ut hij qui in ſuam & aliorum perniciem debachantur competenti debeant uigore compeſci. item Gelaſius. Papa. relegentes literas excellentie. ueſtre de iniuria quidem quā uobis iniquorum hominū preſumptio ingeſſit ualde doluimus. ſed quia ſcimus occulto Dei iuditio animā ueſtram & ſi per aliorum iniquitatem & ſuperbiam a contaminatione ſciſmatis cuſtoditam. egimus omnipotenti

Deo gratias qui de malis hominum actibus bona, operari conſueuit.nec.n.ſine illius prouidentia factũ eſſe credendum eſt,ut inſenſati & peruesiſſimi homines uſq; ad hoc proſilirent ut ſuam diuiſſionem chatolicam eſſe credentes eccleſiam a ſua uos pollutione probibirent.ſic.n.per miſericordiam Dei et neſcientibus illis hoc factum eſt,ut a ciſmaticorum comunione eruti chatolice quam diligitis ſeruari uos contigisſet eccleſie,q̃uis igitur ueſtra per illorum ſcelus facta ſit utilitas,nolite tamen impunitam.preſumptionem iniquorum hominum craſſari permitere.ſi.n.hoc quod in ueſtram gloriam preſumpſerunt non fuerit uindicta compreſum.q; in omnibus minoribus amplius non ualeat puniri ambigi ultra non debet,exercer' igitur in talibus debitam auctoritatem.& ne eis amplius talia permittendi ſpes creſcat.ueſtris cohertionibus reprimantur. ad hoc ſi quidem Dei nuptu etiam cõtra uos talia preſumpſerunt.ut talia uobis corrigentibus ab eodem poſſetis ſcelere alios Deo propitiante munnire quales autem ſunt qui eccleſiam fugiunt. eufraſii uos ſcelera que amplius occulta deus eſſe noluit euidenter informant qui in homicidio quidem nec hõis neceſſitudinem neq; charitatem fratris neq; ſacerdotii reuerẽtiam cogitauit inceſtuoſo autem adultero ipſi uindicte abſtulit modum quia ſi adulterium punias. nõ rem:net iniuqo uindicetur inceſtus ſi inceſtuoſo ingeras

penam

ciat & mẽtem eius fidei zelo uelut mucrõne gladii uibrantis exacuat: ſi.n.ex fidei merito & Chriſtiane religionis gratia tanta excellentie ueſtre.bellicorum attuum proſperitas eueniret non miranda fuerat cum ſciamus hec etiam antiquis bellorum Ducibus fuiſſe conceſſa. ſed cum futuras Deo largiente uictorias non carnali prouidẽtia ſed magis oratiõibus preuenitis.fit ut hoc in ſtupore ueniat ꝙ gloria ueſtra non terreno conſilio ſed Deo deſuper largiente. deſcendat ubi.n.meritorum ueſtrorum loquax non diſcurrit,opinio que bella uos frequẽter appetere non deſiderio efundendi ſanguinis ſed tãtum dilatande cauſa rei.pu.qua Deum colli proſpicimus. loquitur. quatenus Chriſti nomen per ſubditas gentes circum quaꝗ diſcurreret.ſicut.n. exteriora uos uirtutum,opera eminentes in hac uita conſtituunt.ita & in terna morum ornamenta excorde mundo procedentia in futuram uitam celeſtium gaudiorum participatione glorificant.plurima .n.pro paſcendis ouibus beati Petri apoſtolorum principis utilitatibus excellentiam veſtram preſtitiſſe didicimus.ita ut non parua loca patrimonij eius propriis nudata cultoribus largitis dacorum habitatoribus reſtauraſet quecunꝗ;igitur illic Chriſtianis ſimamente conſertis horum retributionem per ſpem in futuro iuditio ſuſtinetis,hinc Yſidorus principes ſeculi nonnunꝗ intra eccleſiam poteſtatis adepte culmina tenent ut

per candem poteſtatem diſciplinam eccleſiaſticam muniant ceterum intra eccleſiam poteſtates neceſſarie non eſſent. niſi ut quod non preualent ſacerdotes efficere per doctrine ſermoné. poteſtas hoc impetret per diſcipline terrorem. Sepe per regnum terrenum celeſte regnum proficit. ut qui intra ecclſiam poſiti contra fidem & diſciplinam agunt rigore principum conterantur. ipſamq; diſciplinam quam utilitas eccleſie exercere non preualet ceruicibus ſuperborum poteſtas principalis imponat & ut ueneratio nem mereatur uirtutem poteſtatis impartitur. cognoſcant principes ſeculi deo ſe deber' reddituros eſſe rationẽ propter eccliſiam quam Chriſto tuendam ſuſcipiunt nam ſiue augeatur pax & diſciplina eccleſie per fideles principes ſiue ſoluatur ille ab eis rationem exigit qui eorum poteſtati ſuam eccleſiam tradidit unde. exconci. turo. inceſtuoſi parricide homicide multi apud uos reperiũtur ſed aliqui ex illis ſecerdotum nolunt admonitionibus aurem acomodare uolentes in priſtinis per durare criminibus, quos, oportet per ſecularis potentie diſciplinam a tam praua con ſuetudine coherceri. qui per ſalutifera ſacerdotum monita noluerunt reuerti. item Leo. Papa. res autem omnes aliter tute eſſe non poſſunt niſi que ad diuinam pertinent confeſſionem & regia & ſacerdotalis defendat auctoritas hinc & Augu. contra petilia. ſi uos contra eccleſiã Chri

penam in ultum crimen adulterii remanebit, ecce de quo collegio ſunt qui quantum ad ſuperbiam ſuam iniuriam nobis inferre moliti ſunt & q̃tum ad prouidentiam Dei impollutos uos eccleſie Dei ſeruauerint auferte tales ab iſta prouintia, utimini oblata uobis adeo oprimedi perfidos occaſſione quod tunc plenius fieri poterit ſi auctores ſcelerum ad clementiſſimum principem dirigatur item Augu. ad Boni. quis. n. veſtrum uellet aliquem amicorum ſuorum non ſolum perire uerum etiam aliquid perdere. ſed ſi domus Dauid aliter non meruerit habere pacem niſi abſalon filius eius in bello quo gerebat contra patrem fuiſſet extintus q̃uis magna cura mandauerit ſuis ut eũ quantum poſſent uiuum ſaluumq; ſeruarent & eſſet cui paternus affectus ignoſceret. quid ei reſtuit niſi per dictum flere et ſui regni pace acquiſita ſuam meſtitiam cõſolari. ſi ergo uiri ſancti & publice poteſtates bella gerentes non fuerint tranſgreſſores illius mandati, non occides. quamuis quoſq; flagitioſos digna morte perimerent ſimiles. ſue poteſtati obediens non eſt reus homicidii. ſi eius imperio quemlibet flagitioſum interemerit, ſi homicidas venenarios punire non eſt effuſio ſanguinis ſed. legum miniſterium. ſi pax eccleſie meſtitiam conſolatur perditorum. ſi ille qui zelo chatolice matris acenſi excomunicatos interficiunt homicide non iudicantur, patet q; malos non ſolum flagellari ſed

etiam interfici licet. item ſciſmatici dicũt cui uim Chriſtus intulit? quem cœgit? ecce habent apoſtolum Paulum agnoſcant in eum prius cogentem Chriſtum poſtea docentem. prius ferientem poſtea conſolãtem. mirum eſt autem quomodo ille qui pena corporis ad euãgelium coatus intrauit plus omnibus illis laborauit qui ſolo uerbo uocati ſunt in euangelio & quem maior timor compulit ad charitatem eius perfecta charitas foras mittit timorem. cur ergo. non cogeret eccleſia per dittos filios ut redirent ſi per ditti filij cogerunt alios ut perirent quamuis & illos quos non coegerunt ſed tantummodo ſeduxerunt ſi per terribiles & ſalubres leges ab eorum gremio reuocentur. blandius pia mater amplectitur & de illis multo amplius. q̃ de illis quos nunq̃ perdiderat gratulatur. an non hoc pertinet ad diligentiam paſtoralem. etiam illas oues que non uiolenter erepte ſed blande leuiterq; ſedute a grege aberrauerant & ab alienis poſſideri ceperant inuentas ad ouile Domini cũ ſi reſiſtere ei uoluerint. flagellorum terroribus uel etiã doloribus reuocare. item a Chriſto coactum apoſtolũ oſtendimus. imitatur itaq; eccleſia in iſtis cogendis Dominũ ſuum qui prius ut neminem cogeret expectauit ut de fide regum atq; gentilium preditio prophetica compleretur, hinc & non abſurde intelligitur illa appoſtolica ſententia ubi beatus Paulus dixit. paratus ſum ulciſci omnem in obedi-

entiam cum complecta fuerit prior ueſtra obedientia. unde & ipſe Dominus ad magnam cenam ſuam prius conuiuas adduci iubet & poſtea cogit. in illis ergo qui primo leuiter adduti ſunt complecta eſt prior obedientia in iſtis autem qui coguntur in obedientia cohercetur. itē Vrbanus ſecundus Guiifredo Lucano Epiſcopo. excomunicatorum inter fectoribus pro ut in ordine Romane eccleſie didiciſtis ratione. ſecundum intentionem. modum congrue ſatisfactionis iniunge. non. n. eos homicidas arbitramur quos aduerſus excomunicatos zelo chatolice matris eccleſie ardentes aliquos eorum trucidaſſe contingerit. ne tamen eiusdem eccleſie matris diſciplina deſeratur. eo tenore ſecundū quem diximus penitentiam eis indicito congruentem. qua diuine ſimplicitatis oculos aduerſus ſe complacare ualeant. ſi forte quid duplicitatis pro humana fragilitate in eodem flagitio incurrerint. item Nicolaus exercitui francorū. omnium ueſtrum uolumus charitatē, quoniā quiſquis quod non optātes dicimus in hoc belli certamine fideliter mortuus fuerit regna illi celeſtia minime negabuntur. item Ihero. in naum prophetam. quid ergo ait contra Dominum cogitatis ipſe eſt qui creauit mundum & conſumationem eius faciet. ꝙ ſi uobis uidetur crudelis & rigidus & cruentus ꝙ in diluuio genus deleuit humanum. & ſuper Sodomam & Gomorram ignem & ſulphur pluit. egiptios ſubmerſit in flut-

tibus Iſmaelitarum cadauera proſtrauit in heremo. ſci tote eum ideo ad preſens reddidiſſe ſuplitia, ne in eternum puniret, certe aut uera ſunt que prophete loquntur. aut falſa ſi uera ſunt que de ſeueritate eius uidentur dicere ipſi dixerunt non iudicabit Deus bis in idipſum in tribulatione. ſi autem falſa ſunt & falſum eſt hoc quod dicitur. non conſurget duplex tribulatio. falſa eſt ergo crudelitas que in lege ſcripta eſt. quod ſi uerum eſt & negare non poterunt dicente propheta non iudicabit Deus bis in idipſum in tribulatione ergo qui puniti ſunt poſtea non puniẽtur. ſi aũt poſtea non punientur ſcriptura mentitur. quod nephas eſt dicere receperunt ergo & qui in diluuio perierunt & ſodomite & egiptij & Iſraeliti in ſolitudine mala ſua in uita ſua. querat ergo hic aliquis. ſi fidelis qui deprehenſus fuerit in adulterio decolletur quid de eo poſtea fiet. aut. n. punietur & falſum eſt hoc quod dicitur non iudicabit Deus bis in idipſum in tribulatione aut non punietur. & optandum eſt adulteris ut in preſentiarum. breui & cita pena crucietur ne fruſtetur eternis ad quod reſpondebimus Deum ut omnium rerum ita & ſuplitiorum quoq; ſcire menſuram. & non preueniri ſententiam iudicis nec illi in peccatorem exercende hic pene auferri poteſtatem. & magnum peccatũ magnis diuturniſq; lui cruciatibus. ſiquis autem punitus ſit ut ille in lege qui Iſraelitis maledixerat

et qui in ſabato ligna colligerat tales poſtea nō puniri quia culpa leuis preſenti ſuplitio ſeueritatis compenſata ſit, itē Augu. ad dona. quod inquit dominus per dictū nō reuocaſtis & quod perierat non requiſiſtis, hoc uobis ipſe Deus per nos facit ipſe obſecrando ipſe minando ſiue corripiendo ſiue dannis ſiue laboribus ſiue per ſuas occultas admonitiones uel uiſitationes ſiue per poteſtatum temporalium leges. vnde Ambro. remituntur peccata per Dei uerbum cuius leuita inter patres & quidem executor eſt remituntur per officium ſacerdotis. ſacrumq; miniſteriū. puniuntur quoq; peccata per homines ſicut per iudices qui poteſtate ad tempus utuntur puniuntur peccata etiam per populos. ſicut legimus quia ſepe ab alienigenis dei iuſſu excitatis propter diuine maeſtatis ofenſam ſubatus eſt populus iudeorū. hinc notandū eſt q aliquando punit deus peccata per neſciētes. aliquando per ſciētes, per neſciētes peccata punit ſicut per ſenacherib. et per nabucho donoſor regem. & per antiochum & per principes amorreorum. & per nonnullos reges Gentilium populum Iſraeliticum delinquentem aliquādo aflixit aliquando captiuauit unde ipſe Dominus per prophetā ait. uirga furoris mei aſſur. ipſe autem non cognouit. aſſur erat uirga furoris Domini quia per eū innumeras gentes diuina iuſtitia flagellare diſpoſuit. ipſe uero nō cognouit quia in ſuperbiā elatus uitto-

riam quam a ſecutus fuerat non diuine potentie ſed ſuis ui
ribus atribuit. unde cotra eius ſuperbiam Dominus loqui-
tur dicens nunquid gloriabitur ſerra. cõtra eũ qui ſecat in
ea. aut nunquid exaltabitur ſecuris contra eum qui cedit
in ea. quibus ſimilitudinibus ſatis perſpicue oſtenditur ꝙ
ſicut ſerra & ſecuris neq̃ ſecare neq̃ cedere ligna poſ-
ſunt niſi ab alio reguatur atq̃ ideo contra regentem ſe ſu-
perbire non debent. ſic illi per quos Deus punit abſq̃ nup
tu diuine diſpenſationis, nil agere ualent. ac. ideo cõtra re-
gentem ſe ſuperbire non licet, tales in eo quod puniunt deo
ſeruire dicuntur. in eo autem ꝙ ignorãtes ſe eſſe miniſtros
ire dei impia uanitate ſuperbiunt. mercedem ſue ſeruitutis
adeo non niſi temporalem inueniunt. penam vero ſue ſu-
perbie non efugiunt. vnde cum Dominus diceret ad pro-
phetam, de Nabuchodonoſor quid dabo ei pro labore quo
ſeruiuit michi apud tirum. ſtatim ſubiunxit. da. hoc eſt da
tam ſibi pronuntiam egiptum & ethiopiam. cum autem in
corde ſuo ſuperbiens poſtea diceret, non ne hec eſt Babi-
lon quam ego condidi in robore regni mei. ſtatim, inmutauit
Deus rationabilem mentem eius. & induit eum ferina be-
ſtialitate ut ab hominibus fugiens cum beſtiis uiueret. per
antiochum quoq̃ cum idolatriam iudaice plebis puniret.
& pacem quam ex lege Dei abiectam & ex ſacris na-
tionum aſumptis querebant illis impernitiẽ uerteret. quia

Dei diſpoſitionem ignorans ſue facultati deuaſtationē illius plebis atribuit. in precatur in eū propheta dicens. eſunde iram tuam in gentes que te non nouerunt & in regna que non in uocauerunt nomen tuum ne forte dicant in gentibus ubi eſt Deus eorum. ſimiliter cū per Romanos peccatum mortis Chriſti Deus punire decreuiſſet. vrbis excidium & iudaice plebis miſeram captiuitatem ſuis uiribus aſcribere ceperunt. unde & contra eos propheta imprecatur dicens. leua manus tuas inſuperbias eorum qui te oderunt & qui multa maligna, operati ſunt munimēta ſue uictorie poſuerunt in atrio tuo. per ſcientes peccata puniuntur ſicut Deus per filios Iſrael uoluit peccata punire amorreorum & chananneorum & aliorum gentilium quorum terram Iſraelitis poſidendam dedit, quibus etiam precepit ut nemini eorum parcerent ſed omnes morti traderent. ꝙ propter peccata eorum illis contigiſe, ex uerbis domini apparet. qui cum diceret ad Abraam ſemini tuo dabo terram hanc. ueluti quereret quare non modo eam das michi. audiuit non dum. n. ſunt peccata amorrerorū conſumata. que tunc intelliguntur fuiſſe conſumata. cum populus ille de egiptiaca ſeruitute liberatus terram eorum ſicut Abrae promiſſum fuerat in hereditatē acepit. cum ergo ſic diuino nuptu ad puniendum peccata populi excitātur ſicut populus ille iudaicus eſt excitatus ad ocupandam terram

promiſſionis & ad delendas gentes peccatrices ſine culpa noxius ſanguis efunditur. & que ab eis male poſiden tur in ius & dominium rite tranſeunt bonorum, cum uero occulto inſtintu aliqui mouuntur ad perſequendos malos. ſicut ſenacherib & ceteri qui populum delinquentem perſecuti ſunt. licet occulto inſtintu, operante illorum meritis incitentur ad perſequendum. tamen quia praua intentione non peccata delinquentium punire ſed illorum bona rape re uel ſue dictioni ſubicere querūt non ſunt immunes a cri mine. de quibus etiam notandum eſt ꝙ aliquando excitantur ad puniendum peccata bonorum ut tandem per bonos correptos ipſi quoqꝫ puniantur. ſicut in libro iudicum legitur de Iabim rege chananeorum & de madianitis. ꝙ prop ter idolatriam populi ſuſcitauit eos Deus ut Iſrael afligerent & terram eorum occuparent. cum autem populus dei ſub manibus eorum diuinitus aflictus peccatum ſuum recognoſceret & pro penitentia ſibi Deum placaret. dei precepto & barach comitatus de alboram prophtiſſam uxorem lapi doch. iabim regem cananeorum & ſi ſaram ducem exercitus ſui contriuit & gedeon & zebec & ſalmana. reges madianitarum. & oreb & zob duces eorum morti tradidit. apparet ergo ꝙ aliquando per legitimā poteſtatem gerentes aliquando iuſſu diuino per populos ex citatos mali pro peccatis ſuis non ſolum flagellantur ſed

etiam

etiam rite perduntur. neqꝫ eſt contra illud Augu. quod ad marcellianum pro circuncellionibus ſuplicans rogabat ut uerberibus eos coherceret non morte perderet. quamuis. n. ſuplicando ſpatium uite eis reſeruari poſcit. non inde legum ſeueritatem qua tales morte plettũtur non obſeruandã docuit. itẽ augu. uincen. donatiſte. nimiũ sũt inquieti. quos per ordinatas adeo poteſtates ſeculares cohiberi atqꝫ corrigi nolũt, michi non uidetur in utile nã de multorum iam correptione gaudemus. item poſt pauca ſi. n. quiſqꝫ inimicum ſuum periculoſis febribus freneticũ factum currere uideret in precipitium nonne tunc potius malum pro malo redderet ſi ſic eum ire permiteret q̃ ſi corrigendum curandumqꝫ. ligaret & tamen tunc ei moleſtiſſimus & aduerſiſſimus uideretur quando utiliſſimus & miſericordioſiſſimus ſtitiſet. ſed plane ſalute reparata tanto ei uberius gratias ageret quanto minus ſibi peperciſſe ſenſiſet. & poſt pauca nõ omnis qui parcit amicus eſt neqꝫ omnis qui uerberat inimicus, meliora ſunt uulnera amici q̃ blanda oscula inimici. melius eſt cum ſeueritate diligere q̃ cum lenitate decipere. utilius eſurienti panis tollitur ſi de cibo ſecurus iuſtitiam negligat. q̃ eſurienti panis frangitur ut in iniuſtitie ſe ductus acquieſcat. item putas neminem debere cogi ad iuſtitiam cum legas patrem familias dixiſſe ſeruis quoſcunqꝫ inueneritis cogite intrare cum legas & ipſum

primo Saulum & poſtea Paulum ad ueritatē cognoſcendam & tenendam magna uiolentia Chriſti cogentis eſſe compulſum. quem nō ſolum uoce compeſcuit ſed etiam poteſtate poſtrauit atq; in infidelitatis tenebris ſeuientem ad deſiderandum lumen cordis ut ſurgeret prius cecitate corporis percuſſit que ſi pena nō eſſet. non ab ea poſtmodum ſanaretur & quando apertis oculis nichil uidebat. ſi eos ſaluos haberet non ad impoſitionem manus annanie ut eorum aperiretur intuitus tanq̄ ſchamas quibus clauſus fuerat inde cecidiſſe ſcriptura narraret. & cum noueritis furem aliquando auertendis pecoribus pabulū ſpargere. & aliquando paſtorē flagello errantia pecora reuocare. item ſi ſemper eſſet culpabile perſecutionem facere non ſcriptum eſſet in ſanctis libris detrahentē ſecreto proximo ſuo hunc perſequebar. alioquin ergo qui eam patitur iuſtus eſt & qui eam facit iniuſtus eſt. ſed plane ſepe & mali perſecuti ſunt bonos & boni malos illi nocendo per iniuſtitiam & iſti conſulendo per diſciplinam. illi innaniter. iſti temperanter illi ſeuientes cupiditate iſti charitate. nā qui trucidat non conſiderat quemadmodum laniet. qui autē curat conſiderat quemadmodum ſecet ille perſequitur ſanitatem iſte putredinem. occiderunt impii profetas occiderūt & prophete impios flagellauerunt iudei Chriſtum iudeos flagellauit & Chriſtus traditi ſunt Apoſtoli ab homini

bus humane poteſtati.tradiderunt apoſtoli homines potes tati ſathane.in his omnibus quid actenditur niſi quis eorũ pro ueritate quis pro iniquitate.quis nocendi cauſa quis emendandi.idẽ Donato presbitero diſplicet tibi ꝙ traheris ad ſalutem Dei cũ tamen multos noſtros ad pernitiem traxeris.quid.n. uolumus niſi te camprehendi & preſentari & ſeruari ne pereas. ꝙ autem in corpore leſus eſt ipſe tibi feciſti qui iumento tibi mox admoto uti uoluiſti & te ad terram grauiter colliſiſti nam utiqꝫ alius qui aductus eſt tecum collega tuus illeſus uenit quia talia ipſe ſibi non fecit.ſed neqꝫ hec putas tibi fieri debuiſſe qui neminem exiſtimas cogendum ad bonum.attende quid dixerit apoſtolus.qui Epiſcopatum deſiderat bonum,opus deſiderat.& tamẽ multi ut Epiſcopatũ ſuſcipiant tenentur in uiti.producuntur includuntur patiuntur in uitti mala que nolunt donec eis adſit uoluntas ſuſcipiendi operis boni. quanto magis uos ab errore pernitioſo in quo uobis inimici eſtis trahendi eſtis & producendi ad ueritatem uel cognoſcendam uel eligendam non ſolum ut honorem ſalubriter habeatis ſed etiam nẽ nequiſſime pereatis.dicis Dominum dediſſe liberum arbitrium ideo non debere hominem cogi. ad bonum.quare ergo illi dequibus ſupra diximus coguntur ad bonum:attende ergo & conſidera.ꝙ non ideo uoluntas bona miſericorditer impenditur ut mala uoluntas hominis

diligatur, nam quis neſciat nec dannari hominem niſi ex merito male uoluntatis neq; liberari niſi bonam habuerit uoluntatem. non tamen ideo qui diligũtur male ſue uoluntati impugne crudeliter ſunt permitendi. ſed ubi poteſtas datur & amalo prohibendi & ad bonum ſunt cogendi. nam ſi uoluntas mala ſemper ſue permitenda eſt libertati quare Iſraelite recuſantes et murmurantes tam duris flagellis amalo prohibentur & ad terram promiſſionis compellebantur: ſi uero uoluntas mala ſemper ſue permittenda eſt libertati quare Paulus non eſt permiſſus uti peſſima uoluntate qua perſequebatur eccleſiam ſed proſtratus eſt ut cecaretur cecatus eſt ut mutaretur mutatus eſt ut miteretur miſſus eſt ut qualia fecerit in errore talia pro ueritate pateretur: ſi uoluntas mala sẽper ſuepermittenda eſt libertati quare corrigiuntur negligentes paſtores & dicitur eis errantem non reuocaſtis per dittum non queſiſtis: & uos oues Chriſti eſtis charaterem Domini cum portatis in ſacramento quod accepiſtis ſed erratis peritis. non ideo uobis diſpliceamus quia reuocamus errantes & querimus perditos. melius. n. facimus uoluntatem Domini monentis ut uos ad ouile eius redire cogamus. q̃ ſi conſentiamus uoluntati errantium & perire uos permitamus. ſi uolũtas mala ſemper ſue permittenda eſt libertati quare monetur pater in ſcripturis ſanctis filium durum non ſolum

uerbis corripere ſed etiã latera eius tundere ut ad bonam diſciplinam coactus ac domitus dirigatur? noli ergo iam dicere quod te aſſidue audio dixiſſe. ſic uolo errare ſic uolo perire. melius hoc omino perire non permitimus quantum poſſumus modo. ꝙ te imputeum quo morieris miſiſti. utiq; libera uoluntate feciſti. ſed quã ꝙ crudeles eſſent ſerui Dei ſi huic male uoluntati tue permiterent & non te de illa morte liberarent? quis eos non merito culparet? quis impios non recte iudicaret. & tamẽ tu, te uolens in aquam miſſiſti ut morereris. illi te nolentem leuauerunt de aqua ne mo rereris. tu feciſti ſecundum uoluntatem tuam ſed inpernitiem tuam & illi contra uoluntatem tuam ſed contra mortem tuam. ſi ergo ſalus illa corporalis ſic cuſtodienda eſt ut etiam in nolentibus ab eis qui eos diligunt ſeruetur quanto magis illa ſpiritualis in cuius deſertione mors eterna metuitur. quã ꝙ in iſta morte quam tibi tu ipſe uoluiſti inferre non ſolum ad tempus ſed etiam in eternum morereris quia & ſi non ad ſalutem non ad eccleſie pacem non ad Chriſti corporis unitatem non ad ſanctam & indiuiduam charitatem ſed ad mala aliqua cogereris, neq; ſic tibi ipſi mortem inferre debuiſti. conſidera ſcripturas diuinas & diſcute tibi ipſi quantum poteſt & uide utrum hoc fecerit aliquis iuſtorum aliquando atq; fidelium cũ ab eis tanta mala perpeſſi ſunt qui eos ad interitum non ad uitam quo

compelleris adigebant, & poſt pauca repetis ſicut audio ꝙ in euangelio ſcriptum eſt receſſiſe a Domino.70.diſcipulos & arbitrio ſue male atqꝫ impie diſceſſionis fuiſſe permiſſos ceteriſqꝫ.12. qui remanſerant fuiſſe reſponſum nnnquid & uos vultis abire & non attendis quia tunc primitiua eccleſia nouello germine pullulabat non aduc completta fuerat illa prophetia & adorabunt eum omnes reges terre & omnes gentes ſeruient ei quod utiqꝫ quanto magis implectur tanto maiore utitur eccleſia poteſtate ut non ſolum inuitet.ſed etiam cogat ad bonum hoc Dominus ſignificare uolebat ꝙ quamuis haberet magnā poteſtatem. prius tamen elegit comendare humilitatem.hoc etiam in illa conuiuii ſimilitudine ſatis euidēter oſtenditur ubi miſit ad inuitatos & uenire noluerunt.& ait ſeruo exi,cito in uias & plateas & uicos ciuitatis & pauperes ac debiles cecos & claudos introduc huc.& ait Domino ſeruus factum eſt ut imperaſti & ad huc locus eſt & ait Dominus ſeruo exi in uias & ſepes & compelle intrare ut impleatur domus mea.uide nunc quē admodum de eis qui prius uenerant dictum eſt introduc eos.nunc dictum eſt compelle.ita ſignificata ſunt eccleſie primordia adhuc creſcentis ut eſſent uires etiam compellendi,idē cōtra fauſtum quid crudele Moyſes mandauit aut fecit.cum comiſſum ſibi populum zelans uiuo & unico Deo uero & ſubditum

cupiens poſtea ꝗ̃ cognouit ad fabricandum & colendum idolum defluxiſſe mentemq̨ impudicã protiſtuiſſe demo-nibus im paucos eorum uindicans gladio. quos Deus ipse quem,ofenderant alto & ſecreto iuditio feriendos uoluiſſet.mox feriri & in preſenti ſalubriter terruit & diſcip linam in poſterum ſanxit.nam cum nulla crudellitate ſed magna dilectione feciſſe quod fecit quis nõ in uerbis agnos cat orantis pro peccatis eorum & dicentis.ſi dimittis illis peccatum dimite ſin autẽ dele me de libro uite.idem ſuper epiſto. Io. non potestuum amare ſeruum quando eum non cedis.aut tunc amare filium tuum quando ei non das diſci-plinam aut tunc amare uicinum tuum quando eum non cor rigis.non eſt iſta charitas ſed langor ferueat charitas ad e-mendandum & ad corrigendum.ſi ſunt boni mores delectet ſi autem mali emendentur item ad macedo.non eſt iniquita tis ſed potius humanitatis ſocietate de uitius qui propterea criminis eſt perſecutor ut ſit hominis liberator. item ad lo-tha.qui uitiis nutriendis parcit & fauet ne contraſtet pec cantium uoluntatem tam non eſt miſericors.ꝗ̃ qui nõ vult cultellum rapere puero ne audiat plorãtem. & non timet ne uulneratum uel extintum doleat.idem de ſermone Do-mini in mõte libro primo.ea uindicta que ualet ad correp-tionem non prohibetur que etiam ad miſericordiã pertinet neq̨ impedit illud propoſitum quo quiſq̨ paratus eſt ab eo

quem correptum eſſe vult plura perferre. ſed huic undit-
te inferende non eſt idoneus niſi qui odio quo flagare ſo-
lēt qui ſe uindicare deſiderāt dilectionis manſuetudine ſer-
rauerint. non .n. metuendum eſt ne odiſſe paruulum fi-
lium parentes uideantur cum ab eis uapulatur peccans ne
pecet ulterius, et certe perfectio dilectionis ipſius dei patris
imitanda nobis proponitur cum in ſequentibus dicitur. dili
gite inimicos ueſtros benefacite his qui oderunt uos. et orā-
te pro his qui uos perſequntur & tamen de ipſo dicitur
per prophetam quem .n. diligit Dominus corripit flagellat
autem omnem filium quem recipit. dicit etiā Dominus. ſer
uus qui neſcit uoluntatem Domini ſui & facit non digna
uapulabitur plagis paucis ſeruus autem qui ſcit uoluntatem
Domini ſui & facit non digna plagis uapulabitur multis.
non ergo niſi ipſe uindicet cui rerum ordine poteſtas data
eſt. & ea uoluntate uindicet qua pater paruulum filium
flagellat quem tamen per etatem non poteſt odiſſe. hinc .n.
apertiſſimum exemplum dicitur quo ſatis apparet poſſe
peccatum amore potius uindicari ꝙ impunitum relinqui ut
illum quem uindicat non pena miſerum ſed correptione be
atum eſſe uellit. paratus tamen ſit ſi opus fiat equo animo
plura tollerare ab eo illicita quem vult eſſe correptum ſi-
ue in e' uhabeat poteſtatē cohercendi ſiue nō habeat. idem,
ne amiſſo iuditio ſis pauperi in mala cauſa miſericors cuius

ſi parcis

ſi parcis ſacello percutis cor et tãto nequiorẽ reddis quãto iuſtum ſibi fauere uidet item. Duo iſta nomina cum dicis homo. peccator. non utiq; fruſtra dicuntur. quia peccator eſt corripe quia homo miſerere neq; omnino liberabis hominem niſi eum perſecutus fueris peccatorem. huic offitio nõis in uigilet diſciplina. ſicut cuiq; regenti apta & acomodata eſt non ſolum Epiſcopo regenti plebem ſuam. ſed etiam pauperi regenti domũ ſuam. diuiti regenti familiam ſuam. marito regenti coniugem ſuam. patri regenti prolem ſuam. iudici regenti prouintiã ſuam. regi regenti gentem ſuam. ita nulli homini claudenda eſt miſericorda ſicut nulli peccatori impunitas relaxanda eſt. hic itaq; intelligendum eſt ꝙ non ſit contepnenda elemoſina que quibusq; pauperibus iure humanitatis impẽditur. quando quidem Dominus ſubleuauit indigentiam pauperum. etiam his loculis quos ex operibus implebat aliorum. & Paulo poſt non ergo ſuſcipiamus peccatores propter hoc ꝙ ſunt peccatores ſed tamen eos ipſos quia homines ſunt humana conſideratione tractemus. perſequamur in eis propriam iniquitatem miſereamur comunẽ naturam idem, contra. creſco. quiſquis Chriſtianus iniquum perſequitur Chriſti eſt inimicus. uerũ dicis ſi non hoc in illo perſequitur quod Chriſto eſt inimicum. nec. n. Dominus in ſeruo pater in filio maritus in coniuge. cum ſint utriq; Chriſtiani non debent

perſequi niſi uitia contraria Chriſtiane ueritati . an uero ſi nō perſequantur nō neglientie merito tenebantur: idem ad macedo. debet homo diligere proximū ſuum ſicui ſe ipſum. ut quem potuerit hominem beneficientie conſolatione uel informatione doctrine uel diſcipline correptione adducat ad colendum Deum. ſed culpantur etiam qui prohibēt amalo ſi modum peccati modus correptionis excedat. vt uel ab inquietudine inſana ad ſanitatis ocio dirigantur legum cohertione. uel amalignis operibus. alicui operi utili deputentur. uocatur quidem & iſta donatio. ſi quis non intelligit magis benefitium ꝙ ſuplitium nuncupandū. ubi neq ſeuiendi relaxalur audatia neq penitendi ſalutaris ſubtrahitur medicina. unde idem ad marce. imple. Chriſtiane iudex pii patris offitium ſic ſucenſere iniquitati memineris ut non in peccatorū atrocitatibus exerceas ulciſciſcendi libidinem. ſed peccatorum vulneribus curandi adhibeas uoluntatem, noli perdere paternam diligentiam quam in ipſa inquiſitione ſeruaſti quando tantorum ſcelerum confeſſionem non extento aculeo non ſulcātibus ungulis non urientibus flammis ſed uirgarum uerberibus eruiſti . qui modus cohertionis & a magiſtris artium, liberalium & ab ipſis parentibus adhibetur. et ſepe in iuditiis ſolet ab Epiſcopis adhiberi. noli ergo atrotius uindicare quod leuius inquirendi ꝙ puniendi maior neceſſitas eſt. ad hoc. n.

& mitiſſimi homines facinus admiſſum diligenter atq; inſtanter examinare debent ut quibus parcant inueniant, & poſt pauca pena illorum q̃uis de tantis ſceleribus cõfitentium rogote ut propter ſuplitium mortis ſit & propter conſcientiam noſtram & propter chatolicam manſuetudinem comendandam.ipſe.n.fructus ad nos peruenit confeſſionis illorum quia inuenit chatolica eccleſia.ubi erga atrociſſimos inimicos ſeruet atq; exhibeat lenitatem in tanta quippe crudelitate quecunq; propter ſanguinem uindicta proceſerit magna lenitas apparebit.quod & ſi modo quibuſdam ueſtris illa atrocitate commotis uidetur indignum & quaſi diſolutionis & neglientie ſimile tranſatis tamen motibus animorum qui recentioribus factis ſolent turbulentius excitari.egregie luculenta bonitas apparebit item dona.unum ſolum eſt quod in tua iuſtitia pertimeſcimus.ne forte quoniã quicquid mali cõtra Chriſtianam ſotietatem ab hominibus impiis ingratisq; comititur profecto grauius eſt & atrocius q̃ ſi in alios comitatur tuq; pro immanitate facinorum ac non potius pro conſideratione lenitatis Chriſtiane cenſeas cohercendum quod te per iheſum Chriſtum ne facias obſecramus.excuſſione terribilium legum & iudicum penas ſiluant corr igi eos cupimus non necari nec diſciplinã circa eos negligi nolumus neq; ſuplitiis quibus digni sũt coherceri.ſic ergo corũ

peccata compeſce ut ſint quos peniteat peccaſſe pro inde ſi occidendos in his uiros putatis deterrebitis nos ne per operam miſericordiam iuditium tale quidē perueniat quo comperto in noſtram pernitiem licentiori audatia craſſabuntur neceſſitate nobis imparta ut etiam occidi ab eis eligamus potius ꝙ̄ eos occidendos ueſtris iuditiis inferamus idem mace. prodeſt ſeueritas ueſtra cuius miniſterio quies adiuatur & noſtra prodeſt inter ceſſio cuius miniſterio ſeueritas temperatur & ueſtra. non uobis diſpliceat ꝙ rogamini abonis quia neqꝫ nobis diſplicet ꝙ timemini amalis. nam hominum iniquitatem etiam Apoſtolus Paulus non tantum iuditio futuro uerum etiam de preſentibus ueſtris ſecularibus terruit poteſtatibus. aſſerens etiā ipſas ad diſpenſationem diuine prouidētie pertinere. omnis inquit anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit. hec uerba apoſtoli utilitatem ueſtre ſeueritatis oſtendunt. proinde ſicut iuſſi ſunt ſubietionem terrētibus debere qui timent. ita dilectionem iuſſi ſunt timentibus debere qui terrent. nichil cupiditate nocendi fiat. ſed omnia conſulendi charitate & nil fiat inaniter nil in humaniter. ita formidetur ultio cognitionis ut neqꝫ interceſſoris religio conteptnatur. quia & plettendo & ignoſcendo hoc ſolum bene agitur ut uita hominum corrigatur. ꝙ ſi tanta eſt peruerſitas & impietas ut incorrigiendis nec diſcipline neqꝫ ue-

nie remedia ſufragētur. ab omni tamē intētiōe atq; cōcien cia quam Deus cernit. ſiue ſeueritate ſiue lenitate non niſi dilectionis, offitium impleatur, magni tamen & ſancti uiri q̄ optime ſcirent mortem iſtam que animā diſoluit a corpore formidandam non eſſe. ſecundum tamē eorum animum qui illam timent nonnulla peccata morte punie-runt quo uidentibus utilis metus incuteretur & illis qui morte puniebantur non ipſa mors noceret. ſed peccatum quod augeri poſſit ſi uiuerent diminueretur, non temere il li iudicabant quibus tale iuditium Deus donauerat & ita hec que ſepius ditta ſunt intelligenda sūt de illis quos pre ſentia ſuplitia in melius commutant non de illis qui obſti-nati ſunt in malo qui ſi ſemper uiuerent ſemper peccarēt quorum pena hic incipit & in eternum durabit. ſed nun quid ideo quia quibusdam iſta non proſunt negligenda eſt medicina quia non nullorum inſanabilis eſt peſtilentia? ait. n. Calixtus. iuſtum eſt ut qui diuina contepnunt man data & inobedientes paternis exiſtant iuſſionibus ſeueri oribus corrigantur uindittis quatenus ceteri talia cōmitte-re timeant & omnes gaudeant fraterna concordia & cunti ſumāt ſeueritatis atq; bonitatis exemplum. nam ſi q abſit eccleſiaſticam ſollicitudinem rigoremq; negligimus perdit deſidia diſciplinam & animabus fidelium profecto noce bitur. unde illud quod Dominus ait ad Moyſem maleſi-

coſ uiuere non patiaris. qui coierit cum iumento morte moriatur. adulterii etiam uel blaſphemie crimine notatus inmiſericorditer lapidari iubetur. item, Moyſes qui legem acceperat cultores idoli morte danauit. Samuel etiam agag pigriſſimum regem infruſta concidit. phinees quoqꝫ iudeũ cum madianita coeuntem gladio transfixit quod eſt ei reputatum ad iuſtitiam. ſimiliter nõ nulli in ueteri teſtamento inueniuntur malos trucidaſſe neqꝫ tamẽ tranſgreſſores legis ſed defenſores appellantur. prohibetur ergo illo precepto non occides. quisqꝫ ſua auctoritate in necem alicuius armari. non legis imperio reos morti traddere. qui. n. publica funtus poteſtate ipſius legis imperio malos pũnit nec illius precepti trãſgreſſor neqꝫ a celeſti patria alienus habetur. unde Augu. expon͂es illud euangelii qui gladio uſus fuerit gladio cadet in ſecundo li. contra maniche. ait. ille gladium accipit qui nulla ſuperiori ac legitima poteſtate. uel iubente uel concedente in ſanguinem alicuius armatur. idẽ ad publi. de ocidẽdis hominibus ne ab eis quisqꝫ occidatur non michi placet conſilium, niſi forte ſit miles aut publica funtione teneatur ut non pro ſe hoc faciat ſed pro aliis uel pro ciuitate ubi etiam ipſe eſt accepta legitima poteſtate ſi eius congruit perſone, qui uero repelluntur aliquo terrore ne mala faciãt etiam ipſis fortaſſe aliquid preſtatur. hinc autem dictum eſt ne reſiſtamus malo ne nos uindicta de

lectet que alieno malo animum paſcit non ut hominū correptionem negligamus. ſcriptum eſt. n. qui crimina que poterit emendare non corrigit ipſe committit. item Inno. papa. queſitū eſt etiam ſuper his qui poſt baptiſmum administrauerunt aut tormenta ſola exercuerunt aut etiam capitale protulere ſententiam nichil de his legimus amaioribus diſinitum meminerāt. n. adeo poteſtates has fuiſſe cōceſſas & propter noxiorum uindictam gladium fuiſſe permiſſum. & Dei miniſterium eſſe dattum in huiuſmodi uindices. quomodo igitur reprehenderant factum quod auctore Deo uideretur eſſe conceſſum? de his ergo ut hactenus ſeruatum eſt ſic habeamus ne aut diſciplinam auertere aut contra auctoritatem Domini uenire uideamur ipſis. autem in redenda ratione geſta ſua omnia ſeruabūtur. item ad ploſan. Epiſcopum ciſcuari uoluiſti an preces dictantibus liberum concedatur arbitrium utiq; poſt baptiſmi regenerationem. a principibus poſcere mortem alicuius uel ſanguinem de reatu. quam rem principes nunq̄ ſine cognitione concedunt ſed ad iudices commiſſa ipſa uel crimina ſemper remittunt. ut cauſa ipſa cognita uindicet quicunque ſiuri fuerint delegata aut abſolutio aut damnatio pro negotii qualitate profertur & dum legum auctoritas in improbos exercetur erit dictator immunis. hinc Ihero. ſuper epiſto. ad gala. iudex non eſt auctor ſceleris homi-

nes uinciendo & ſuper Ibere. homicidas ſacrilegos & ue-
nenarios punire non eſt effuſſio ſanguinis ſed legum mi-
niſterium. item Augu. de libero arbitrio. ſi homicidium eſt
hominem occidere, poteſt tamen aliquando occidi ſine pec
cato, nam & miles hoſtem & iudex uel miniſter eius
nocentem. & cui forte inuito atque imprudenti telum ma-
nu efugerit nom michi uidentur peccare cum hominem oc
ciderint ſed neque etiam homicide e iſti appellari ſolent. mi
les cum, obediens poteſtati ſub qua legitime conſtitutus eſt
occidit. nulla ciuitatis ſue lege reus eſt immo niſi fecerit re
us eſt imperii deſerti atque contempti. & in li. de ciuitate
Dei quicunque percutit malos in eo quod mali ſunt & habet
cauſam interfectionis. miniſter eſt Dei qui uero ſine alia
publica adminiſtratione maleficum ſacrilegum & periu
rum & quemlibet criminoſum interfecerit aut truncaue-
rit uel membris debilitauerit uelut homicida iudicabitur
& tanto acrius quanto non ſibi adeo conceſſam poteſta-
tem abuſiue uſurpare non timuit. at idem non ergo fruſtra
ſunt inſtituta poteſtas regis & cognitoris ius. vngule
carnificis. arma militis. diciplina dominātis, ſeueritas etiā
boni patris. habent omnia iſta modos ſuos cauſas rationes
utilitates. & ſuper Epiſtolam ad Romanos ſunt quedam
enormia flagitia que potius per mundi iudices quam per antiſ
tes & rectores eccleſiarum uindicantur ſicut eſt cū quis

interficit

interficit Pontificem Apoſtolicum. Epiſcopum. Presbiterum aut Subdiaconum huiuſmodi reos Reges & Principes mundi dannant ergo non ſine cauſa gladium portant qui talia ſcelera di iudicant ſunt.n.maxime conſtituti propter homicidas & raptores ut etiam illos.damnent & alios ſuo timore compeſcant. item Ciprianus. rex debet furta cohibere. adulteria punire. impios de terra perdere parricidas & periuros non ſinere uiuere filios ſuos non ſine reimpie agere. & Io. Octauus. adminiſtratores plane ſecularium dignitatū qui ad eccleſiarum tuitionem pupillorum & uiduarum protectionē. rapatiūq; refrenationem conſtituti eſſe proculdubio. debent, quotiens ab Epiſcopis & eccleſiaſticis uiris conuenti fuerint eorum querimonias attentius audiant & ſecundum q̄ neceſſitas expetierit abſq; negligentia examinent & diligenti corrigant ſtudio. q̄ ſi Dei timorem pre oculis non habentes negligere poſt ſecundam & tertiam admonitionem. inuenti fuerint. omni ſe nouerint comiſſione uſq; ad dignam ſatisfationem priuatos. item Ibero. ſuper Ibere. regum, offitium eſt proprium. facere iuditium atq; iuſtitiam & liberare de manu calumniantium ui, opreſſos. & peregrinis pupilliſq; & uiduis qui facilius, oprimuntur apotentatibus, prebere auxilium, & ut curam eis preceptorum Dei maiorem iniceret, intulit nolite contriſtari, ut nō ſolum eripiatis ſed ne patia

mini quidem, ut ueſtra conniuentia eueniat eos ab aliis contriſtari. ſanguinem innocentem non efundatis in loco iſto. homicidas. n. & ſacrilegos & cetera. & poſt pauca. ſi inquit hoc feceritis o reges iuda tenebitis preſtinam poteſtatem. quia hec cũmentur. & mali cohercentur. & boni quieti inter malos uiuunt. idem ſuper Eſaiã, non eſt crudelis qui crudeles iugulat. ſed crudelis ideo uocatur quia crudelis paticiibus eſſe uidetur nam latro ſuſpenſus in patibulo crudelem iudicem putat. itẽ Augu. in li. de ciuitate Dei. non eſt innocentie parcendo ſinere ut in malũ grauius incidatur. pertinet ergo ad innocentis officiũ. non ſolum nemini malum inferre. uerum etiam cohibere a peccato. uel punire peccatum ut aut ipſe. qui prius, odio habetur corrigatur experimento aut alii terreantur exemplo. & ſuper Ezechi. iiij. qui malos percutit in eo ꝙ mali sũt & habet uaſa interfectionis ut occidat peſſimos miniſter eſt Dei unde Grego. bruni. childe regine Francorũ. ſi quos igitur uiolentos ſi quos adulteros ſi quos fures uel aliis prauis actibus ſtudere cognoſcitis Deum Deorum correptiotione placare feſtinate. ut ſuper uos flagellũ perfidarum gentium. quod quantum uidemus ad multarum nationum uindictam excitatum eſt non inducat. ne ſi quod non credimus diuine ultionis iracundia ſceleratorum fuerit actione commota. belli peſtis interimat quos delinquentes ad rec-

titudinis uiam & Dei precepta non reuocant ait.n. Augu.
ſi ea de quibus uehementer Deus oſenditur in ſequi uel ul
ciſci differrimus ad iraſcendum utiq; diuinitatis patientiā
prouocamus nonne Achor. filius Zare. preteriit mandatum Domini & ſuper omnem populum Iſrael ira eius incubuit & ille erat unus atq; utinam in ſcelere ſuo periiſſet unde Ciprianus. ſi audieris in una ex ciuitatibus quas dominus Deus tuus dabit tibi inhabitare. illic dicētes eamus & ſeruiamus diis alienis quos Deos non nouiſti interficiens necabis omnes qui ſunt in ciuitate cede gladij & incendes ciuitatem igni & erit ſine habitaculo in eternum. non reedificabitur etiam nunc ut auertatur Deus ab indignatione ire ſue & dabit miſericordiam tibi & miſerebitur tui. & multiplicabit te ſi audieris uocem Domini Dei tui & obſeruaueris precepta eius cuius precepti uigoris memor Mtahatias interfecit eum qui ad aram ſacrificaturus acceſſerat. q; ſi ante aduentum Chriſti circa Deum colendū & idola ſpernenda hec precepta ſeruata ſunt quanto magis poſt aduentum Chriſti ſeruanda sūt quando ille ueniens nō tantum uerbis nos hortatus ſit ſed etiā factis, hinc & Ihero. non eſt crudelitas crimina pro Deo punire ſed pietas unde in lege etiam dicitur ſi frater tuus & amicus & uxor que in ſinu tuo dormit deprauare uoluerit ueritatem ſit manus tua ſuper eos effundens ſanguinem

impiorum hinc & Augu. cum homo ab homine occiditur multum diſtat. utrum id fiat nocendi cupiditate uel iniuſte aliquid auferendi ſicut fit ab inimico ſicut a latrone. an ulciſciſcendi uel obediendi ordine ſicut a iudice ſicut a carnifice, uel euadendi uel ſubueniendi neceſſitate. ſicut interimitur latro a uiatore. hoſtis a milite. q̄ ſi ſua ſponte atq̧ auttoritate feciſſent. in crimen efuſſi humani ſanguinis incidiſſent. itaq̧ unde puniũtur ſi fecerint in iuſſi. inde puniẽtur ſi non fecerint iuſſi. item in queſtio. exo. cum miniſter iudicis occidit eum quem iudex iuſſit occidi profecto ſi id ſponte facit homicida eſt etiam ſi eum occidat quem ſcit a iudice debuiſſe occidi nam lex eterna ita medio quodam loco poſuit aliqua ut in eis uſurpandis merito reprehendatur audatia in exequendis uero iure laudetur, obedientia. Abraam ſi ſpontaneus in occidendo filium motus fuiſſet execrabilis haberetur at iubenti Deo obſecundãs famulatus eſt. & aliquando qui cauſa eſt mortis potius inculpa eſt q̃ ille qui occidit uelut ſiquis piam decipiat fide iuſſorẽ ſuum atq̧ ille pro iſto legitimũ luat ſuplitium. neq̧ tamen omnis qui cauſa aliene mortis eſt reus eſt. uelut ſiquis piam ſtrupũ petit ſeſeq̧ ſi non impetrauerit interimat. quid ſi filius timens patris pia uerbera precipitio pereat? quid ſi alius homine liberato uel ne alius liberetur ſibi ipſi mortem inferat? nunquid propter iſtas alienarum mortium

cauſas aut ſceleri conſentiendum eſt aut uindicta peccati que non fit nocendi ſed corrigendi ſtudio aut etiam paterna uerbera tolleranda. aut opera miſericordie cohibende ſunt. unde neq; reus eſt mortis aliene qui cum ſue poſſeſſionis murorum ambitu circum duxerit aliquis ex ipſorũ uſus percuſus interiit. neq;.n. reus eſt Chriſtianus ſi bos eius aliquem feriendo. uel equus calcem iaciendo aliquem ſine culpa ſua occidat. aut non deberent Chriſtianorũ boues habere cornua aut equus ungulas. aut dẽtes canes? aut uero quoniam Paulus apoſtolus ſatis egit ut in tribuni notitiam deferret inſidias ſibi eſſe a quibusdã perditis preparatas. & ob hoc deductores accepit armatos. ſi in illos ſcelerati homines incidiſſent Paulus in effuſſione ſanguinis eorum. ſuum crimẽ agnoſceret. abſit ut ea que propter bonum ac licitum facimus aut habemus. ſi aliquid propter hoc preter noſtram uoluntatem cuiq; mali acciderit nobis imputetur. alioquin neq; ferramẽta domeſtica aut agreſtia ſunt habenda. nequis ex eis ſe uel alterum interimat neq; arbores plantande. nequis ex eis ſe inde ſuſpendat. neq; feneſtra eſt facienda ne per hanc ſe quiſq; precipitet. & quid plura commemorent? cum ea commemorando finire non poſem? quid eſt in uſu hominum bonum ac licitum. unde non poſſit pernities irrogari? hec cum accidunt demus eis humanum dolorem. & non propter illa ne acci-

dant. recte factorum uoluntatem reprimamus. cum ſe ipſum perimere nulla legis auctoritate alicui permitatur. ū de Augu. in li. primo de ciuitate Dei. ſi non licet priuata poteſtate alicui hominem occidere innocentem cui occidendi licentiam lex nulla concedit. profecto etiā qui ſe ipſum occidit homicida eſt & tanto nocentior cum ſe, occiderit quanto innocentior in ea cauſa fuit qua ſe occidendum putauerit nam ſi iude factum merito deteſtamur. eumq; ueritas iudicat cum laqueo ſe ſuſpendit ſcelerate illius traditionis auxiſſe potiusq̄ expiaſſe commiſſum. quoniam de dei miſericordia deſperando exitiabiliter penitens nullum ſibi ſalubris penitentie locum reliquit quantomagis a ſua cede ſe abſtinere debet qui tali ſuplitio quod in ſe puniat nō habet. iudas. n. cum ſe occidit ſceleratiſſimum hominem occidit. & tamen non ſolum Chriſti uerum ſue mortis reus hanc uitam finiuit. quia licet propter ſcelus. alio tamen ſuo ſcelere mortuus eſt. cur autem homo qui nil mali fecit ſibi male faciat & ſe ipſum interficiendo hominem interfitiat innocentem ne alium patiatur nocentē atq; in ſe perpetret peccatum proprium ne in eo perpetretur alienum? item in ſanctis canonicisq; libris nobis nusq̄ diuinitus preceptum permiſſum ue. reperiri poteſt. ut uel ipſius adipiſcende inmortalitatis uel ipſius mali cauendi curandi ue cauſa nobis metipſis necem inferamus. nam & probi

bitos nos eſſe intelligendū eſt ubi lex ait non occides. preſertim quia nō addidit proximum tuum ſicut falſum teſtimonium cum uetaret. falſum, n. inquit teſtimonium non dices aduerſus proximum tuum. neq; ideo tamen aduerſus ſe ipsum ſi quiſq; teſtimoniū dixerit falſum ab hoc ſe putauerit crimine alienum quoniam regulā diligendi proximum a ſemetipſo incipit. quoniam quidem ſcriptum eſt diliges proximum tuum ſicut te ipſum. porro ſi falſi teſtimonij non minus reus eſt qui de ſe ipſo falſum fatetur q̄ ſi aduerſus proximum hoc faceret. cū in eo precepto quo falſum teſtimonium probibetur aduerſus proximum probibeatur poſſitq; non recte intelligentibus uideri non eſſe probibitum. ut aduerſus ſe ipsum quiſq; falſus teſtis exiſtat. quanto magis intelligendum eſt non licere hominem ſe ipſum occidere cum in eo quod ſcriptum eſt non occides nichil de inde adito neq; ipſe cui precipitur intelligatur exceptus. item contra Petilianum. tu dixiſti laqueo traditor periit. laqueum talibus dereliquit. hoc ad nos omnino pertinet neq;. n. ueneramur nomine martirum eos qui ſibi collum ligauerunt. item Ihero. in Io. prophe. non eſt noſtrum mortem arripere ſed illatam ab alijs libenter accipere unde etiam in perſecutionibus nō licet michi propria perire manu abſq; eo. i. neq; ubi caſtitas periclitatur ſed percutienti colla ſubmittere. unde ex conci. bracha. placuit ut hi

qui ſibi ipſis uoluntarie aut per ferrum.aut per uenenum. aut per precipitium.aut per ſuſpendium uel quolibet modo inferunt mortem,nulla prorſus pro illis inoblatione cõmemoratio fiat neq; cum pſalmis ad ſepulturam eorum cadauera deducantur.multi.n.ſibi hoc per ignorantiã uſurpant.quod.& illis placuit fieri qui pro ſuis ſceleribus moriuntur impenitentes.ad quod et Augu.ubi ſupra hoc dicimus hoc aſſerimus hoc modis omnibus aprobamus neminem ſpontaneam mortem ſibi inferri debere.uelut fugiendo moleſtias temporales ne incidat imperpetuas. neminẽ propter peccata aliena.ne hoc ipſo incipiat habere grauiſmum peccatum proprium.neminem propter ſua peccata preterita que magis in hac uita,opus eſt ut poſint penitendo ſanari.neminem uelut deſiderio melioris uite que poſt mortem ſperatur quia reum ſue mortis melior uita poſt mortem non ſuſcipit.cum preceptum ſit non occides neq; te neq; alterum.neq;.n.qui ſe occidit aliumq; hominem occidit.quasdam uero exceptiones eadem ipſa diuina facit auctoritas.ſilicet his exceptis quos ipſe deus occidi iubet. ſiue data lege ad perſonam pro tempore expreſſa iuſſione.ſiue ipſe qui occidit miniſterium debeat iubenti.ſicut adminiculum gladius utenti.& ideo nequaq̃ contra hoc preceptum fecerunt qui Deo auctore bella geſſerunt.aut perſonam gerentes publice poteſtatis ſecundum ius legis hoc

eſt iuſtiſſime

eſt iuſtiſſime rationis imperium. ſceleratos morte punie-
runt. & Abraam non ſolum non eſt culpatus crudelita-
tis crimen uerum etiam laudatus eſt nomine pietatis. quod
uoluit filium ne quaquam ſcelerate ſed obedienter occidere. &
merito queritur utrum pro iuſſu Dei habendum ſit. quod iep-
te filiam que occurit patri occidit. cum id uouiſet immolatu
rum quod ei uictori redeunti de prelio primitus occurriſet.
neque ſanſon aliter excuſatus quod ſe ipſum cum hoſtibus rui-
na domus opreſſit niſi quia ſpiritus latenter hoc in ſeruit
qui per illum miracula faciebat. his igitur exceptis quos uel
lex iuſta generaliter uel ipſe fons iuſtitie Deus ſpetialiter
iubet occidi: quiſque hominem uel ſe ipſum uel quemlibet oc
ciderit homicidii crimine innettitur, ex his omnibus colligi
tur quod uindicta eſt inferenda non amore ipſius uindicte
ſed ſzelo iuſtitie non ut odium exerceatur ſed ut prauitas
corrigatur. obiicitur tamen illud. quod nemo eſt cogendus
ad id ad quod in utiliter cogitur ad, bonum autem quiſque in
utiliter cogitur. cum Deus aſpernetur coata ſeruitia: unde
apoſtolus cum ad elemoſinas corinthos hortaretur ait unus
quiſque det pro ut deſtinauit in corde ſuo non ex triſtitia aut
ex neceſſitate hilarem. n. datorem diligit Deus. unde da-
tur intelligi quod qui inuittus dat propter preſentem pudorem
uel honorem rem & meritum perdet. item cum redderet
cauſam quare a ſumptibus abſtineret. ait ſi ex neceſſitate

euagelizauero non erit mihi gloria.item ſi inuitus euãgelizauero diſpenſatio michi credita eſt ſi autem uolens hoc ago mercedem habeo apud Deum.item cum gala.ſcriberet legalia non eſſe tenenda ait.ſi ſpiritu Dei ducemini non eſtis ſub lege ex quo aparet.cum qui ſub lege eſt.i. qui timore pene non amore iuſtitie ſeruit non duci ſpiritu sãcto. ſi autem ſpiritu ſancto non ducitur Deo placere minime ualet.item non accepiſtis ſpiritum ſeruitutis iterum in timore ſed accepiſtis ſpiritum adoptionis filiorum in quo clamamus abba pater.ex quibus uerbis datur intelligi ꝙ ſi in ueteri teſtamento timore pene homines cogebantur ad bonum.tamen in nouo teſtamento.ſola libertate & delectatione iuſtitie ſunt inuitandi ad fidem.unde illi dicũtur ſerui & filii ancille pertinentes ad Iſmael.iſti dicũtur liberi & filii libere pertinentes ad Iſaac.item Ioan. in epiſtola ſua.timor non eſt in charitate.ſed perfecta charitas foras mittit timorem.qui autem cogitur timore illo ducitur qui non eſt in charitate qui.n.animus comprimit non animũ mutat quo pena timetur non bonum diligitur.porro ſine dilectione boni nullus Deo placere uel in numero bonorum con numerari poterit.unde cum prophe.diceret animalia tua habitabũt in ea.ſcilicet hereditate oſtendẽs quomodo ad ipſam habitationem perueniant ſubditi,indulcedine tua quam preparaſti pauperi Deus.dulcedinem uo-

cans boni operis ſuauitatem qua bonum ſit non timore pe-
ne ſed delectatione iuſtitie cum ergo ſine hac dulcedine ani
malia in hereditate nō habitēt. patet ꝙ nemo niſi in utili-
ter ad bonum cogitur. quicunq̃. n. ad bonum cogitur ſolo
timore non amore ducitur, his ita reſpondetur ſi bonū ad-
quod mali coguntur. ſemper inuiti tollerarent & nunꝙ
uoluntarie ſeruirent inutiliter cogerētur ad illud. ſed quia
humane nature eſt & ea que indeſuetudinem ducuntur.
ab horrere & conſueta magna cuſtodia diligere, flagellis
tribulationum mali ſunt cohibendi amalo & prouocandi
ad bonum ut dum timore pene malum indeſuetudinem du
citur ab horreatur. bonum uero ex conſuetudine dulceſcat
unde Augu. in pſal. c. 27. cum per timorem gehenne con-
tinet ſe homo a peccato ſit conſuetudo iuſtitie & incipit
quod durum erat amari & incipit excludi timor a chari-
tate & ſucedit timor caſtus de quo hic dicitur quo time-
mus ne traſeat ſponſus ne diſcedat ne eo chareamus. ille
utilis. ſed non permanet in eternum ut iſte. hinc. & con-
tra petilia. ad fidem nullus eſt cogendus ut dicitis. ſed per
ſeueritatem immo per miſericordiam Dei tribulationū fla
gellis ſolet perfidia caſtigari. nunquid mores optimi quia
libertate uoluntatis eliguntur. ideo mores peſſimi nō legis
integritate puniuntur: ſed tamen ultrix male uiuendi diſ-
ciplina prepoſtera eſt niſi cura precedens bene uiuendi

d ctrinam pretendat. ſic igitur que aduerſus uos leges conſtitute ſunt non eis bene facere cogimini ſed male facere probibemini, nam bene facere nemo poteſt niſi eligerit niſi curauerit. quod eſt in libera uoluntate. cum aliquid aduerſus uos fit, admonere uos credite ut cogitetis quare iſta patiamini ſi propter iuſtitiam. reuera illi perſecutores ueſtri ſunt beati autem uos qui perſecutionem pati eſtis propter iuſtitiam quia poſſidebitis regnum celorum. ſi autem propter iniquitatem ueſtram illi quidem correptores ueſtri ſūt uos autem ſicut ceteri diuerſorum ſcelerum rei qui penas legibus pendent profecto. infelices & in hoc & in futuro ſeculo niſi peniteamini. item in epi. ad uincen. uides ut, opinor non eſſe conſiderandum ꝙ quiſꝗ cogitur. ſed quale ſit illud. ſi cogitur utrum, bonum an malum, non ꝙ quisꝗ bonus poſſit eſſe in uictus. ſed timendo quod non vult pati, uel relinquit in pendentem animoſitatem. uel ignoratam compellitur agnoſcere ueritatem ut timens uel reſpuat falſum de quo contendebat uel querat uerū quod neſciebat. & uolens iam teneat quod nolebat.

¶ Iuſtificatur ad idem & bellum ratione perſone, unde ad quintum, ut ſi non ſit perſona eccleſiaſtica quibus ut ſupra non eſt licitum fundere ſanguinē. circa quod ſciēdum ꝙ clerici nō poſſunt [illegible] qui ſunt cd

meliora deputati. neq; in ipſo actuali conflicto. neq; ante
poſſunt exhortari ad occidendum uel mutilandum. ſed ſo-
lum ad liberandum fidem uel patriam. licet tamen prela-
tis eccleſie ab Imperatoribus uel quibuslibet ducibus fide-
libus defenſionem poſtulare quibus & ipſis poteſtatibus
fidem ſeruari oportet. quam qui non exhibuerit apud De-
um premia inuenire non poterit unde Ibero. ſi apud car-
nales Dominos inminimis fideles fuerint incipient eis a-
pud deum premia maiora conmitti ornat autem dotrinam
Domini qui ea que conditioni ſue apta ſunt facit. e diuerſo
confundit eam qui non eſt ſubiectus in omnibus & cui
conditio ſua diſplicet. qui cōtradittor atq; fraudator in nul
lo bonam fidem oſtendit quomodo. n. poteſt fidelis eſſe in
ſubſtantia dei qui carnali Domino fidem exhibere nō po-
tuit. prepterea ſicut principibus & poteſtatibus fidem ex
hibere cogimur ita ſecularium dignitatum adminiſtratori-
bus defendendarū eccleſiarū neceſitas incumbit, q̄ ſi face-
re contempſerint acomunione ut ſupra ſunt repellendi. li
cet. n. & primum exemplo beati Gregorij. dicentis uelo-
ci magiſtro. ut pridem glorie ueſtre notificauimus quia mi
lites illuc erant parati uenire. ſed quoniam inimicos con-
gratos & huc diſcurrere epiſtola ueſtra ſignificauerat. hoc
eos hec cauſa retinuit. nūc. uero utile eſt uiſum ut aliquā-
ti illuc milites tranſmitantur. quos gloria tua admonere &

hortari ut parati ſint ad iuſtitiam & ad laborem ſtudeat. & occaſſione inuenta. cum glorioſis filiis noſtris Mauritio & Vitalio loquere. & quecunq; Deo auctore pro utilitate rei poblice perſuaſerint facite. & ſi huc uel ad Rauene partes. neq; dicendum Arnulphum cognoueritis excurrere. uos ad orſo eius ita ſicut uiros fortes condecet laborare. quatenus opinio veſtra ex laboris veſtri qualitate amplius in rei pu. Deo auxiliãte profitiat. illud tamẽ pre omnibus admonemus ut familiam. Aloim & Adhonaim. ac lugi difruſim qui cum glorioſo magiſtro militum Mauritio eſſe noſcuntur ſine aliqua mora uel excuſatione relaxes quatenus uenientes illuc homines preditti uiri ſine aliquo impedimento cum eis debeant ambulare. item eisdem Mauritio & Vitaliano. ſupliciter glorie ueſtre per filium noſtrum Vitalianum cum quo tractaueratis & uerbo & ſcripto mandauimus. II. autem die menſis Iunij. Arnulphus hanc epiſtolam quam uobis direximus tranſmiſſit. & ideo relegentes eam uidete ſi in fide ſuannenſes quam rei publice promiſerunt perſtiterunt. obſidosq; dignos de quibus poſitis confidere ab eis accipite. & inſuper denuo ſacramentis eos aſtringite. reddẽtes eis quod loco pignoris abſtuliſtis ſermonibus ueſtris eos ſanantes. ſi autem manifeſtiſſime cognoueritis eos cum Arnulpho de ſua ſubiectione locutos eſſe. uel certe obſides ei dediſſe. ſicut nos Ar-

nulphi epiſtola quam uobis direximus dubios reddit ſalubri conſilio per tratantes ne in aliquo anima ueſtra uel noſtra de ſacramẽtis grauetur quicquid utile rei pu. iudicaueritis per agite. ſed ita faciat gloria ueſtra ut neq; ſit aliquid unde poſſimus ab aduerſariis reprehendi neq; utilitas noſtre rei publi. quod Dominus auertat negligatur, prepterea glorioſi filii ſtote ſolliciti quia quãtum comperi hoſtis multitudinem habet collettam. in marchia dicitur reſidere ut ſi huc rurſum deo ſibi irato mitere uoluerit uel loca ipſius quantum uos Dominus adiuuauerit depredamini. aut certe ſcultas quos mitetis ſollicite requirant ne dolens factum ad uos diſcurrat. licet etiam, et cum beato Leone quoslibet ad ſui defenſionem contra aduerſarios fidei ad hortari atq; ad uim in fidelium procul arcendam quosq; excitari dicenti ludo. Augu. igitur cum ſepe a ſarracenorum partibus aduerſa perueniant. nuntia quedam in Romanũ portum ſarracenos clam furtiueq; uenturos eſſe dicebant. pro quo noſtro congregari precipimus populũ. maritimũq; littus deſcendere decreuimus et egreſſi ſumus Romam tdem exercitui Francorum, omni timore ac terrore depoſito. contra inimicos ſanćte fidei & omnium religionum aduerſarios. agere uiriliter. ſtudete nouit. n. omnipotẽs ſiquilibet ueſtrorum moritur q; pro ueritate fidei & patrie ſaluatione atq; defenſione Chriſtianorum mortuus eſt ideo

ab eo premium celeſte conſequitur.item alcuinus hortatu & precibus Adriani Romane urbis Epiſcopi exhortatus eſt.Charolus rex bellum contra longobardos ſuſcepit quod prius qiudem & a patre eius Pepino Papa ſuplicante cum magna dificultate ſuſceptum eſt,his igitur exēplis & premiſſis auctoritatibus claret.ꝙ ſacerdotes & ſi propria manu arma aripere non debeant tamen uel his quibus huiuſmodi offitia comiſſa ſunt perſuadere uel quibuslibet ut ea arripiant ſua auctoritate in his ualent imperare hinc & hoſti.dicit prelatorũ auctoritate poſſe fieri bellum precipue pro fide uel contra eos qui excomunicati pro mortali parere nolunt & pro iniuria ſubdictorum ſuorum de qua iuſtitia non fit.unde Augu.ait.Maximianus uagien Epiſcopus auxiliũ petit ab Imperatore Chriſtiano non tã ulciſciſcendi cauſa ꝙ tuende eccleſie ſibi credite.quod ſi pretermiſiſet nõ eius fuiſſet.laudanda patientia.ſed neglientia culpanda.ſicut legitur de beato Paulo ut ſupra,licet etiam & alios quaſi iniuriantes.in bello capere.ut no.Inno.in.c.dilectus de appe.& indi.c. ſicut. non tamen debent indicere bella contra iudeos.unde Alexan. Papa.omnibus Epiſcopis Hiſpanie.diſpar ni mirum eſt iudeorum & ſarracenorum cauſa.in illos.n.qui Chriſtianos ſequuntur & ex urbibus & propriis ſedibus pellunt iuſte pugnatur.hi uero ubiꝗ ſeruire & parati ſunt.

itaꝗ

itaqꝫ iuncta glo. in hoc iuſta cauſa indigetur ſaltim quo ad eccleſiaſticos. igitur cum hec. pro defenſione. nam & ali as poſſunt eſſe in ipſo actuali conflictu unde. Leo. ſcire uos oportet ꝙ ab aliquibus, noſtros homines ſini uimus o primi. ſed ſi neceſſitas ulla incurrerit preſentialiter uindi camus. quia noſtri gregis in omnibus ultores eſſe debemus & precipui adiutores. neqꝫ inferiores ſine eius licẽtia ma xime cum uocantur ad bella ſecularia ſecus, ſi iura ſua de fendant ſecundum Io. de ligna. hinc Gelaſius Papa Elipi dio Epiſcopo. quo auſu qua temeritate reſcribis ad Raue nam te parare proficiſci cum canones euidenter precipiãt nullum omino potificum niſi nobis ante uiſis. atqꝫ conſultis ad comitatum debere concedere. quem admodum tibi pu tas licere ꝙ non licet niſi ꝙ, offitio carere feſtinas quo his exceſſibus te oſtendis indignum: item ex cõ. antbio. ſi quis Epiſcopus uel presbiter uel omnis omino qui eſt ſub eccle ſiaſtica regula conſtitutus prepter conſilium & literas eo rum Epiſcoporum qui ſunt intra prouintiam & maxi me metrapolitani ad Imperatorem perrexerit. hunc abdi cari & eiici non ſolum de comunione debere ſed etiã pro pria dignitate priuari decreuimus tanꝙ moleſtum & in portunum imperialibus auribus. contra eccleſiaſtica inſti tuta, reprehenduntur ergo a Nicolao & a Gelaſio Epis copi quoniã Apoſtolica auctoritate contempta potius ar

ma ſequi eligerant q̃ Apoſtolico conſpectui ſe repreſentarẽt q̃q̃ proficiſcentes ad comitatum poſunt intelligi non ſecuti Imperatorem ut armis eum auxiliarentur. ſed ut ipſum cum exercitu ſuo quotidianis orationibus Deo comendent cum efuſionem ſanguinis nulli Epiſcoporum ſua uel Imperatoris auctoritate imperare licet. in quo caſu auctoritas illa ſardicenſis cõcilii loqui uidetur. ubi cuſium Epiſcopum dixiſſe legitur ſi uobis fratres chariſſimi placet decernite ne Epiſcopi ad comitatum accedãt niſi forte hi qui a religioſis Imperatoribus, uel inuictati uel uocati fuerint. ſed quoniam ſepe contigit ut ad miſericordiam eccleſie confugiant qui iniuriam patiuntur ſi non eius inmunitate abutantur. & qui peccantes in exiliũ uel in inſulas dannantur. aut certe quamcunq; ſententiam ſuſcipiunt. ideoq; ſubueniendum eſt hiis & ſine dubitatione eis eſt petenda per eccleſiam. indulgentia unde in Toletano conci. legitur. ſepe principes contra quoslibet maieſtatis obnoxios ſacerdotibus negotia ſua comitunt. quia uero ſacerdotes a Chriſto adminiſterium ſalutis electi ſunt. ibi conſentiant fieri a regibus iudices ubi iure iuran. ſuplitiis indulgentia promititur non ubi diſcriminis ſententia preparatur. ſi quis ergo ſacerdotum contra hoc comune conſilium diſcurſor in alienis periculis extiterit ſit reus effuſſi ſanguinis apud Chriſtũ. & apud eccleſiam proprium perdat gradum. itaq;

ſecundum Pano.in.c.quod in dubiis depe. ſuppoſito ꝙ clerici ſint in habiles ad pugnandum ut ſupra etiam contra ſarracenos & infideles ut in.c.ex multa deuo. & in.c. conuenior.23.q.8.quod intelligitur niſi oprimerentur & non poſint aliter euadere mortem.nam procedit quod ſupra dictum eſt de dicta clemen.ſi furioſus. Inno. uariauit in matheria capituli.cum primo dixit ꝙ ſi prelatus interest in ipſo conflictu & incitat alios dicendo pugnate fortiter. & mittit uoces exhortando eos ad pugnam. ꝙ forte talis incurrit iregularitatem.immo ſine forte ſecūdum hoſtien.ſi inde ſequatur mors uel membri mutilatio. ſed quia predittis obuiare uidentur capi.penul.de homi.et de clerico percu.c.ulti.dixit poſtea ꝙ cauſa defenſionis poſunt clerici intereſſe.ipſe tamen tenet ꝙ ſi iuſta cauſa inferendi bellum.eſt iurisditio temporalis non debent intereſſe & procedunt ſuperius dicta.ſed ſi cauſa defenſionis neqꝫ erat neceſitas in euitabilis ſi ſequitur morte vel membri mutilatio ex propria percuſione efficitur iregularis.ſecus ſi nō ex percuſſione ſua ſed aliorum ut indi.iuri. tamen hoc iuxta ſupradicta habebunt locum in defenſione perſone.hinc & beatus Tho.ſecunda ſecunde.q.40. dicit ꝙ prelati & clerici poſunt ex auctoritate ſuperioris intereſſe bellis non quidem ut pugnent manu propria ſed ut iuſte pugnantibus ſubueniant ſuis exhortationibus &

abſolutionibus & aliis huiuſmodi ſpiritualibus ſubuētio nibus ſicut & in ueteri lege mandabatur ꝙ ſacerdotes ſac ris bocinis in bellis clangerent. & ad hoc fuit cōceſſum ꝙ Epiſcopi uel clerici ad bella procederēt ꝙ autem propria manu pugnent abuſionis eſt, unde clericus qui iuit recte cū aliquo habente iuſtum bellum & inde aliquid a ſecutus eſt de bonis hoſtium. ſi dattun fuit illi ab eis quibus licuit rapere, poteſt illud retinere ar. c. ut pridē. 23. q. 8. ſi uero ipſe rapuit tenetur ad reſtitutionem. dannificato quidem ſi ſit. alioquin pauperibus. quia ſicut bellandi ita rapiendi non potuit ei indicens auttoritatem dare. poſſet tamen reti nere de conſeuſu illius qui iuſte pugnauit ſi conſenſerit dū guerra durat. quia per inde eſt ac ſi ipſe dominus rem il lam ei dediſſet ſecundum. monal. ſed hec ſecus in indicēti bus bella ratione temporalis iurisditionis iuxta predicta ſupra quo ad defenſionem. ecce. n. ꝙ Nicolaus Papa pro hibet Epiſcopos ſeculari militia, ocupari neq; etiam cōtra maritimos piratos permitit eos ad pugnam accedere. quo modo ergo leo aduerſus ſarracenos urbem egreditur & ut eos procul alictore arceat populum undiq; cōuocat & ſuo rum iniurias preſentialiter uindicat atq; cum Gregorio mi lites ad arma inuitat? ſed ulterius notandum eſt quosdam Epiſcopos leuitica tantum portiōe eſſe cōtentos. qui ſicut in dei ſorte tantum numerantur. ſic ipſum Deum ſolum

modo in hereditatem accipiunt dicentes Dominus pars he reditatis mee, his nichil eſt comune cum principibus ſecu li quia tēporalia penitus abiiciunt ne eorum occaſione legi bus Imperatorum obnoxii teneātur, talibus nulla occaſſio relinquitur, occupationis ſecularis militie. quia cum dedeci mis uiuūt tamq̄ filii ſummi regis. in omni regno a terrenis exattionibus liberi ſunt. ita ut dicere ualēt uenit princeps huius mundi & in nobis non habet quicq̄, porro alii ſunt qui non contenti de decimis & premitiis predia uillas & caſtella & ciuitates poſſident ex quibus Ceſari debent tributa. niſi Imperiali benignitate in munitatem ab huius modi promeruerint, quibus a Domino dicitur reddite que ſunt Cæſaris Cæſari & que ſunt Dei Deo. quibus & Apoſtolus. reddite hominibus debita cui tributū tributum cui uectigal. uectigal. hinc et docto. maxime Inno. no indi. c. q̄ in dubiis, rōne hmōi tēporalis iurisdictionis prelatos poſſe indicere bella. ūde ambro. cōuenior ipſe a comitibus ut prime baſilice fieret matura traditio. dicētibus Impera torem iure ſuo iuſiſſe traddi debere ut pote in cuius potes tate eſſent omnia. reſpondi, ſi ame peteret quod meum eſt .i. fundum meum argentum meum & huiuſmodi meum me non refragaturum q̄q̄ omnia que mea sūt ſint paupe rum. uerum ea que diuina ſunt. Imperatoria poteſtati non ſunt ſubiecta. ſi patrimonim petit inuadite ſi corpus occur

ram. vultis in uincula capere vultis in mortem voluntas eſt mihci non ego me ual labo circunfuſſione populorum neq; altaria tenebo uitam obſecrans. ſed pro altaribus inmolabor. horrebam quippe animo cum armatos ad Baſilicam eccleſie, ocupandam miſſos cognoſcerem. ne dum populus Baſilicam uendicat aliqua ſtrages fieret que impernitiem totius ueniret ciuitatis orabam ne tante vrbis vel potius totius Italie buſto ſuper ueniret. & .i. mandatur trade Baſilicam. hoc eſt dic aliquod uerbum in Deum & morere. neq; ſolum dic aduerſus Deum ſed etiā fac aduerſus Deū. mandatur trade altaria Dei. cogemur igitur preceptis regalibus. ſed confirmamur ſcripture ſermonibus. que reſpondit tamq̄ una ex inſipiētibus locuta eſt et ideſt quid ergo turbamini. uolens nunq̄ uos deſeram coactus recuſare nō noui. dolere potero flere potero. gemere potero aduerſus arma. milites gotos quoq;. lachrime mee arma sūt talia. n. ſunt munimenta ſacerdotis aliter neq; debeo neq; poſunt reſiſtere. utinam eſſem ſecurus q̄ eccleſia hereticis minime traderetur ad palatium Imperatoris irem libēter. ſi hoc congrueret ſacerdotis offitio ut in palatio magis certarem q̄ in eccleſia. ſed in conſiſtorio non ſolet Chriſtus reus eſſe ſed iudex. cum fidei agenda in eccleſia quis abnuat. ſi quis confidit huc ueniat & .i. allegatis Imperatori licere omniaq; ipſius eſſe uniuerſa. reſpondeo noli graua-

re te Imperator. ut putes te in ea que diuina ſunt Imperia le aliquod ius habere. nolli, te extollere ſi uis diutius imperare. eſto Deo ſubiectus. ſcriptum eſt que Dei Deo que Ceſaris Ceſari. ad. Imperatores palatia pertinet. ad ſacerdotes eccleſie. publicorum tibi menium commiſſum eſt nõ ſacrorum. item dicitur michi mandaſe Imperatorem debeo & ego unam baſilicam habere. reſpondeo non licet tibi ullam habere. quid tibi cum adultera? adultera eſt. n. que nõ eſt legitimo Chriſti coniugio copulata. nabute ſanctum uirum poſeſſorem uinee ſue. ſcimus interpellatum petitiõe regia. ut uineam ſuam daret. ubi rex ſuceſſis uictibus. olus uile ſereret. eumq; reſpondiſſe abſit ut ego patrum meorum tradam hereditatem. regem contriſtatum eſſe q; ſibi eſſet alienum ius relatione iuſta negatum, ſed muliebri cõſilio deceptum morte in agrum ueniſſe. ſanctus. n. nabute uites ſuas uel proprio cruore defendit. ſi ille uineam non traddidit ſuam nos trademus uineam Chriſti? quid igitur a me reſponſum eſt. contumaciter dixi. n. conuentus. abſit a me ut traddam Chriſti hereditatem. non tradidit nabute ſuam & ego tradam Chriſti hereditatem? ſed hoc addidi abſit ut tradam hereditatẽ dioniſii qui in exilio cauſa fidei defuntus eſt. hereditatẽ euſtochij confeſſoris. hereditem mirocletis. atq; hereditatem omnium fidelium retro Epiſcoporum reſpondi ego quod ſacerdotis eſt feciam. quod

Imperatoris eſt faciat Imperator. prius eſt ut animam michi ꝙ fidem auferat. tributum Ceſaris eſt non negatur. ei. eccleſia Dei eſt Ceſari utiqꝫ non debetur. quia ius Ceſaris eſſe non poteſt templum Dei. quod cum imperatoris honorificentia dictum. nemo poteſt negare. quid. n. honorificetius ꝙ quod imperator filius eccleſie eſſe dicatur. quod. n. dicitur ſine peccato dicitur & cum gratia dicitur. Imperator. n. intra eccleſiam eſt. querit auxilium ab eccleſia. non refutat eccleſia. ſi de me aliquid compelleretur aut poſceretur. aut fundus. aut domus. aut aurum. aut ergentum. id quod mei iuris eſſet libenter, offerem. templum domini nichil poſunt neqꝫ decerpere neqꝫ tradere cum illud cuſtodiendum non tradendū acceperim. de inde conſulere etiā Imperatoris ſaluti, oportet quia neqꝫ michi expediret tradere neqꝫ illa accipere. accipiat uocem liberi ſacerdotis ſi vult ſibi eſſe conſultum recedat a Chriſti iniuria hec plena humilitatis ſunt. & ut arbitror plena effectus eius quem Imperatori debet ſacerdos. item Vrba. Papa. tributum inore piſcis piſcante Petro inuentum eſt quia de exterioribus ſuis que pallant cuntis apparent eccleſia tributum reddit, non autem totum piſcem iuſſus eſt dare ſed tātum ſtaterem qui in ore eius inuentus eſt. quia non eccleſiam dari Imperatori non Pontficalis apex qui in ore capitis eccleſie preeminet ſubiici poteſt regibus. ſed ſane ut di-

ximus

ximus quod in ore piſcis inuentus pro petro & Domi-
no dari iubetur.quia de exterioribus eccleſie.quod conſti-
tutum antiquitus eſt pro pace & quiete qua nos tueri &
defenſare debent.Imperatoribus per ſoluendum eſt.q̃uis
& huiuſmodi non uideantur Imperialibus exactionibus
ſubiicienda.hinc & Calix.Papa ſub diſtrictione anathe
matis prohibemus & eccleſias a laicis incaſtellari aut in
ſeruitutem redigi auctoritate Apoſtolica.prohibemus.
quod & Archi.in.c.ſanctorũ intelligit ad oſendendum,
ſecus a defenſionem bonorum & eorum qui ad eas confu
giunt in caſu licito cui concordant,Inno.& Hoſtien.&
quaſi comuniter ut dicit Panor.tranſeunt cum hoc doct.
ar.c.cum eccleſia de inmu.eccleſie.ut in.c.2.de cuſtodi.
eucha.licet Hugo.intelligat ꝙ in caſtellari non debeat etiã
a clericis etiã propria defenſione ut,oſendentibus reſiſta-
tur.ſed hoc habebit locũ ſtante magna ſtrage ut ſupra.per
Ambro.ſed ſi ſunt in caſtellate ab habentibus iniuſtum
bellum illiciteq; eius refugium habentes.ſi aduerſarii eo-
rum eas incendiunt uel euertant non tenentur ad emẽdam
etiam ſi ex propoſito uel ſi non expropoſito ſed caſu.pre
ter uoluntatem licet non prepter ſcientiam.ſicut quando
dux ſcit eccleſiam conburendam cum reliquis edificiis ta-
men ſi poſſet eam uellet non conburi.iuſte.bellantes pre-
ſtant.operam rei licite incendendo hoſtium machinas ſi ali

ter comode capere eos non poſunt. de eccleſia uero eas res rapere poſſunt que regulantur cum predicta defenſione ut patet ex ſupra dictis. & ſecundum Guido. & Hoſtien. promotio huiuſmodi bellantium regulatur ſecundum iuſtitiam belli non data propria, occiſſione uel mutilatione in qua quo ad iuſte bellantes diſtinguitur pro ut ſupra in di. Cle. ſi furioſus. quo ad iniuſte ſine diſtinctione nam imputatur iniuſte bellantibus propter culpam precedentem & ita non poſſunt promoueri. 15. q. i. c. vlti. & de clerico percu. preſentium de homi. continebatur. Ray. cũ talibus credit poſſe diſpenſare Epiſcopum dummodo neq mors neq mutilatio membri fuerit ſubſecuta. ſed forſam ueritas eſt incontrarium immo q tales non ſint irrigulares. nam ſupoſito q nunq fit quis irrigularis niſi in caſibus a iure expreſſis hic non eſt expreſſus cum deficiat factum in quo lex promotionis conſiſtit ſecundũ Archi. in. c. omnes 17. q. 4. allegan. c. fina. 15. q. i. cui concordat Hoſtien. ne q poteſt intelligi de facto proprio uel alieno. ſed poteſt dici q factum quod de perſe non ſuficeret ſuficiat cum adminiculo fatti alieni iuxta queſtio. ſpe. intitu. de lega. § . iuxta propoſitionis. uer. ſed quid. & ita in caſu noſtro poſſumus cõſiderare, ¶ his igitur cõcurrentibus bellum dicitur iuſtum. ſed cum Hoſtien. dicat q regulariter omne bellum iniuſtum preſumitur & dannatum. c. primo depur. cano.

l.i.C.de gladi.li.11.intelligendus eſt ſecundum Panor. ubi ſupra.ſi indicitur a principe recognoſcente ſuperiorē ſine eius auctoritate.ſecus a principe ſumo inquo legitimā preſumitur ēe cauſam. iuxta notata per docto.cano.in.c. que in eccleſiarū de conſtitu.in.l.preſcriptio.et.l.fina C. ſi contra ius.uel uti.pu.hinc expredictis.omnibus.aucto ritatbus multa per docto.habentur & primo reſpectu dāni.ꝙ huiuſmodi belli natura eſt.ius poſt liminii quod eſt ius amiſſe rei recipiende ab extraneo in ſtatū priſtinum reſtituende moribus legibusꝗ conſtitutum ut dicit tex.in. l.poſt liminium.ff.de capti.quod quidem ius quātum .ad res ſeruandū eſt ut ſcilicet his qui aliqua perdidit in bel lo iuſto quantum ad eum ſi recapiantur integre reſtituantur illi.ſed quod capti eficiantur ſerui quod eſt aliud,inter Chriſtianoshodie non ſeruatur unde nec inpoſt liminio quo ad ſeruitutem ut notat Bar.ff.eo.l.Hoſtes ex,conſue tudine cui ſtandum eſt.ſic beſtie ablate ab hoſtibus & re cuperate a noſtris ſtipendariis hiis quorum primo erāt re ſtitui debent.l.ab hoſtibus.2.&.l.ſicut liberis.C.eo.que tamen propter uſum belli perdita erant de quibus in di.l. ab hoſtibus.neꝗ eis currit preſcriptio ut in.c.prima actio ne.16.q.3.de rigore tamen arma hiis qui uituperoſe amiſerunt non ruſtituuntur quia ſic amiſerūt ut in.l.2.ff.eo. nec etiam ſecundum conſcientiam cum in ignauium penam

lex ſic ſtatuerit ſi reſpectu uero commodi bona eficiuntur capientium ſi ſunt mobilia quia alia publicãtur ſecundum Panor.ubi.ſupra,& .l.ſi captiuus.§.expulſis.ff.co.licet ad comune poni & aſſignari debeant capitaneo ut tribuat cuiqꝫ ſecundum merita iuxta bar.in.l.ſi quid bello.ff eo.unde Ambro.in libro primo de patri.cum preda uti qꝫ in poteſtate uictoris fuerit. decet militare diſciplinam ut regi ſeruentur omnia ſane hiis qui ſecum fuiſſent in adiumentum fortaſſe ſotietati partem emolumẽti tribuendam aſſerit tanqꝫ mercedem laboris ut in.c.ius militare di.2.niſi conſuetudo haberet ꝙ quiſqꝫ ſibi retineat quod cepit nã tunc non tenetur aſignare cum illud intelligatur actum. quod eſt conſuetum.l.ꝙ ſi nolit.§.qui aſſidua.ff.de edili edi.& hoc de captis poſt uictoriam nam ante capta efficiuntur capientium.di.l.ſi quid in bello.hinc monal.hoſti. Ricar,ſi Domino iubente ſubditus iuſtum mouet bellum capta ab hoſtibus niſi iuſta edictum Domini ſui non tenentur reſtituere.ſed ſi illud nouit iniquum ẽ ſit tenetur cum plus Deum ꝙ hominem tim ere debeat. indubio uero non tenetur quia excuſatur propter obedientiam. licet ſi forte Dominus male precepit peccauerit.c.quid culpatur 23.q.1.Ray.conſentit data poſibilitatis diligentie ẽ peritorũ conſulatione quibus nõ.ob.manſit nichilominus dubius.donec ſic permanet alioquin punietur afectator igno-

rantie ſicut expers ſcientie.c.cũ inhibitio de clan.deſpon. cum autẽ bellum ſciuerit aut probabiliter crediderit iniuſtum omnia reſtituere tenetur omnia etiã que ſũt conſumpta ſi ex dubietate nunꝙ fuit poſſeſor bone fidei.quia non excuſauit obedientia a reſtitutione recognita licet a peccato.ſecus autem ſi bellum iuſtum probabiliter credebat niſi quantum ex hoc ſit factus locupletior.l.certũ.C.de rei. uendi.non tamen eſt idem de ſtipendariis cognatis amicis & huiuſmodi cum eos non excuſet obedientia neqꝫ indubio debeant ſe comitere diſcrimini ut in alterius preiuditium iniuſte iuuent aliquem.14.q.5.deniqꝫ.unde ſtipendarius paratus eſt militare nõ cogitãs de iuſtitia uel iniuſtitia belli cum quocunqꝫ ſed tantum de ſtipendio ſuo.eſt in malo ſtatu neqꝫ debet abſolui niſi huic intentioni renuntiet. & ſecundũ hoſti.his qui pugnauit iuſte ad prede reſtitutionẽ non tenetur ſed res fit capientis ſi non animo craſandi uel malitioſe intulit damnum neqꝫ alias ſibi conſulere poſſit. c.ſi de rebus.23.q.7.ex quo infertur ꝙ cum debito principali non compenſantur capta in bello iuſto.quod archi. moderat in.c.Dominus noſter.23.q.2.dicens ꝙ ſi unus ab alio in.iuſto bello plurima ocupauit.& poſtea ille cuius res ſunt ocupate uult ſatisfacere.is qui ocupauit non tenetur reſtituere ocupata ad recipiendum ſatisfactionem quia quod quiſqꝫ iure,ocupat iure gentium ſuum eficitur

iniſti.de iu.gen.§.eaque.c.ius gentium.i.di.ꝙ uero aduerſarius dānari poſſit habetur in lib.feu.de inueſtitura quā titius accepit a ſempronio.§.fina.quod ſecundum monal. poteſt intelligi etiam in foro penitentiali.niſi acceperit uel dānificauerit ultra ꝙ aduerſarius habuerit iniuſte de ſuo & quo uſqꝫ ſecundum ſanam conſcieuciā ſit ſatisfactum de iniuria debito uel intereſſe.niſi ſit talis hoſtis cuius propter hereſim uel aliud huiuſmodi eſſent bona publicata ut quaſi per totum.23.q.7.cum hic habeat locum compenſatio liquidi ad non liquidum.i.non conſtans per euidentem probationem.quando nichilominus illud non liquidum eſt certum non autem ſi ſit dubium.hinc & enim eſt ꝙ iniungitur penitētia pro furto comiſſo ſed non reſtitutionem.niſi aduerſarius ei reſtituerit ablata,& iniungitur penitentia ei qui ſubripuit decē a petro quia non leuiter credit uel dubitat eum ſibi ſurripuiſſe tantum dem.& hec.ſiue acceperit de rebus iniuſte pugnantis ſiue uaſſallorum ſiue hominum ſeruientium eum in huiuſmodi bellum iniuſtum: qui & ſecundum monal.& guillel.tenentur in ſolidum de ōni danno ſuo auxilio conſilio uel fauore dato argu.tex: in.c.fina.eadem.cauſa.q.8.& .2.q.1.notandū.17.q.4. omnes,ſecus ſi probabiliter ſunt credentes.cum eis hoſtes non plus feciſſe ꝙ alias erant facturi nam tunc dannum proprium uel familie directe uel occaſſionaliter obligat ut

de eta.& qua .c.tuã.& de ſen.& re.iu.c.1.itaq;,obli gatio inſolidum cadit in huiuſmodi quando. unus ſine alio non feciſſet alias quilibet tenetur pro danno quod intulit.habens uero iuſtum bellum ſi notabiliter fuit negligens quia ueriſimiliter potuit prouidere tenetur etiam ſuis de dannis aceptis aliter uero non cum ſe & ſua exponere teneãtur pro domino.tenetur ſimiliter & omnibus quos uocauit niſi ex debito aut cauſa humanitatis uel conſanguinitatis uel mercedis.ut in di,c.non eſt inferenda cũ ſequen. niſi procurauerit q eis ab aduerſariis danna reddantur. quo iuxta poſſe procurato abſq; libero conſenſu dannificatorum ſi uidet aliter ſe non poſſe habere bonum pacis aut periculis carere bellorum poteſt componere de huiuſmodi dannis ar.eorũ que notãur.in di c.que in eccleſiarũ & in di.l.fi.C.ſi cõtra ius uel uti.publi.quia utiliter gerit negotia ſubditorum.& ex cauſa rationabile etiam cõtra ea que ſunt de iure gentium in apparentia licet ſed in illo in exiſtentia principis poſſit ſtatuere & tollere rem unius & alteri traddere confiſcareq; bona ſubditorũ propter delicta.& ita Imperator poteſt res priuatas quarũ particulare dominium non habet disponere ex cã.ut ibi ubi et panor.dicit cauſam ad hoc legitimam eſſe fauorem publicum ut.l.ita vulneratus.ff.ad.l.ac qui,que a fortiori hic ineſt,que.n.maior ratio poteſt eſſe q bello carere quod

& confirmatur ſecundum hoſti. ex lege conuentionū. ff. de pa. quod uerum eſt ſubditis non contra dicentibus neq̧ data poteſtate uincendi aut alias pacificandi dannis non remiſſis, & quo ad conſumpta ſecundum archi. quia ſtantia ſi bellum fuit iniuſtū uel ſi ſublata ſunt ab his qui non poterant, habent ſi poſunt ueris Dominis reſtituere alias tenentur pauperibus etiam indubio. neq̧ obtinet quo ad eccleſias pro ut comuniter docto. cum de hmōi ceſſet diſponendi poteſtas, neq̧. n. talis iuſte bellans inmunis eſt a reſtitutione ſi ſpoliauit perſonas eccleſiaſticas aut peregrinos niſi habita licentia. mortaliterq̧ peccat ſi non ſint uitualia. & ut in. c. innouamus de tregu. & pa. rapina comititur quo ad ruſticos, ſubditi uero domini, iniuſte bellantis directe uel indirecte non preſtantes auxilium conſilium uel fauorem non ſunt ſpoliandi neq̧ in aliquo punien di unde reſpectu horum inminet reſtitutio ne pena excedat auctores, ex quibus ex adiuuamine dominico quātum uictoria permitit licet, unde a fortiori innocentes non ſubditi ſunt inmunes niſi hoc fieret prepter iuſte beallātis intentionem puta non ualens capere ciuitatem dat eam ad ſaccum uel incendit non aliter potens punire multos nocentes niſi in uoluendo aliquos innocētes. qui ſine culpa licet non ſine cauſa puniuntur & ceſſet illud melius eſt nocentem in punitum relinquere & cetera. aduertendum tamen

ad predicta

ad predicta ꝙ ſecundum peccatum. nomine danni proprie & ſtricte uenit diminutio patrimonii per alium facta. l. 3. ff. de dan. infe. et ſic non ſpenſe facte propria uel etiam contra uoluntatẽ. quod uero habetur in propoſito per Dominũ antoniũ. in. c. ꝙ ſuper hiis deuoto ubi ſecundum hoſtien. nõ ſcit quomodo principes chriſtiani qui hodie inter ſe propria temeritate bella gerũt quod unus ab ãtiquo poſſidet alius nouiter vſurpet. aut confeſſores eorum peccata & ſi notoria palpitent & eos abſoluant ut ab eis elimoſinas aut poſſeſiones accipiant. vnde cauendum infert ne cateruatim ruant ad inferna. & alios ſecum trahant cum & in talibus neget preſcriptionem. c. fina. eo. titu. uerum eſt interminis quibus loquitur. neq; ex hoc dannatur iuſtus titu. uel ſuficiens cauſa & legitima, ſi quis uero uocatus accedit in ſeruitium alicuius ad bellum ſi accedat uocatus & rogatus a domino. non autem proprio motu ſed gratis mandatum ſuſcipiens & incidit in danna ſi bellum ſit iniuſtum nullam habet actionem, cum in returpi nulla contrahatur, obligatio in iſti man. § illud quoq;. ff. eo. l. ſi remũnerandi. § rei turpis. ſi uero iuſtum habet, actionem mandati contra Dominum, niſi appareat alia de gratuita cauſa hoc facere. quia tunc neq; ratione mercedis eam habet ſecundum panor. ar. tex. in. l. nenſentius. ff. de nego, ge, & di. c. non eſt inferenda & c. ſi quando. uel ſi ex debi-

to ut in.c.ſi Dominus &.c.Iulianus.11.q.3.quo ad quos omnes uolunt ſentire, obligatio admittere dubietatem in excuſatione quo ad damna ab eis illata ſed intellige.de uera dubitatione. & ſi oppona. q̄ talia perduntur fortuito caſu.ideo Dominum non teneri dico q̄ non eſt impropoſito caſus fortuitus qui potuit et debuit preuideri cun ſimiliter iſta contingant in bellis quorū ſecundum docto.ubi ſupra uarius eſt euentus hinc Panor.ibi dicit q̄ uocati a Domino qui ire non tenebantur agere poſunt contra uocātem actione mandati etiam ad damna contingentia caſu fortuito dū uerisſimiliter contingere potuiſet quaſi uocans a principio hoc debuerit cogitare ſecus in caſu non cogitato uerisſimiliter ut.l.inter cauſas.§.non omnia.ff.manda quod in ſtipendariis non contingit ſine culpa ſaltim leui quia illud fit gratia utriuſq̄,mandatum uero gratia mandantis tantum. qui ſi nolūt ſeruire uel per ſe toto tempore ſue firme cum ſit officium diuiſibile taliter q̄ aliquo omiſſo reſiduum releuat non autem e contra ut in.l.2.C.delega.non perdent totum ſed ſolum pro futuro tempore ſoluto intereſſe ſi eſt & vbi labor non induſtria eligitur ſuficit per ſuſtitutum ſecundum Inno.in.c.cum bertoldus de re.iu. datta tamen equi ualentia.quod ut concor.ſit hoſti.ſecundū Io.de ligna. fiat de domini cōſenſu que ſana licet de perſe. hoſti.opi.ſa uet temen difficultas,ſi uero aliqui accedunt animo obliga-

di illum cuius negotium gerunt neq; ille contra dicit etiam ſi non iubeat agent negotiorum geſto. ubi ſufficit utiliter ceptum & geſtum. ille uero contra dicente nichilominus obligant eum utiliter incipiendo & feliciter conſumando ad ſimilitudinem eius qui extrahit aliquem inuictum de domo ruitura ut in di. c. ipſa pietas cum in uicto poſſit cōcedi beneficium ut. c. et qui emendat. 45. di. ſecundū glo. loquentem de medico. 83. di. que in ſuo caſu uerum dicit quando abſolute ſecus autem ſi electiue et ita intelligendum eſt ꝙ quis non poteſt petere niſi pro bene geſtis āte prohibi. C. de nego. geſti. l. fi. ſi autem accedūt ut obligati ad āttdoram animo diſoluende naturalis, obligationis que deduci nō poteſt in ciuilem neq; ex ea excipi in iuditio de teſta. cum in, offitiis agent ad amiſſa, ut ſupra, ſi uero animo ſpoliandi quis talibus dubitat nullam competere actionē cum nulla obligatio ſuper re turpi inducatur. l. ueluti. ff. de uerbo. ſi. n. propter gloriam conſequendam non eſt que cōpetat actio non mandati que non oritur niſi interueniente mandato, non negotiorum geſtorum quia non eius animo gerendi negotia immo propria. ſi. n. locant operas ſuas ceſante pacto ſpeciali aut conſetudine aut illicito uſu non tenetur cōductor & ſi aliquid amittatur. l. ſi quis domum. ff. loca. ſubdittorum autem obligatio accedendi etiam ratione feudi ceſſante alia ſpeciali cauſa ueluti feudi prouenit & ex-

concurſione cauſe & uoluntatis domini que faciūt iuſtum uel iniuſtum bellum iuxta ſupradicta ar.tex in.c. de forme.22.q.5.ſi uero Dominus inuaditur timore ſubitaneo & in prouiſo omnes acti ad pugnam & cuſtodiam etiam clerici in ſubſidium tenentur ut ſupra.ar.di.c.omni timore &.c.peruenit de inmu. eccle. & quod ibi nota.alias tenentur per dictum.c. deforma uaſalli proprie dicti & milites ueri ut in.l.penul.ff.ex quibus.cau.maio.qui iurāt poſita per glo.ibi,ſubditti uero ratione originis aut domicilij tamen nil ab eo tenentes militesq; non ueri ſed reſpectu honoris qui nichil promittunt et alii dummodo Dominus de per ſe ſuficiat ex redditibus quos habet a loco cū propterea eos et gabellas habeat ut ipſos defendat ideo non sūt propter hoc compellendi ar.di.c.principes,&.c. regum dactauero inſuficientia de per ſe omnes tenentur ut in di. c.ſi nulla &.c.omni timore.licet ſi ſint uocati & preſtentur ſumptus ſi poſſunt teneātur niſi excuſati amuneribus perſonalibus ſi ſecundum Io.de ligna.hoc ſit pro conſeruatione ſtatus.cum uero opem non ferat qui peccando adiuuat.14.q.6.ſi res,milites ueri & uaſſalli proprio iuuare non tenentur Dominum comitentem in.l.Iuliam maieſta. iux.l.i.eo.ti.&.6.q.1.§.uero quia neq; preceptum eos excuſat.c.ſi Dominus.2.q.3.neq; ſacramentum ligat cum non debeat eſſe uinculū iniquitatis.c.inter cetera.22.q.3.

concurrentibus.n.mandatis talis Dñi & ipſius regis cuius ſunt generalis iurisdictionis ad diuerſa ſecundum eundem Io.de ligna.tenentur iuuare regem quia maius tribunal ad quod ſunt uocati eſt preferendus.c.ſi Epiſcopus 18.d.& quia uocati ſunt a rege pro corone defenſione et ſic bono comuni unde iure gentium obediendum eſt di.c. fortitudo.cum & pro defenſione patrie.licitum ſit interficere patrem.l.minime.ff.de reli.& ſump.fu.licet ſubiiciantur tali domino ratione fidelitatis & iursdictionis regi uero tantum ratione generalis iurisdictionis quod uerum credo iuxta ſupradicta.datta inſuficientie alias neceſſitate in rege cum maiori ſit malo obuiandum.in uaſallo uero duorum dominorum uel duarũ ciue ciuitatũ quid quid ipſe dicat fortius & antiquius ſi ſacramentum eſt preferendũ datta impoſibilitate ſeruiendi etiam per ſuſtitutum & hoc ſecundum Inno.de illis qui pacto ſpetiali ad perſonalia tenentur uel qui & ratione fidelitatis iuxta.c.de forma qui ſi uocantur ad Dominũ ad bellandum in partibus ultra marinis tenentur iuxta antiquam conſuetudinẽ ceſſante pacto exemplo libertorum qui ad operas tenentur conſuetas euitata exceſſiua ſeuitia.l.operem.ff.eo.data tamen poteſtate & Domini preſtatione ſumptuum arbitrio boni uiri ut ſupra.& ſpe.in ti.de feu.§.ipſum.& qui equid dicam.glo.tã in di.c.de forma ꝙ in.c.quoniam

multos.11.q.3.quando adiuuamen eſt contra. patrē uel filium rationi non uinculo ſtandum eſt attenta prius qualitate impendendi ſubſidium alias.n.modus conuentionis uſq; ad unguem ſeruandus eſt ut.l.1.ff.de pa. notandum eſt tamen q; ſecūdum Io.an.in addi.ad ſpe.quo ad ſui defenſionem Chriſtiani iuſtum bellum habentes uti poſſunt iudeis ſarracenis infidelibus pacificis nō habentibus guerram actiue aut paſſiue nobiſcum inminente tamen neceſſitate quibus ceſſentibus facit.c.cum olim in ſua diſtin.& quod habetur in di.c.q; uero.2.parali.20.impio prebes auxilium & his qui oderunt Dominum amicitia iungeris.quod & ſentit Nicho.de lira primo regum.c.28.ubi dicit q; Dauid qui habebat ius in regno Iſrael et armorum uirtute eum poterat acquirere & facultate oblata licite in tali bello uti poterat auxilio & conſortio infidelium philiſtinorum unde poſuit ſe ad adiuuandū lachis ut poſtea per illum regnum obtineret.regreſſis poſt uictoriam philiſtinis.ad propria,quod & ſentit archi.& ſuppoſito q; inſidie proprie dicuntur que tendunt ad aliquem fallendū uerbo uel facto quod dupliciter contingit primo ſi dicatur falsum uel non attendatur promiſſum quod ſemper eſt illicitum niſi illo ſtante frangenti fidem & cetera.alias autem etiam hoſti fides ſeruanda eſt.2.ſi aduerſario non aperiamus noſtrum propoſitum & ſecretum.& ſic licet.

ut Ioſue.9.ubi Dominus madauit Ioſue ut poneret inſidias poſt ciuitatem hay.& cetera.licet uti inſidiis iuſte bellantibus ut in di.c.dominus.iunta glo.& .c.noli.& glo. in.c.utile.22.q.2.quibus & neceſſitate urgēte ſecundum eundem ſanctum Tho.& diebus feſtiuis licet bellare quia pertinentia ad hominis ſalutem etiam corporalem feſtum facere non uetat & a fortiori bono comuni licet prouidere quod ſit per tale bellum a quo ceſſare eſſet Deum tentare ut ꝯ in di.c.ſi nulla iunta glo.qui & loquitur de quadrageſſima.neq; pugnatori licet tempore tregue. ſecus defenſori ut in.c.1.iunta glo.de tregua.& pace.itaq; ſi dux exercitus ſub pena capitis non fieri impetum in hoſtes et cum ſua comitiua cui perierat aliquis miles irruit & uicit capite nichilominus debet puniri ut in.l.deſertorem.§.in bello.ff.de re.mili.cū malum propter bonum quod ſequitur non excuſetur.c.unde cunq;.56.d. neq; facta ſint ab euentu notanda di.c.de occidendis.licet iuxta cōcurrentia poſſit ab ipſo duce uel principe pena laxari uel remitti.l. beſtias.ff.de pe.morientes uero in bello pro eccleſia aut alias iuſtis in bellis liciteq; accedentes ad bellum dūmodo decedant ſine alio mortali ſaluantur & celeſte regnum conſequuntur ut in di.c.omni,decedentes uero in illi cito cum illo ſolo mortali pereunt unde Inno.Papa.2.fratres noſtros Epiſcopos & Presbiteros admōnemus ne falſis

penitentiis laicorum animas decipientes in infernum pro trahi patiantur falſam autem penitentiam eſſe conſtat cū ſprettis pluribus de uno ſolo penitentia agitur.aut cum ſic agitur de uno ut non diſcedatur ab alio unde ſcriptum eſt qui totam legem obſeruauerit offendit autem in uno fattus eſt ominum reus ſcilicet quantum ad uitam eternā.ſicut.n. ſi peccatis omnibus eſſet inuolutus ita ſi in uno tantū maneat uite eterne ianuam non intrabit.falſa.n.eſt penitentia cum penitens ab offitio uel curiali negotio non recedit. quod ſine peccatis agi nullatenus preualet.aut ſi odium in corde geſſerit.aut ſi offenſo cuilibet non ſatisfaciat.aut ſi offendenti ofenſus non indulgeat.aut ſi arma quis contra iuſtitiam ferat.his ſic breuiter & ſumarie expeditis iuxta intentum ad deſtinatam queſtionem deuenio.

¶ Iſtam queſtio.docto.ubi.ſupra.maxime panor.ſuis modis diſputāt.quicquid tamen dicam,habeamus late ſupra dictis.iuſtitiam uel iniuſtitiam belli nō exqualitate Papali uel Imperiali pro uenire ſed ex precedentium concurrentia.primo habeamus ꝙ iuſtificatur ex poteſtate circa quod idem ſic ait Panor.primo ſecuudum illos qui dicunt duas eſſe iurisdictiones.ſcilicet ſpiritualem & temporalem.& ſic a.Deo procedere ut una non ſubſit alteri & ꝙ nil ad eccleſiam de temporalibus.oportet iuſtum fateri

bellum

bellum inductum ab Imperatore contra Papam, ſed abſit hoc ſecundum Io.an. & hoſti. a fidelium cordibus. Imperator. n. ex offitio eſt aduocatus eccleſie. unde non debet eam impugnare. ſed potius a malignorum opreſſoribus liberare. de na. ex li. uen. c. uno. & ad de bonum tex. in cle. Romani. co. ti. quinimo tāta pertinatia ſecundum eos uix carere poteſt labe heretice prauitatis. ad hoc quod notatur .i. de hereti. excomunicamus. & in tanta iniquitate etiam ſi Papa in temporalibus eſſet inferior fieret ſuperior propter peccatum ipſius ar. 40. di. multi in fine. tamē certum eſt ꝙ papa eſt ſuperior unde ipſum electum examinat a probat & improbat. de ele. uenerabilem & circa hoc uide quod plene dixi in. c. nouit de iudi. & finaliter in hac queſtio, concludunt tale bellum eſſe iniuſtum, quinimo indicendo tale bellum ſecundum Io. de ligna. meretur perdere priuillegium, indicendi cum eo ab utatur, & ꝙ in hoc caſu tenentur omnes fideles chatorlici eccleſie adherere quos etiam ſi uaſalli Imperii ſunt poteſt Papa ex hac cauſa abſoluere ab obſeruantia preſtiti iuramenti ſuper fidelitalitate ut patet. 15. q. 6. nos ſanctorum et. c. iuratos cum ſimili, ego amplius dico ſic ꝙ Papa poteſt ex cauſa ardua priuare Imperatorem & alios Reges & contra eos bellum indicere publicum ut in di. c. uenerabilem de ele. & c. nouit de iudi. & 15. q. 6. alius & in. c. pro humani de

homi.li.6.& no.glo.iunto tex.in c.ad Apoſtolice.de re. iudi.&c docto.in.c.ex geſtis.de clericis.non reſi. hodieq; optime facit quod habetur in extra uaganti Bonifatii que incipit unam ſanctam.poteſt.n.Papa ex cauſa ardua iu risdictionem in temporalibus quam a.Deo ſuſcepit in ha bitu deducere ad actum contra quosqunq; ut plene dixi in di.c.nouit ubi uideas.C.docto.uariāt in hac queſtio.quo ad ſuum intentum non tamē in uero ſenſu propter modicam radicis ſpeculationem.ſi.n.recte.& acutius uellimus at- tendere notum eſt & chatolicum vulgataq; ſunt iura.q. iſte due poteſtates a.deo procedunt datteq; ſunt in miniſte rium reſpectu miniſtrantis.tamen uis eſt.nam imperato ris cum diſtributione menſuratur poteſtas,unde.Inno.Pa pa.queſitum eſt etiam ſuper his qui poſt baptiſmum ad- miniſtrauerunt.aut ſola tormenta exercuerunt aut &c capitale pro tulere ſententiam nil.de his legimus amaiori bus diffinitum.meminerant.n.a.Deo poteſtates has fuiſ- ſe conceſſas et propter uindictam noxiorum gladiū fuiſſe permiſſum & Dei miniſterio eſſe dattum in huiuſmodi uindices.item Ibero.ſuper Ibere. Regum officium eſt & Io.8.adminiſtratores plane &c.i.item Ibero.ſuper Ioel. non ſolum homines &c.i.& ſuper Eſayam. & ſuper Ezechi.li.4.& ſuper Epiſto.ad Gala.li.2.itē Ciprianus ſi audieris &c.i.item Augu.ſuper epiſto.ad Roma.sūt

quedam enormia & .i .idem in queſtio.ſuper Mathe. non fruſtra & cetera. quere ſupra in fina. queſtio. Pape uero poteſtas cum diſtributore unde Anachletus. in nouo teſtamento poſt Chriſtum dominum. a Petro ſacerdotalis cepit ordo quia ipſi primo Pontificatus in eccleſia datus eſt Domino dicente ad eum tu es inquit Petrus & ſuper hãc petram edificabo eccleſiam meam & porte inferi non preualebunt aduerſus eam & tibi dabo claues regni Celorum et quoſcunq; et cetera. et poſt pauca prima ergo ſedes eſt in celeſti benefitio. Ro. eccle. quam beatiſſimus Petrus & Paulus ſuo martirio conſecrauerunt. hinc Augu. de ancho. in ſuo tractatu de poteſtate Pape dicit eſſe ſecundam inferiorum poteſtatem deriuata. a. Deo per Papam. quia poſt pauca idẽ anacle. ait. inter beatos Apoſtolos quedam fuit diſcrptio poteſtatis. et licet omnes eſſent apoſtoli Petro a Domino tantum conceſſum eſt. & ipſi inter ſe uoluerunt id ipſum ut reliquis omnibus preeſſet apoſtolis. & cephas. i. caput & principium teneret Apoſtolatus. qui etiam eandem formam ſuis ſucceſſoribus et reliquis Epiſcopis tenendam tradiderunt, & non ſolum hoc in nouo fuit teſtamento. conſtitutum. ſed etiam in ueteri fuit unde ſcriptum eſt Moyſes & Aron. in ſacerdotibus eius. i primi inter eos fuerunt. & iterum. hec uero Apoſtolica ſedes caput & cardo ut prefatũ eſt. a domino & non ab

alijs conſtituta eſt & ſicut cardine hoſtium regitur ſic hu
ius Apoſtolice ſancte ſedis auctoritate omnes eccleſie Do
mino diſponente reguntur.item Nicholaus Papa.mediola
nenſibus.omnes ſiue patriarche incuiuslibet apice ſiue me
tropoles primatuum autem Epiſcopatuum.chatredas uel
eccleſiarũ cuiuſcunq; ordinis dignitatem.iniſtituit Roma-
na eccleſia.illam uero ſolus ipſe fundauit et ſupra petram
fidei mox naſcentis erexit qui beato Petro eterne uite cla-
uigero terreni ſimul & celeſtis Imperij iura cõmiſſit hoc
modo quoſcunq; ligaueris & cetera.non ergo quelibet ter
rena ſententia.ſed illud uerbum quo conſtructũ eſt celum
& terra & per quod deniq; omnia condita.ſunt elemen-
ta Romanã fundauit eccleſiam.illius certe preuillegio fun
gitur cuius auctoritate fulcitur.diſtincte tamen ſunt in di-
ſtributione quo ad exercitium unde Augu.in queſtio.exo.
lex eterna ita medio quodam loco poſuit aliqua, ut in eis
uſurpandis merito reprehendatur audatia in exequendis
ure laudetur obedientia.hinc Ciprianus & Nicholaus.
Papa cum ad uerum uentum eſt ultra ſibi neq; Imperator
Pontificatus iura aripuit neq; pontifex nomen Imperato-
rium uſurpauit.quoniam.idẽ mediator.Dei ẽ hominum
homo Chriſtus.Iheſus.actibus propriis & dignitatibus
diſtinctis.offitia poteſtatis vtriusq; decreuit propria uo-
lens medicinali humanitate nos ſurſum efferri.non huma

na ſuperbia rurſus in infernum demergi & ut Chriſtiani Imperatores pro eterna uitta. Pōtificibus indigerent et Pontifices pro curſu temporalium tantummodo rerū Imperialibus legibus uterentur quatenus ſpiritualis actio a carnalibus diſtaret incurſibus & Deo militans minime ſe negotiis ſecularibus implicaret. ac uiciſſim non ille rebus diuinis preſidere uideretur qui eſſet ſecularibus negotiis implicatus. item Leo Papa res autem omnes aliter tute eſſe non poſſunt niſi que ad diuinam confeſſionem pertinent & regia & ſacerdotalis defendat auctoritas. hinc quod ſecundum Alexan. 3. in. c. ſi duobus de appella. non eſt appellandū, a iudice ſeculari ad Papam. niſi in terris eccleſie extra quas. de negotiis ſecularibus non ſe intromitit. c. lator &. c. cauſam. qui fili. ſint legi. cum ſimi. & q. eccleſie ſoluunt tributum Imperatoribus. extemporalibus ſuo modo. c. ſi tributum. &. c. magnum. 11. q. i. & di. c. conuenior cum vulga. hinc etiam & Imperator non ſe intromitit de rebus eccleſiaſticis. 63. di. quaſi per totum & in. c. ſatis. 6. di. hnc & Grego. ad Hermanum matenſem. Epiſcopum. quis dubitet ſacerdotes Chriſti regum & principum omniumq; fidelium. patres & magiſtros cenſeri. non ne miſerabilis inſannie. eſſe cognoſcitur. ſi filius patrem diſcipulus magiſtrum ſibi cognatur ſubiugare. & iniquis obligationibus illum ſue poteſtati ſubiicere a quo cre-

dit non ſolum in terra ſed etiam in celis ſe ligari poſſe & ſolui. & Nichola. Papa Ludouico Imperatori. in ſcriptu ris narratur Coſtantinus Imperator dixiſſe. uere ſi pro priis occulis uidiſſem ſacerdotem Dei aut aliquem eorum qui in monachali habitu circum amitti ſunt peccantem cla midem meam ſpoliarem & cooperirem eum ne ab aliquo uideretur. in quibus igitur deſiderantiſſimi filii neceſſario conmonemini ut quem admodum fide & religione ac ho noris parilitate ei adequare uidemini ita quoq; humilitate ac deuotione equiparari nichilhominus anheletis ita ut in nullo inferior eo ſed potior inueniamini. poſt illius exem pla qui talem ſe exhibuit ante talia prorſus exempla, ſed hoc quidem diximus cautos uos reddere cupientes. ut ſi de Domini ſacerdotibus qui iure patres animarum dicuntur aliquid contingerit uos audire quod confuſionem piis men tibus ingerat. non infrunitum ſed pudoratus filios noe imi tantes. patriam de reliquo uerecundiam contegatis ut aflu enti quemadmodum & illi benedictione repleri moderan te Domino mereammini. item Gela. Papa. Anaſt. Impe. duo ſunt quippe Imperator Auguſte quibus. principali ter hic mundus regitur auctoritas ſacrorum Pontificũ & Regalis poteſtas. in quibus tanto grauius eſt pondus ſa cerdotum quanto etiam pro ipſis Regibus uel gregibus ho minum. in diuino sũt reddituri examine rationem. et poſt

pauca. noſti itaque inter hec. ex illorum te pendere inditio non illos ad tuam poſſe redigi uoluntatem. talibus igitur inſtitutis talibuſque fulti. auctoritatibus, plerique Pontificum alii Reges alij Inperatores excomunicauerunt. nam ſi ſpeciale aliquod de principum perſonis requiratur exemplum: beatus Innocentius Papa Archadium Imperatorem quia conſenſit ut ſanctus Ioannes Criſoſtomus a ſua ſede pelleretur excomunicauit. beatus etiam Ambroſius licet ſanctus non tamen uniuerſalis eccleſie Epiſcopus pro culpa que ab aliis ſacerdotibus non adeo grauis uidebatur Theodoſium magnum Imperatorem excomunicans ab eccleſia excluſit qui etiam in ſuis ſcriptis oſtendit quod aurum non tam precioſius ſit plumbo quam regia poteſtate ſit altior ordo ſacerdotalis. hoc modo circa principium ſui paſtoralis ſcribens: honor fratres et ſublimitas Epiſcopalis nullis poterit comparationibus ad equari. ſi regum fulgori compares et principum diademati. longe erit inferius quam ſi plumbi metallum ad auri fulgorem compares. quippe cum uideas regum colla & principum ſubmitti genibus ſacerdotum. et oſculata eorum dextra orationibus eorum credant ſe comunicari uel muniri. hinc & Io. Papa. ſi Imperator chatolicus eſt quod. ſalua pace ipſius dicimus filius eſt non preſul eccleſie. quod ad religionem competit diſcere ei conuenit non docere habet priuillegia ſue potaſtatis. que adminiſtrandis le

gibus publicis diuinitus conſequutus eſt. & eius beneſitiis non ingratus cõtra diſpoſitionem celeſtis ordinis nil uſurpet. ad ſacerdotes. n. Deus uoluit que eccleſie diſponenda ſunt pertinere non ad ſeculi poteſtates quas ſi fideles ſunt eccleſie ſuis ſacerdotibus uoluit eſſe ſubiectas, nõ ſibi uen dicent alienum ius & miniſterium quod alteri deputatum eſt neq; contra eum contendant abrrũpi a quo omnia conſtituta ſunt. & contra illius beneſitia pugnare uideantur a quo propriam conſecuti ſunt poteſtatem. nõ legibus pub licis non a poteſtatibus ſeculi. ſed a Pontificibos & ſacer dotibus omnipotens Deus Chriſtiane religionis clericos et ſacerdotes uoluit ordinari & diſcuti & recipi de errore remeãtes. econuerſo ut ſupra, nõ ſe debẽt intromitere et ec cleſiatici. de tẽporalibus que ad. Imper. pertinẽt quia nemo militãs. deo debet ſe negotiis implicare ſecularibus. licet Imperatores Chriſtiani ſubdere debeant executiones ſuas eccleſiaſticis preſulibus non preferre. unde. Augu. de ancho. in ipſo. tractatu dicit q; talem poteſtat ẽ Papa inſti tuit. quia poteſtas Pape cuiuslibet ordinis dignitatem & gradum habet iniſtituere. di. c. ſancta cum ſequenti. & confirmat ſi eſt bona et iudicat atq; condennat ſi non eſt bona. & ita Zacharias. Papa depoſuit Regem Francorum ut in. c. alius. 15. q. 6. & alii fuerunt excomunicati ut ſupra. & ipſe tranſtulit Imperium de oriente in occi-

dentem

dentem di.c.uenerabilem. hinc & poteſtas Imperatoris & omnium ſecularium principum iurat fidelitatem. Pape & obedientiam. non ut ipſe ait. recognoſcens ab eo omne quod habet. ſed a, Deo. mediante eo. ut in ſupra dictis iuribus. & patet per eundem. poſt pauca cum dicit. neq; obſtat q poteſtas Imperialis eſt a, Deo cōceſſa ſecundum multa iura quia eſt a. Deo mediante Papa qui eam concedit non ut homo ſed ut uicarius Dei. itaq; licet in ipſo ſit utraq; poteſtas in habitu ratione repreſentationis & generalis diſtributionis. ſtante tamen Imperatore. respectu ipſius & miniſterij utriusq;. diſtincte ſunt poteſtates ſicut ad diſtincta. & ita que alias dicit non procedunt ex di. iu. ſentitq; glo. in. c. quoniam. x. di. hinc eſt q uacante Imperio ipſe ſuplet defectu Imperij ut in. c. licet de fo. compe. unde ipſe ubi ſupra. in ipſo Sumo Pōtifice eſt utraq; poteſtas ſed non eodem modo. quia principaliorem. i. ſpiritualem habet quantum ad in mediatam inſtitutionem & executionem quantum. ad omnes & per omnia minorē. uero. i. temporalem habet ſecundum in mediatā inſtitutionem qua Imperatorem. & Dominum inſtituit ſed non ſecundum in mediatam executionem niſi ex cauſa. ſic & indefectum ab omni principe & iudice ſpirituali & temporali etiam ſi in temporalibus ſuperiorem non recognoſcat appellatur ad Papam. ut in di. c. licet notaturq; in. c. per.

uenerabilem. §. rationibus. qui fi. ſint legi & in autem. ut diffe. iudi. §. ſi tamē cōtingerit &. §. in ciuilibus. colla. 9. 11. q. 5. quicunq;. c. ad Romanam. 2. q. 6. tenent Inno. & hoſtien. in. c. inter dilectos. de fide. inſtru. patet & per nota. maxime per Panor. in di. c. ſi duobus. ſed quo vsq; quis poteſt habere iuſtitiam per dominos temporales non debet appellare ad Papam ſecus ſi alias habere nō poteſt & res alicuius eſt momenti. ex quibus omnibus talis eſt modus iuramenti. de quo ſupra. tibi Dn̄o. n. Papa ego. n. rex promittere & iurare facio per patrem & filium. & ſpiritum ſanctum & per lignum hoc uiuice crucis et per has reliquias ſanctorū q; ſi permittente Domino Romam uenero ſanctam Romanam eccleſiam et te rectorem ipſius exaltabo ſecundum meum poſſe. & uitā aut membra nunq; neq; ipſum honorem quem habes mea uoluntate aut meo conſilio aut conſenſu aut mea exhortatione perdes. & in Roma nullum placitum aut ordinationem faciā de omnibus que ad te aut ad Romanos pertinēt. ſine tuo conſilio & quicquid de terra ſancti Petri ad noſtrā poteſtatem peruenerit tibi reddam. & cui cunq; Italicum regimen commiſero iurare faciam illum ut adiutor tui ſit ad defendendum terram sācti Petri ſecundum ſuum poſſe. igitur cum datta utraq; poteſtate recto ordine. confundantur ex illicita ocupatione et tūc sēper ſit illicitū bellū ut uiſum eſt. uel

quelibet deperſe ex cauſa iniuſta.c.preuillegium.11.q.3.
cum vul.licet alteri iuxta ſuam ſuplere menſuram & ſic
procedit quod ſupra dixit Panor.ibi ego amplius & cete
ra item.ibi & ipſe ait.dico ꝙ non eo ipſo ꝙ Papa uel im
perator indicit bellum contra aliquem etiam inferiorē eſt
iuſtum nam & ipſi peccare poſſunt.50.di.ſi Papa &
.9.q.3.aliorum & di.c.ad apoſtolice & cle.paſtoralis
de re.iudi.habēt.n.ſumi principes poteſtatē adeo.paſcen
di & recte iudicandi ſubdictos.nō autem deliquendi ſeu
oprimendi.50.di.c.primo.& di.c.alius.oportet ergo ꝙ
ſubſit legitima & naturalis cauſa ut puta quia ſunt cōtu-
maces & rebelles eccleſie ſeu imperio.poteſt tamē admit
ti ut in dubio legitima preſumatur cauſa in principe iuxta
nota.per legiſt.in.l.preſcriptione & in.l.fina.C.ſi con-
tra ius uel.utili.publi.ē per cano.in.c.que in eccleſiarum
de conſtitu.puto etiam ꝙ ex cauſa legitima et notabili poſ-
ſet Imperator indicere bellum contra perſonam Pape non
dico.contra eccleſiam.ut ſi Papa eſſet hereticus ē nō poſ-
ſet iudicari per eccleſiam.uel ciſmaticus uel alias incorrigi
bilis & eccleſia non habeat quid fatiat de quo ſe remittit
ad ea que habentur in di.c.principes et.c.regum.23.q.5.
& in.c.in nomine domini.23.di.& in.c.nec licuit.18.
di.& in.c.cum non ab homine de iudi.& in.c.non vos
& in.c.de liguribus.23.q.5.& ad glo.in.c.tua de deci-

quorum omnium finis eſt di.c.principes cuius uerba ſunt. principes ſeculi nonunq̄ intra eccleſiam poteſtatis adepte culmina tenent ut per eandem.poteſtatem diſciplinā muniant eccleſiaſticam.ceterum intra eccleſiam poteſtates neceſſarie non eſſent.niſi ut quod non preualent ſacerdotes efficere per doctrine ſermonē poteſtas hoc impetret per diſcipline terrorem.ſæpe per regnum terrenum celeſte regnum proficit.ut qui intra eccleſiam poſiti contra fidem & diſciplinam agunt rigore principum conterantur. ipſamq; diſciplinam quam utilitas eccleſie exercere.non preualet ceruicibus ſuperborum poteſtas principalis imponat & ut uenerationem mereatur uirtutem poteſtatis impartiatur.cognoſcant principes ſeculi Deo ſe debere eſſe reddicturos rationem propter eccleſiam quam Chriſto tuendam ſuſcipiunt.nam ſiue augeatur pax & diſciplina eccleſie per fideles principes ſiue ſoluatur ille ab eis rationem exigit qui eorum poteſtati ſuam eccleſiam traddi dit.hinc & Augu.macedo.prodeſt interceſſio noſtra cuius miniſterio ſeueritas temperatur & ueſtra.non uobis diſpliceat q̄ rogamini a bonis quia neq; nobis diſplicet q̄ timemini a malis,nam hominum iniquitatem etiam Apoſtolus Paulus non tantum iuditio futturo uerum etiā de preſentibus ueſtris ſecularibus terruit poteſtatibus aſſerens etiam ipſas ad diſpenſationem diuine prouidētie pertinere omnis

.n.inquit anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit et cetera. hec uerba Apoſtoli utilitatē ueſtre ſeueritatis oſtendunt pro inde ſicut dilectionem iuſſi ſunt terrentibus debere qui timent ita dilectionem iuſſi ſunt timentibus debere qui terrent. nichil cupiditate nocendi fiat ſed omnia conſulendi chritate. & ita iuſtificatur & ex animo. & nichil fiat inaniter nichil in humaniter & iuſtificatur ex re. ita formidetur ultio cognitionis ut neq; interceſſoris religio contepnatur quia plectendo & ignoſcendo. hoc ſolum bene agitur ut uita hominum corrigatur. q ſi tanta eſt peruerſitas et impietas in corrigendis reis ut neq; diſcipline neq; uenie remedia ſufragentur. ab omni tamen intentione atq; concientia quam Deus cernit ſiue ſeueritate ſiue lenitate non niſi officium dilectionis impleatur. ſic iuſtificatur ex cauſa et ex perſona. patet autem ex ſupra dictis. §. remanet ergo queſtio quadri partita ad utramq; uera. & argumenta quo ad concluſionem friuola. quia contra magiſtralem. ueritaſq; elucidata. cum diſtincta matheria. ex quibus finis huic tractatu ad laudem Dei intemerateq; genitricis eius Domine mee glorioſe virginis Marie beatiq; Iheronimi & glorioſe Chaterine.

Die. 2. Septembis. 1532.

Laus Deo.

69-307
Lathrop Ha
11-15-68

Explicit Solennis Tractatus.de Bello & .Eius Iuſtitia.
Eruditiſſ. V.I.Conſulti Franciſci Arias.de Valde-
ras. Rome impreſſum.per Antonium Bla-
dum. Aſſulanum. Anno. Domini. M.
.D.XXXIII. Die vero.
Prima.Menſis.Auguſti.

B533
A676l

£9–2–

24886
4723
B533
A696 il

Fletcher

266